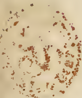

0 1 2 3 4 5

6.383
33262

IOH. BEVEROVICII

EXERCITATIO

IN

HIPPOCRATIS

APHORISMVM

de Calculo

AD N.V.

CLAVDIVM SALMASIVM

Equitem, & Conf. Regium.

Accedunt ejusdem argumenti
Doctorum Epistolæ.

LVGD. BATAVORVM,

Ex Officinâ Elseviriorum.

cIↃ IↃ c XLI.

ECOLE DE SANTÉ DE PARIS
BIBLIOTH. CHIRUR. PARIS.

IOHANNI BEVEROVICIO, Philoſophiæ, & Medicinæ Doctori, & in re Medica verſatiſſimo,

BENEDICTVS SYLVATICVS S. D.

Perilluſtris, & Excellentiſſime Domine,

Qvemadmodum à ſtudioſiſſimo, & eruditiſſimo hoc juvene mihi conſignatæ fuerunt literæ tuæ Exc[tiæ]*. datæ ſub* VI. *die menſis Maii proxime præteriti, ita in ejuſdem reditu in patriam, Exc*[tiam]*. tuam reſalutandam duxi in confirmationem antiquæ noſtræ benevolentiæ, admonens me nondum ab Exc*[mo]*. Veſlingio recepiſſe opus tuum de Calculo renum, & veſicæ, quod libentiſſime vidiſſem, certò mihi perſuadens, non niſi perfectum opus à tuis manibus emanaſſe. Et revera* Dignotio Calculi Veſicæ *indies mihi redditur magis recondita. Ante quatuor menſes conſului pro nobili Veneto ſtranguria detento ab aliquot*

menſibus poſtquam ceſſaverat dolor articularis, cum ſubſidentia materiæ craſſæ, viſcidæ, & tartareæ in urinis, ideoque judicavi illum calculo veſicæ laborare, quanquam nullæ præceſſerint arenulæ. *Rediit Venetus, curatus fuit diureticis refrigerantibus, lacteque caprillo, meliuſque habere viſus fuit, tuncque experimentum factum fuit cum cathetere, & cum candela cerea, neque calculus fuit inventus, ex quo deveneram in opinionem, nullum adeſſe calculum. Iter habuit in curru & in equo, abſque ulla moleſtia majore, mox ante menſem ardentiſſima febre correptus fuit ex pituita ſalſa, cum maxima albedine & lentore linguæ, cum ſiti inextinguibili, vigiliis, & extenuatione corporis. Ex qua pituita ſalſa judicavimus poſuiſſe provenire etiam Stranguriam. Obiit tabefactus. Diſſecto cadavere invenimus in Veſica Calculum magnitudinis ovi gallinacei, in Rene dextro alium Calculum minorem triangularem, in Rene ſiniſtro abſceſſum jam ſuppuratum, jecur, veſicam, inteſtina eryſipelate detenta, ex qua inflammatione eryſipelacea obiit, cum præſentia tamen calculi, quanquam de ipſius præſentia dubitatum fuerit,*

fuerit, neque tamen erat mucositate, aut membrana aliqua involutus, ut hinc impediretur attactus ipsius. Hoc dixi, & annotavi, ut hinc pateat Calculi præsentiam in vesica non semper notis innotescere, licet sit eximiæ magnitudinis, propterea gratissimum fuisset annotare signa diagnostica, proposita à tua Exc^tia. quam toto corde saluto, & per longum tempus incolumem desidero. Dabam Patavii XXXI *Augusti* CIↃ IↃC XXXIX.

BENEDICTO SYLVATICO,

Equiti nobilissimo, & in Academia Patavina ordinariam Medicinæ practicam primo loco, & prima cum laude profitenti.

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

SVmmo cum gaudio iterum accepi literas tuas, quibus me antiqua eruditione, & nec loci, nec temporis longinquitate antiquata benevolentia complecti dignaris, Sylvatice, Equestris, & Apollinei ordinis decus. Recte profecto te docuit diutinus usus, acri judicio subactus, verissimum esse, quod dixit ordinis

noſtri princeps, *κρίσις χαλεπὴ*, *Iudicium difficile.* Hinc ſcribis dignotionem Calculi veſicæ indies tibi magis reconditam reddi, afferſque nobile calculoſi exemplum, in cujus renibus & veſica póſt obitum inventi calculi, cum vivus nullas excreviſſet arenulas, ſed tantum materiam craſſam, viſcidam, & tartaream in urinis ſubſidentem. At hanc potius, quam *ψαμμώδεα*, ſive arenas cum urina emiſſas, certum eſſe ſignum calculi veſicæ, & quidem grandioris, me quoque docuit diutinus uſus. Hujus cauſſam in libro meo demonſtravi, à nemine demonſtratam. Quomodo igitur Arenæ in excreta urina ſubſiſtentes haberi poterunt, ut nonnullis viſum, pro certo & indubitato Calculi veſicæ ſigno? Summus medicinæ dictator, & p[illegible], author laudatur. Sed qui ita intelligit verba Hippocratis, illaqueatus manet phraſi Hippocratica, irretitus rationibus, implicatus experientia. Aphoriſmum divini ſenis, cum is olim Patavii in ædibus Exc^mi^. Sanctorii, collegæ tui, *τῷ μακαρίτῃ* futuro candidato ſorte, uti apud vos fieri amat, obveniſſet, præter mentem interpretum medicorum, non autem medicinæ, ut mihi qui-

quidem adhuc videtur, explicaveram. Longo poſt tempore conſcribens libellum de Calculo, (quem te jam vidiſſe non dubito, ſed, niſi affectui indulgeas, probaſſe) cum animadverterem ea de re apud noſtros οὐδὲν ὑγιὲς, ac pleroſque difficultatem notaſſe, ſuſtuliſſe neminem, dum vagantem, vel errantem aliorum opinionem aucupari nolo, operæ eſſe duxi meam proponere, ſed ut olim conceptam adoleſcenti, nulla aſſertione approbatam. Malui enim, ſi quis meliora, quod non dubitabam, afferret, parum confirmatam ſponte remittere, quam penitus inſitam, veluti nova potius, quam bona ſcribenti, στερεωτικῶς evelli Namq;

Πάλιν δρομῆσαι μᾶλλον, ἢ δραμεῖν κακῶς,
Satius recurrere, atque ut curras male.

Medicinæ apud nos profeſſor vulnus per literas interpretes monſtravit, ſed medelam, quod maluiſſem, interpres ipſe non attulit. Quare negotii mei eſſe putavi in rem ipſam altius inquirere, &, quia voti compos aliter fieri poſſe deſperabam, ad ſummum eruditionis oraculum confugere. Sed cum Vir nobiliſſimus ea reponeret, quibus plane aſſentiri non poſſem, volui ipſe quid tentare,

& collidendo ejus rationes cum meis, ſcintillas veritatis elicere. Quam fœliciter, facio judicii tui, cui doctiſſimo, & experientiſſimo doctori meo, mea omnia lubens meritoque ſubjicio. Æternum numen veneror, *αἰδεσιμώτατόν μοι γέρας*, te in iſta viridi vegetaque ſenectute diu ſervet incolumem. Dordrechti Nonis Januarii cIↄ Iↄc XLI.

CLAVDIO SALMASIO,
Equiti, & in ſanctiore conſiſtorio Regis Chriſtianiſſimi Conſiliario,

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

CRebriora & majora ſunt tua, Vir nobiliſſime, in immerentem beneficia, quam ut verbis gratiæ tibi agendæ ſint. Egregio operi præfationem illam defuiſſe mallem. Quod vir magnus, &, ut vere ſcribis, amicus meus ὁ πάνυ, eam libelli famoſi loco habeat, nullus miror. Plus enim ejus famæ obeſt fulta tot rationibus tanti viri oratio, quam famoſus alicujus ſycophantæ libellus. Sed, me etiam in eadem eſſe ſententia, unde colligas, *plane ac dilucide à me expreſſum*, equi-

equidem profecto plane ignoro. Id enim tantum dixi, vel dicere volui, posse illud accidens abesse, ut loquuntur Logici, sine subjecti corruptione. Quis hoc neget? Scilicet Salmasius minus erudite de Vsuris scriberet, nisi perstringeretur nomen ejus viri, qui jam tot annos, ut decus & ornamentum Academiæ, ab omnibus eruditis cultus est. Sed Satyras alios pro scuto habere quis probet? Verum

Non nostrum inter vos tantas componere lites.

Non fuit certe in nostra manu. Nosti enim omnes me olim nervos intendisse, ne parva scintilla, quod tum præsagiebat animus, in magnum aliquando erumperet incendium. Nunc jacta est alea, & eo progressum, unde vix datur referre pedem. Sed & hoc θεῶν ἐν γούνασι κεῖται, quibus non minus charum esse credo, si charitati litetur, quam si sacrificetur veritati. Ego hic dego procul à Jove & fulmine, atque, humi dum serpo, nuper describere aggressus sum urbem nostram, imò jam ad umbilicum duxi. Non Bataviæ, non Hollandiæ tantum me torsit, quantum Dordrechti etymologia, nec ulla mihi earum satisfacit, quas varii

varias attulerunt. Et hic inveni, quod (nisi sæpe nimis molestus sum) consulerem lubens βιβλιοθήκην ἔμψυχον. Locus est apud Plinium tuum lib. IV. cap. XV. *In Rheno ipso prope centum M. p. in longitudinem, nobilissima Batavorum insula, Caninefatum, & alia Frisiorum, Cauchorum, Frisiabonum, Sturiorum, Marsatiorum, quæ sternuntur inter Helium, & Flevum.* Hadr. Junius, in Bataviæ historia, authoritate vetusti exemplaris manuscripti pro *Sturiorum*, legendum esse censet *Tusiorum*; quam lectionem quoque sequutus est libro de antiquitate reip. Batavicæ clarissimus Grotius. Tusios hosce ponit Junius in septentrionali Hollandia, putatque eorum superstites reliquias etiamnum esse in pago *Oppertoes*, quasi dicas Vlteriores Tusios. At nullum hic Tusiis locum dari contendit Cluverius in Germania antiqua, & Junium manifesti erroris coargui indicat verbis Taciti, quibus *utrasque Frisiorum nationes usque ad Oceanum Rheno prætexi, ambireque immensos insuper lacus* gravissimus author affirmat. Sed Junius ipse, ut in re dubia refellere, & refelli sine pertinacia paratus, qui certiora argumenta prioris lectio-

lectionis, aut posterioris fideliora documenta contulerit, eum Apollinari laurea donandum censet. Quam ex Plinio Plinianis exercitationibus jam olim promerito non est quod ex hoc mustaceo laureolam proponere laborem. Iste tamen scrupulus me male habet, quod videam virum eruditum, qui nuper remp. Hollandiæ edidit, scribere ad gentis Tusiorum etymon *Thuridrechti* fortasse an civitatis appellationem referendam. Non minus me movet vox ὑφίσταται quam Hippocratis interpretes *subsident* vertunt, ego *sistuntur*; quod tanquam novum, veluti legem sine tabella, antiquatum volunt, qui vetera tantum vaticinantur. Vtinam tua authoritate, quæ merito omnibus pro cynosura, meam opinionem defendere, vel mutare liceat. Vt & hic, inspecta, si tanti, pag. CXXIII. libelli de Calculo, me docere velis, obnixe rogo. Vale, Nobilissime domine, & animum ejus memorem gratumque accipe, quem tot ac tantis amicitiæ pignoribus æternum tibi devinxisti. Dordrechti, prid. Kal. Quinctil. CIↃ IↃC XLI.

IOHAN-

IOHANNI BEVEROVICIO, Dordracenæ civitatis Senatori amplissimo, Medicinæque Doctori excellentissimo,

CL. SALMASIVS S.

Mirum verò, Clarissime vir, te iterum urgere de Satyra, & libellis famosis, quasi aut horum in quenquam aliquando auctor fuerim, aut satyram pro clypeo adversariis objectem. Non meum est talibus armis pugnare; sed eorum, qui satyras αὐτοχειρίᾳ, *&* γυμνῇ τῇ κεφαλῇ *contra me scribunt, centum & quinquaginta versibus constantem, Scriverio alicui dedicatas, qui libellos famosos in meam aream conjiciunt, qui minantur se baculis ad necem usque me esse contusuros, & in canalem conjecturos, ut ibi largius consueto Batavas aquas bibam. Hæc igitur quæ mihi opprobras, illis sunt occinenda qui arte alia aut telis aliis non possunt se defendere quam satyris & libellis famosis. Si cujusquam fama ruit tibi amici, non per me, aut mea opera hæc illi ruina accidit, sed per semetipsum,* τοῖς ἑαυτοῦ πτεροῖς ἁλίσκεται. *Ego ostendi tantum vulnera,*

non

non feci; nec impressi. An si quis falsè, aut ineptè commentatus sit, & ego hoc detexerim ac prodiderim; debeo statim pro alterius famæ homicida traduci? Nisi indicassem, alium occupasset hoc facere. Si putant rectè adhuc talo stare posse & falsa esse quæ in illis reprehendi vel deprehendi potius, tum mea ipsius ignominia fuerit, in me illa omnia recident quæcunque in illos dixi. Audeant igitur in hanc arenam descendere, & viri per me sunto. Quæ malum invidia est si non possunt aliter dicere, quin rectè & optimo jure eos castigaverim, me in illos animadvertere, quæ prolata & probata utilitati publicæ ac literariæ cedant. Denuntio tibi & illis in limine adhuc eos esse, ludum jocumque, quæ jam dedi interpretari debere, præut erunt quæ sequentur post ista præludia. Ita cum bona conscientia quæ peccarunt redarguam, ut modestiam in me non desiderent nisi pergant pro truculentia accipere & quidem grassatoris, quod eos errare doceo. Quod ad Plinii locum, non possum Cluverii sententiæ accedere de utrisque Frisiorum nationibus. Certe ita & Plinius eos nominasset ut & Tacitus. At ratione caret ut nominatis Frisiis,

post

post duarum gentium vocabula iterum Frisios commemoret. Potius dixisset, Vtrosque Frisios. *Sed cum Frisios dixerit, quis non putet utrosque ab eo comprehensos? Scripti omnes quos vidi eo loco legunt* Tusiorum *pro Sturiorum, & inter eos Codex Regiæ Bibliothecæ antiquissimus & optimus. Vestrum est quærere qui sint illi Tusii, & an ibi locum possint habere, de lectionis antiquæ veritate tantum est, quod possim affirmare. Quod ad verbum* ὑφίσαται *attinet in Aphorismo Hippocratis, ut dicam quid sentiam non mihi videtur æque bene per* sistuntur *Latine reddi, quam ut vulgo reddiderant* subsident. *Rem ipsam videamus. Vt* sistuntur *illud tuum probes*, ἐν οὔρῳ *accipis pro in vesica. Quod nequiquam mihi arridet. Ipse Hippocrates contra est, qui* οὔρῳ *nomine plane intelligit urinam emissam, in cujus imo cum subsidunt* ἀμμώδεα *ex eo colligi pronuntiat vesicam* λιθιᾶν: *Ergo subsidentes in urina jam emissa arenulæ indicium sunt* κύστεως λιθιώσης. *Ponamus* ὑφίσαται *esse subsidunt, &* οὖρον *accipi pro* κύστει, *quid hoc erit, arenulæ quæ in vesica sistuntur, indicant vesicam* λιθιᾶν. *Ita diceremus ignem in foco positum signum esse ignis in foco*

foco consistentis. Explicat ibi Hippocrates per quæ indicia colligantur morbi. Colligitur itaq; vesica λιθιῶν cum in urina excreta apparent subsidentia sabulosa. Non minus verus est Hippocratis aphorismus quod multi arenulas reddunt cum urina qui nunquam nec renum nec vesicæ calculo afficiuntur. Nec quod multi calculo laborant, qui tamen non fundunt arenulas aut sabulosa. Vbi fumus apparet, certum est ibi ignem esse, non tamen ubicunque ignis est, ex eo loco necessarium est fumum exire. Nam & ignis plerumque sub cinere latet, qui fumo non proditur. Sic & in renibus & in vesica multi calculos habent, quorum tamen indicium per urinam sabulosa effundentem non proditur. Sed quisquis arenas effundit per urinas, quæ & in imo ejus urinæ subsidunt, certum est signum in ejus vesica arenas & calculos esse. Hoc est scitum Hippocratis. De renibus ideo nihil dixit, quia & quæ ex renibus provolvuntur arenulæ in vesicam descendunt, & ex vesica postea cum urina exeunt. Quæ porro in urina ubi excreta fuit, subsidunt, easdem antea in ipsa vesica subsedisse necesse est. Nec enim aliter fieri potuit. Atqui subsidentes hu- jusmodi

jusmodi arenæ in vesica omnino faciunt, ut λιθᾶν dicatur. Quid enim quæso te ista ψαμμώδεα, nisi lapilli tenues? At quemcunque vesica tales habet ἄμμους, ut & ψάμμους, omnino λιθᾶν dicitur. Ergo cum in urina quoque jam excreta subsidentes reperiuntur, utique indicium faciunt κύστεως λιθώσης, id est lapillos vel arenulas habentis quæ per urinam excernuntur. Hic poteris illud Sutor ultra crepidam. Sed video dum tibi obsequor nihil me pensi habere ut traducar, & ridiculum me præbeam, qui non medicus tractem quod solorum medicorum promittere est. Certe nisi locus ille sic accipiatur, vix effugerit Hippocrates ille vester, quin rem falsam pro aphorismo constituerit. Quod esset turpissimum in tanto auctore. Vale, & me amare perge, quamvis amici tui parum amicus quia ipse non vult, nunquam certe inimicus futurus, quia id me non solum Christianitas prohibet, sed etiam humanitas. Iterum vale. Leydæ VII *Iunii* cIɔ Iɔc xl.

Nobi-

Nobilissimo Viro,

CLAVDIO SALMASIO,

Equiti, & Cons. Regio,

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

NEscio, quo fato, Vir Nobilissime, mea verba aliorsum, atque ego scripsi, iterum acceperis. Conquerebaris de iis, qui pro responso objiciebant Satyras; quas pro scuto habere, respondebam, nulli probatum iri posse. At hoc quomodo in te locum habebit, qui non scripseras? Sed de his plus satis. Pro veteri apud Plinium lectione restituta, summas habeo gratias; nec minores, quod me errore liberaveris in versione vocis ὑφίςαται. Quia tamen non videris sensum meum satis percepisse, dabis facile veniam, ut novi candorem tuum, si ea adduxero, quæ me in istam sententiam pertraxerint. Quod non melius fieri posse mihi persuadeo, quam si tuis ordine respondero. *Non arridere* tibi scribis ἐν ὕρῳ me accipere pro ἐν κύςει. Non mirum; quomodo enim tibi arridere possent tam ridicula, vel ipsi Heraclitò ridenda? Absit ut ego contentum ita pro

con-

continente afferere aufim, qui nunquam audivi inter ista *μετωνυμίας* exempla referre urinam pro vefica optimum doctorem meum Ger. Voffium, qui diffufe iftam rem profequutus eft. Id tantum dixi vocem Οὖρον etiam fumi pro fero in vefica, antequam excretum eft. At tu ftatuis *οὔρε nomine Hippocratem plane intelligere urinam emiffam.* Sed ferum illud, antequam emiffum, *οὖρον* vocari, ipfum Hippocratem auctorem dabo. Hinc & Galeno *τὸ οὖρον ὡς ὀῤῥός ἐστι τῶν κατὰ τὰς φλέβας χυμῶν.* Verba funt Hippocratis VI. Epid. *Γλῶσσα οὖρον σημαίνει*, quibus indicium peteret ex lingua, qualis effet urina, fi *οὖρον* illi femper notaret urinam excretam. At de ipfa, ex emiffæ infpectione, quod faciunt Medici, longe certius judicari poteft. Hoc eft, veluti fi quis de igne, qualis effet, cum ipfum videre poffet, fumum confuleret. Quare recte, ni fallor, interpretes, non de urina emiffa, fed de fero fanguinis exponunt, *Lingua ferum, quale fit, indicat.* Vbi Galenus ad meam quoque mentem *τὸ οὖρον* explicat, *ἤτοι τὸ κυρίως οὕτως ὀνομαζόμενον ὃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποκρίνομεν, ἢ τὸν τῶν χυμῶν ὀῤῥόν.* Hæc pro multis fufficere credo ad pro-

probandum, οὖρον Hippocrati significare tam urinam emissam, quam, quæ adhuc, quod negas, in corpore subsistit. Sic & οὖρα ἀπέστη sæpius dicit de urinis suppressis; quæ certe nondum emissa. *Ponamus*, inquis, *ὑφίστανται esse subsidunt*, (nec ipse negas) *& οὖρον accipi pro κύστι* (hoc mihi affictum esse jam dixi, & ex libello edito patet) *quid hoc erit, arenæ quæ in vesica sistuntur, indicare vesicam λιθιῶν*; Nihil aliud erit, quam verum calculosæ vesicæ signum, quod hic quærimus. Quare frustra *ignis in foco positi, & consistentis* exemplo ridetur. *Colligitur*, addis, *vesica λιθιῶν, cum in urina excreta apparent subsidentia sabulosa*. Qui hoc colligit medicus, exercitatis in arte ludibrium debet. Non enim modo in ægrorum, sed & sanorum urinis sabulosa subsidere quotidie observant. Ac qui tales chirurgis statim secandos traderet, næ ille plures profecto

Quam Themison ægros autumno occideret uno.

Pergis, *Non minus verus est Hippocratis Aphorismus, quod multi arenulas reddunt cum urina, qui nunquam nec renum, nec vesica calculo afficiuntur. Nec quod*

quod multi calculo laborant, qui tamen non fundunt arenulas aut ſabuloſa. Imo ob utrumque falſus & fallax eſſet divinus ille ſenex, qui Macrobio nec falli, nec fallere ſcivit. Neque majorem das ex fumo lucem, quale ego παρέργως hic diſcutere ſuperſedeo. Mei inſtituti eſt, quod addis, *Sic & in renibus, & in veſica multi calculos habent, quorum tamen indicium per urinam ſabuloſa effundentem non proditur.* Recte, & in eo medicos habes ὁμοψήφους. Sed hinc recte etiam infero, Sabuloſa cum urina effuſa, ſi non præbent calculorum indicium, qui in renibus, aut veſica hærent, non poſſe haberi pro eorum ſigno, minus παθογνωμονικῷ, quale requiritur in Aphoriſmis. Mox accedis ad Hippocratem: *Sed quiſquis arenas effundit per urinam, quæ & in imo urinæ ſubſidunt, certum eſt ſignum, in ejus veſica arenas & calculos eſſe.* Imo tam certum eſt ſignum, ut vix aliud incertius. Quod Medici omnes, qui non tantum ex libris, ſed ex arte medendi & frequenti exercitatione ſapiunt, mecum confiteri debent. Quare neutiquam *ſcitum Hippocratis*, medicorum ſine controverſia principis. Galenus ipſe teſtatur

mani-

manifeste errare Aphorismum, quia tantum vesicæ, non etiam renum facit mentionem. Sed nec hoc addito verum esse, vere asserit insignis medicus Christophorus à Vega, professor Complutensis. *Quandoquidem* (affero ipsius verba) *sæpe videmus arenulas mingi, & hominem non laborare calculo renum, neque vesicæ, neque unquam laborasse.* Id ipsum & verba tua jam citata asserunt. Sed, quod sequitur, plane militat pro mea sententia. *Videmus multos*, inquit, *arenulas mingere, atque cum cohibentur, prædicimus calculum futurum. Cum enim semel excretæ fuere, majorem movent calculi suspicionem, cum retinentur, quam cum minguntur.* Nullum itaque Vegæ signum calculi, arenæ cum urina emissæ, ne quidem renalis, nisi subsistant, sive sistantur, in renibus aut vesica. Et hoc est ὑφίσαται, quod & in nostro Aphorismo *subsistunt* vertit Medicus magni nominis Leonicenus. Non possum melius, quam Hippocratem Hippocrate explicare. Hic in Coacis istam vocem eadem significatione posuit, Οἷσιν ἁλμυρώδεα πτύελα καὶ βὴξ ὑφίσαται· τουτέοισι χρὼς ἐρυθραίνεται. Foësius recte, meo judicio, vertit:

vertit: *Quibus ſalſa ſputa cum tuſſi ſubſiſtunt, iis corpus* (malim, *cutis*) *rubeſcit, &c.* Et eodem ſenſu Duretus, poſt Galenum Heurnio medicorum primus: *Si cui ſputa ſalſa, unaq; tuſſis quieſcunt, illi rubet corpus, &c.* additque in enarrationibus id fieri ex infirmitate partis, quæ amplius concuti nequit ad promovendam expurgationem humoris tabifici, qui in pulmonibus reſidet. Hanc ſignificationem confirmat ὑπόστασις, eodem ſenſu Hippocrati ſæpius uſurpata. Sic κοιλίης ὑπόστασις in iiſdem Coacis illi alvus ſubſiſtens, ſive ſuppreſſa, ὅταν γαστὴρ μὴ διαχωρέῃ, ut alibi loquitur. Sic ὑποστάσιας ὑγρῶν, quod itidem frequens eſt apud eundem, Galenus exponit τὰς ἔνδον μονὰς τῶν ὑγρῶν, ἃ προσῆκεν ἐκκρίνεσθαι. Idem volo hic indicare Hippocratem, ſi arenæ, quæ vacuari cum urina deberent, in veſica ſubſiſtant, ſignum eſſe in ea generari calculum. Hoc eſt, quod ipſe dicis, *Subſidentes hujuſmodi arenæ in veſica; omnino faciunt, ut* λιθιᾶν *dicatur.* At hoc non faciunt, quæ cum urina excernuntur, nec calculi indicium ſunt. Non magis quam ſi dicamus, qui excernit bilem, laborat ictero, qui pituitam, ei œdema moleſtum.

ſtum. Qui arenas, è quibus coagmentatis calculi generantur, ei calculus eſt in veſica. Imo illi potius, qui non excernit excernendas. Hæc habui, quæ pro interpretatione mea, veritatem falſo alias aphoriſmo conciliante, afferrem. Eam Patavii anno hujus ſeculi XVI Exc. Sanctorius albo probabat calculo: mihi tamen non probam, ſi tu atrum adjeceris. Quamvis enim ejus veritas parum dubia mihi videri nunc poſſit: nullus tamen dubito, quin vel uno à te verbo aliter edoctus, cito labaſcam. Vale, eruditorum decus, & ſtudiis noſtris favere perge. Dordrechti XVI Kal. Sextil. cIɔ Iɔc XL.

Nobiliſſimo viro,

CLAVDIO SALMASIO,

Equiti, & Conſ. Regio,

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

NObiliſſime Domine, Totus nuper in lectione muneris tui de Trapezitico fœnore, liberius fortaſſe ſcripſi, quam decuit Salmaſio Beverovicium. Speraveram vel authoritate tua meam interpretationem ſtabilitum iri, vel firmis

mis rationibus convulſum. Vtraque de ſpe cum decidiſſem, ad rem veritatemque, cujus te felicem è ſcriptis aſſertorem admiror, tua cœpi revocare, ſi forte incluſam tot medicorum commentationibus in ea inveſtiganda limatis, in lucem proferre poſſem. Te ipſum judicem requiro, ſed ſine affectubus iis, quarum cauſſas procul habes. Tota ſub te judice lis eſt, An arenæ in urina emiſſa indicent calculum eſſe in veſica, & An interpretatio mea veritati, & Hippocrati conſentanea ſit. Prius negavi, poſterius probare conatus ſum, nec mentem aut factum muto. Ridiculum enim eſſet Hippocratem in Aphoriſmis, quos jure medici pro Æſculapii habent oraculis, aliquid pro vero ſtatuere, quod ipſe in aliis alio loco falſi arguit. Afferam ipſa magni authoris verba, etiam in libello meo citata, ex libro περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, quibus veteres Medicos, id aſſerentes, reprehendit. Πολλοὶ, inquit, τῶν ἰητρῶν οἱ μὴ συνιέντες τὴν νοῦσον, ὁκόταν ἴδωσιν τὴν ψάμμον, δοκέουσι λιθιᾷν τὴν κύστιν· καὶ ταύτην μὲν οὔ, &c. Neſcio quid clarius contra vulgarem Aphoriſmi explicationem afferri queat. Arabum medicorum, qui inſignes fuere

pra-

practici, princeps Avicenna scriptum reliquit, *Sedimentum arenosum in urina non facere calculosos, sed reddere homines à calculis immunes.* Quomodo igitur signum calculi? Nec te fugit, quod & inter alios de se ipsis testantur Matthæus de Gradi, & Epiphanius Ferdinandus, multos à pueritia arenulas excrevisse, nullo unquam calculo vexatos, nedum vesicæ. Qua ergo ratione indicabunt Hippocrati τὴν κύστιν λιθιῶν; Cum itaque interpretatio illa veritati, quod nemo negare potest, & ipsi Hippocrati, ut jam probavi, repugnet; an mea pro vero pugnet, & Hippocratis genio non adversetur, nunc considerandum venit. Id consequuturus mihi videor, si οὖρον Hippocrati etiam usurpatur de urina in vesica, antequam emissa, & vox ὑφίσταται de iis, quæ in corpore retinentur. Locum addam, extra omnem, ut equidem censeo, contradicendi aleam positum, ex lib. IV. de morbis, ubi explicat quomodo calculus oriatur in vesica, similitudine ferri in ignem conjecti, Οὕτω δὴ καὶ ἡ ὑποστάθμη ἐν τῇ κύστει, καὶ ἅλις γινομένης τοῦ φλέγματος, ἐξηρέεται, τηκόμενον ὑπὸ τοῦ οὔρου, &c. Vbi manifeste sumitur τὸ οὖρον pro urina, cum adhuc

huc in vesica subsistit. Idem author est pueris sæpius calculum generari in vesica, adultis in renibus, quod lib. VI. Epid. hac periphrasi expressit, τὸ μετ' οὔρησιν σύναγμα παιδίοισι μᾶλλον. Vbi Galenus, & alii interpretes τὸ μετ' οὔρησιν σύναγμα exponunt, eorum quæ post mictum in vesica subsistunt, concretionem. Ita ut σύναγμα Galeno nihil aliud ibi sit, quam σύστασις καὶ πῆξις. Et in libro, ubi obsoletas Hippocratis voces explicat, σύναγμα ab eo exponitur ὑπόστασις. Sic Glossæ veteres, Ὑφίσταμαι, subsisto. In qua significatione Hippocratem vocabulo ὑφίσταται usum fuisse, superioribus meis demonstratum puto. Possem & alios adducere primæ notæ scriptores, si vellem γλαῦκας εἰς Ἀθήνας, aut Phormione insanior inter sanos videri. Quanquam non arbitrer omnibus te lippis velle eodem mederi collyrio. Me docere, Vir nobilissime, ut pergas, & amare, etiam atque etiam rogo. Vale fœliciter. Dordrechti VII. Jul. CIↃ IↃC XL.

Duabus hisce literis respondit, & responsum edidit vir nobilissimus, cui iterum respondetur sequenti epistola.

Nobi-

Nobilissimo viro,

CLAVDIO SALMASIO,
Equiti, & Cons. Regio,

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

NObilissime Domine, Tanti certe non putabam meas literas, quas privatim ad te dederam, ut publico iis scripto respondere dignareris. Sed ne minus te præberes ingenuum, quam ingeniosum probasti, caussam pro excusatione dicis; injustus ipse, nisi dixero justam. Equidem, si tibi visum fuisset publico invidere, & tantum thesaurum abscondere, ipse è Vestæ penetralibus eruere, & recondita ejus eruditione impulsus, maximo literati orbis commodo in apertissimam lucem proferre non dubitassem. Quamvis enim exigua sit gloria, magnis excidere ausis, & erudite refutari posse: Salmasii tamen dextera cadere, non ultima laus est. Non vis in Simplicio tuo (quo me, post tot munera, iterum obstrinxisti) *doctrinam Stoicam legi cum voluptate, sed potius cum dolore atque animi morsu.* Author est Aristoteles, contrariorum si alterum

adſit, alterum neceſſario abeſſe; at ego, ut te, qui me facis *tantum logicum*, condemnem, voluptatem animi, imò & corporis cum dolore ſimul conſiſtere poſſe contendo. Celebratur poëtis γλυκύπικρος ἔρως, celebratur dea,

Quæ dulcem curis miſcet amaritiem.

Mentem iis ægrotare ſcribit Hippocrates, qui parte aliqua corporis dolent, hoc eſt, cauſſam doloris habent, & dolorem non ſentiunt. Ego tamen ſanam in ſano corpore poſſediſſe ſemper credidi ſanctos illos martyres, cum in mediis flammis hymnum deo canerent, & acerrimos corporis cruciatus, quos infligebat μέγιστον τῶν κολαστηρίων, *pœnarum maxima*, vivicomburium, tuliſſe mente cœleſtis gaudii jam quodammodo participe. Stephanum protomartyrem, cum in cœlis Jeſum aſpiceret, atque gloriam Dei, & lapidibus cooperiretur à Judæis, nonne liceat dolore ſimul ac lætitia affectum credere? Qui, ut æquum eſt, vitæ melioris voto, ſacras conciones frequentat, nonne peccata ſua taxari dolens audit, emendandi propoſito lætus diſcedit? Quid vetat & ita legi divina, & plane admiranda in homine ethnico Epicteti moni-

monita? Hic ego Menedemum aliquem audire videor,

-- tantumne est ab re tua otii tibi,
Aliena ut cures, eaque, quæ nihil ad te attinent.

Quantillum mihi à variis negotiis otii sit juxta mecum norunt, qui me. Sed quod dixi, nonnihil & ad me attinet. Licet enim fuse, & operose demonstraveris, quam sit mihi curta supellex, vere tamen testari possum, munus tuum obviis ulnis à me exceptum, & nullum unquam me scriptum majori legisse cum voluptate. Consequutus enim illum finem mihi videor, quem in Stoicorum libris legendis requirendum esse doces, nimirum *non ut titilletur lector, sed ut emendetur.* Potuissem & illud admittere, atque ex elogiis tuis ἀμέλγειν ὀρνίθων γάλα, nisi animus renuiratis suæ sibi probe conscius, ab immodicis & immeritis laudibus merito abhorreret. Non injuria carpuntur ab authore libri, Luciano adscripti, πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν, historicorum nonnulli, qui suos in cœlum extollunt, hostes verò præter modum deprimunt. Tu, Eruditorum eminentissime, qui *solos Phœnices deplumare soles, cæteras avi-*

 ciorum

ciorum minutias insuper habere, ne inter eas essem, ex musca aquilam, vel, ut in proverbio usitatum, elephantum facere voluisti, tantisque honorando me ornas & oneras elogiis, ut meæ sortis homo, nisi omnem pudorem deposuerit, talia sine pudore non possit legere. Et sane stupidior sum, quod de Thessalis dicebat Simonides, quam ut præconiis falli queam. Hic tu fortassis, quæ solet esse magnorum virorum urbanitas, quæres, an malim in eadem cum *graculis, monedulis, & corniculis corvulisque* concludi cavea, quam ista liberatum sublimi ferire sidera vertice? Profectò si Demosthenes jure, ut videtur Plinio, lætatus est, quod illum anus Attica ita demonstravit, *οὗτός ἐστι Δημοσθένης*, nullam caussam video, cur malle debeam accenseri Coprianis, quam laudari cum Hectore Næviano, à laudato viro. Sed tuum est videre, ne dum in cæteris plusquam Lynceus fueris, hic cæcutiisse arguaris, aut cæcutire voluisse. Equidem dum nemo non de morbis scribit, illi etiam, qui nullum unquam curarunt, Medici, quod de Philosophis quibusdam dicebat tuus Epictetus, *ἄνευ τοῦ πράττειν, μέχρι τοῦ λέγειν*,

factis

factis procul, verbis tenus, ne ſolus tam loquaci tempore mutus ſim, μηδ᾽ ὥσπερ κωμικὸν δορυφόρημα, κεχηνὼς σιωπῇ παραφερόμενον, *neque veluti comicum ſatellitium hians ſilentio prætervehar*, non male, nec ἀπροσδιονύσως facturum me putavi, ſi & ipſe dolium, vel ſaxum volverem, & quæ de Calculo obſervaveram, literis conſignarem. Videbar amicis, ob non raram in calculoſis experientiam, hoc mihi meo jure quodammodo vendicare. Meticuloſius tamen, meo me modulo ac pede metiens, id aggreſſus ſum. Οἶδα γὰρ ἡλίκος ὁ κίνδυνος, εἰ κατὰ τῶν πετρῶν κυλίει τις. καὶ μάλιστα οἷον τὸ ἐμὸν πιθάκνιον; δεήσει γὰρ αὐτίκα μάλα πρὸς μικρόν τι λιθίδιον προσπταίσαντα, συλλέγειν τὰ ὄστρακα. *Novi enim quantum hoc ſit periculum, ſi quis per ſaxa volvat, tale inprimis, quale meum eſt doliolum, ne valide quidem ſatis fictum, adeo ut ſi vel ad exiguum lapidem offendat; illico teſtulæ ſint colligendæ.* Quod ſi vel in ſomnis cogitare potuiſſem, non ad exiguum hoc lapidem, ſed ad ingentem petram colliſurum, δειλότερος revera fuiſſem τοῦ παρακύπτοντος, & plane deterritus à ſcribendo. Hinc & interpretationem Aphoriſm-

rismi nostri, ut olim ab adolescente conceptam proposui, nulla asseveratione affirmavi. Quia in dubio erat animus, & hinc ab authoritate, inde à vetitate distractus, huc illuc impellebatur, visum consulere oraculum Salmasii, quem doctior orbis salem & solem omnis eruditionis meritò veneratur. Neque frustra eo confugi, cum tu generosum animum ad meas nugas demittere, &, quod dicitur, ἀετὸς μυῖας θηρεύειν, *aquila muscas venari* non sis gravatus. Vix debellatis Theologis, Jurisconsultis, Criticis amplissimum triumphum agere desieras, cum & Medicus è prœlio incruento ovalem tibi coronam nectetem. Lepide olim negabat Alcibiades, se posse obsistere Eryximacho, quod vir medicus multorum instar sit. At tu, Vir præstantissime, qui revera πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, non est quod excuses, medico te respondisse οὐροσκοπικῆς imperitum, cum plus unico docueris libro, quam plurimi ab aliquot seculis οὐρόσκοποι καὶ οὐρομάντεις. Nullo enim negotio ἐπήλυς, quod dicitur, τὸν ἔνοικον, *hospes ejecisti indigenam*, nisi ipse majori jure ubivis indigena, & nullibi ἀλλότριον ἀμᾷς θέρος, aut falcem mittis

mittis in alienam messem. Ostendit olim Lucullus incredibilem quandam ingenii magnitudinem non desiderare indocilem usus disciplinam. Si ille ad bellum Mithridaticum missus à Senatu, cum totum iter & navigationem consumpsisset partim in percunctando à peritis, partim rebus gestis legendis, in Asiam factus imperator venit, cum esset Roma profectus rei militaris rudis, & tantus quidem, ut rex Ciceroni post Alexandrum maximus, hunc à se majorem ducem cognitum, quam quenquam eorum, quos legisset, fassus sit: quid miramur virum in omni disciplinarum genere θαυμασιώτατων, absque artis medendi exercitatione exercitatis omnibus palmam præripere? Equidem cum tua legerem diu multumque dubitabam an quid respondendum esset, & quamvis tentanti quid statim occurreret versus Sophoclis,

Ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τἀμήχανα,

Quæ efficere nequeas nec vel ordiri decet: tamen jam deliberatam ἐχεμυθίαν ut abrumperem, neque veluti οἱ ἁρποκράτῃ, ἢ πυθαγόρᾳ τελεσθέντες, *qui Harpocrati, aut Pythagoræ initiati* plane obmutescerem, amici impulere. At quamvis abunde

perſpectum habeam parem cum tuis calculum vix quenquam, nedum me, poſiturum: ad eum tamen revertor, non quo majus nunc pondus me allaturum ſperem, ſed ne me ipſum, quod nec ſapiens voluit Socrates, condemnare velle videar. Iterum itaque non pro aris & focis, ſed de arenis in arenam deſcendo, non ut Dares aliquis gladiatorio animo, (præſto enim eſſet Entellus) ſed veluti Teucer, qui experientiam pro ſcuto Ajacis habeam, ira pugnaturus, tanquam ſi vincere non poſſem. Cui enim, quamvis vetus & nobilis gladiator, ſanguis hactenus tantas vires dedit,

Queis magnum Alciden contra ſtetit, quin ſubito ſenſit Herculeam manum, nodiſque gravatum robur? Quod ut de manu ejus, qui contra duos non ſtetit, extorquere nemo potuit, quis cum eo, qui omnium tela *uno diſſlatu percellit,* manum conferre non exhorreſcat? Ego ſi mihi confligendum eſſet cum tali hoſte, aut poſt principia me proriperem, ut extra teli jactum meis calculi ſignum darem, aut certe metu haſtatorum tuorum abjecta haſta, & relicta parmula ignavus aufugerem. At verò cum amiciſſimo

cissimo capite amice certaturus, ὑφίσταμαι, & pedem confero. Absit autem à chartis, atque animo prius, ut responsionem accipias, qualem nuper ab alio tibi datam, à me non metuere scribis. Aliter longe privatim tu de me, aliter publice de omnibus, qui elegantiores Musas colunt, es meritus. Et sane qui, contumeliis jactandis in immerentes & indignos, sibi placet,

Τί τὸν δ᾽ εὖ εἴποις ἄλλο, πλὴν αὑτοῦ πόνους
Φύσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐχθροῖσιν γέλων.

Quid aliud hunc, quam sibi creare dixeris
Ipsi dolores, atque risum malevolis.

Pythagoras, ut est apud Ælianum, dicere solebat, hæc duo divinitus data esse longe pulcherrima, τό, τε ἀληθεύειν, καὶ τὸ εὐεργετεῖν, *Veritatem amplecti, & aliis benefacere*, addebatque utrumque cum deorum immortalium operibus comparari posse. Tu, Vir magne, cum ut benefaceres, veritatem me docere rogatus volueris, ingratus sim nisi privatum hic & publicum beneficium agnoscam, eoque nomine me tibi devinctum & devotum. Non assumam tamen arbitrium, quod defers, de mutuo, qui sciam eum, cui

cui cum Copriis res est, sive vincat, sive vincatur, commaculari. Quod dictum vulgari sermone tritum inter alias elegantias emblemate, & carmine nuper expressit ampliss. Catsius. Mihi certe satis negotii datum esse video, ut mea, quæ, quasi ventus folia, difflas spiritu, paullum suffulciam,

Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

Duo sunt in Medicina, ut & in aliis artibus, recte judicandi κριτήρια, ratio & experientia. Hinc & optime monet Hippocrates lib. de Præcept. μὴ λογισμῷ πρότερον πιθανῷ προσέχοντα ἰητρεύειν, ἀλλὰ τριβῇ μετὰ λόγου, *non probabili prius ratiocinatione adhibita mederi, sed usu cum ratione juncto.* Quamvis verò, ut est apud Galenum, διὰ λόγου δοκεῖ πολλὰ τῶν θεωρημάτων εὑρῆσθαι, *multa pracepta ratione esse inventa videntur:* cogimur tamen κρίνεσθαι τούτων τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ τῆς πείρας βεβαιωμένην τε, καὶ μαρτυρουμένην, *de eorum veritate judicium facere, prout stabiliuntur, & fidem accipiunt ab experimentis.* Quod si ullam, artem certe Medicam experientia fecit. Hac fretus non poteram in animum inducere arenas in urina

urina ſubſidentes habendas eſſe pro ſigno Calculi Veſicæ. Quare meam ſententiam examini tuo ſubjeci, vel ſtabiliendam, vel evertendam. Eam minus tibi probam videri declaraſti iis literis, quas accipiebam, cum vir, in patria hac, ſuprema functus dignitate, Gul. Stacmannus me de Calculo ſuo conſulendi cauſſa huc veniſſet. Illas proinde omnigenæ eruditionis viro, atque maximo nominis tui æſtimatori legendas dabam, qui qua voluptate eas legit, tanta admiratione ſuſpexit tuam in omnibus diſciplinis *πολυμάθειαν*. Poſtea cum ad illum ſcribendum eſſet, ſimul meas, quibus reſpondebam, miſi, ſed obſignatas, ut, ſi tibi ita videretur, eas quoque legeret, vir tum in aliis, tum in hoc præcipue morbo, curioſus. Illis mox non epiſtolam, ſed, qui ingenium in numerato habes, integrum paucis diebus (ô rem ſtupendam!) librum repoſuiſti. Memor ſcilicet præcepti Hippocratei ex lib. IV. de Morbis: *Ἀνάγκη ἐστὶ πρὸς τὰ ἰσχυρῶς δοκέοντα τοῖς πολλὰ ἰσόρροπα ἐπάγεσθαι, εἰ μέλλει τὸν ἀκούοντα ἐκ τῆς πρὶν γνώμης μεταστρέψαι, τοῖς ἑωυτοῦ τε λόγοισι πείθειν.* *Neceſſe eſt eum, qui velit auditorem à priſtina ſententia deducere,*

ſuiſque

ſuiſque verbis fidem facere, ad ea, quæ firmiter in opinione inhærent, multa argumenta adferre. Quamvis tibi mecum longe imparem congreſſum eſſe lubens merito agnoſcam, in hac tamen de Calculi judicio materia, non perſuadebis, ut ajebat ille, quamvis perſuadeas. Quæ hæc, inquies, nova hæreſis, quis igitur nos componet? Nos ipſi, ut ipſe præſcripſiſti. Propius igitur gradum confero, frontibus adverſis compoſiturus lites, ſed amicas. Quare non eſt, quod, quamvis propriam cauſſam agam, & quidem nullius patrocinio defenſam, ad clepſydram ſcribenti multum infundatur, ſed ſufficiet reſpondere, ut cum Platone dicam, πρὸς μικρὸν ὕδωρ, *ad puſillum aqua.* Galeno noſtro Comment. in lib. 1. Hippocr. Epidem. ἀρεταί εἰσιν ἐξηγητῶν δύο αὗται, τότε τὴν γνώμην φυλάττειν τοῦ συγγράμματος, καὶ τὸ τὰ χρήσιμα διδάσκειν τοὺς ἀναγνωσομένους αὐτοῦ τὰ ὑπομνήματα. *Interpretum ſunt virtutes duæ hæ, ut & libri ſervent ſenſum, & commentariorum ſuorum lectores, quæ conducunt, doceant.* Meum eſt igitur oſtendere, quæ dixi, quæque dicturus ſum, non adeo aliena eſſe à ſenſu Hippocrateo, & utile fore

lectori,

lectori, artis mystæ, (nam publice scribimus) si verba Semonis nostri ita accipiat. Dum autem ἐς ἀληθείην πρὸς τὸ ὑποδειχθὲν ἀποτελματίζεσθαι (juvat apud te Hippocratis verbis loqui) *veritatem ad id, quod demonstratur, repurgare*, quam possum, conor, breviſſime, ut cum minus pondere, brevitate saltem placeam, curabo nihilominus, ne, ut plerunque qui breves esse laborant, obscuri fiunt, ϑολὸν aut atramentum cum sepia, quo minus deprehendar, materiæ, quam in clarissimam lucem protulisti, infudisse, remque ipsam obscurasse argui possim. Itaque ne idem sæpius occinam, & recocta crambe pariam fastidium, distincte gradatimque ista prosequar.

De duabus Hippocratis vocibus, & de πεχμώρου calculosæ vesicæ nobis controversia est. Sed, antequam ad illa accedis, præmittere nonnihil voluisti, quod præter mentem meam in literis meis interpretatus eras, qui tamen ita, ut jam video posses. Cum putares in Aphorismo Hippocrateo ἐν ὥρῃ me accepisse pro ἐν κύστει, scribebas tibi id non arridere. Cum verò me hoc statuisse negarem, probare contendis, recte id ita intelligi posse. An

non

non hic, Vir undecunque doctissime, cum Homerico Marte ἀλλοπρόσαλλος; Incomparabilis certe eruditio tua, ἀμφιδέξιον te, & in utrumque paratum reddit. Neque sane tibi, quo polles ingenii acumine, difficile foret, cum Protagora, τὸν ἥττω λόγον κρείττονα ποιεῖν, & verborum atque rationum industria, ut etiam caussa superior, caussa caderet. Quod tamen hic à te factum ostendere, non opis est nostræ, nec quicquid ubique est medicorum. Tecum equidem fateor, si Vrina sive οὖρον caperetur in Aphorismo nostro pro κύστει sive Vesica, maxime id commodum fore meæ interpretationi; sed quid hoc ad rem, si nemo Græcorum vocem istam ita usurpaverit? Quare nescio, quomodo tibi hæc exciderint: *Reddamus Latine, ut omnes reddiderunt interpretes, Quibuscunque in vesica sabulosa sistuntur, iis vesica laborat calculo.* Hæc est mea expositio, sed nemo interpretum ita reddidit, alioquin omnes doctores pro me haberem, quem vere scribis hic habere nullos. Quia verò *patera* poëtæ sumitur pro *vino*, & *vinum* pro *patera*, ideone *passim pro continente contentum, & pro contento continens?* Ita

κύ-

κόπρος, te fortaſſis non improbante, acciperetur pro Copriano, & Coprianus pro κόπρῳ. Ipſe judicem conſtituis in hac re clariſſimum, & nuǹquam ſatis laudatum Ger. Voſſium, utrique noſtrum, ut vere ſcribis, amiciſſimum. Nec me declinaſſe magni viri judicium, ex meis, & illius literis videre nunc poteris.

Celeberrimo Viro,

GERARDO IOH. VOSSIO,

Hiſtoriarum Profeſſori,

IOH. BEVEROVICIUS S.D.

CLariſſime virorum, Quæ currente prælo nuper de urbe noſtra in chartam conjeci, quamvis parum digna oculis tuis, veteri benevolentiæ confiſus, mittere audeo. Vidiſti quæ magnus Salmaſius ad me ſcripſit de interpretatione Aphoriſmi Hippocratei, cui reſponſionem paro, ſed qualem meretur conſtans ejus in me amor, & admiranda τοῦ θαυμασιωτάτου eruditio. Cum notaſſet ſibi non arridere, quod τὸ οὖρον apud Hippocratem accepiſſem pro κύστει, reſpondi non mirum mihi videri, cum id ipſum ridiculum

lum esset, nec me talem *μετωνυμίαν* edoctum ab optimo doctore meo. Ille in responso, quod edidit, non adeo ridiculum id esse asserit, ut mihi videbatur. *Passim*, inquit, *pro continente accipitur contentum*, *& pro contento continens*, adducitque exempla à te in Rhetoricis citata, quem etiam judicem hac de re sumit, neque ego recuso. Sed quæso te, Doctor eximie, quia patera apud poëtam pro vino ponitur, & vinum pro patera, idcirco urina quoque potest dici pro vesica? Si hoc verum, cur cum me ita statuisse crederet, id atro notavit calculo; si falsum, cur cum à me scriptum negassem, album adjicere voluit. Te, cujus judicium ambo subire parati sumus, ut hoc pronunties sententiamque feras, vehementer rogo. Vale Vir clarissime, & mihi nunquam satis colende. Dordrechti VIII. Eidib. Octobr. CIↃ IↃ CXL.

Medico

Medico, & Philosopho eximio,
IOHANNI BEVEROVICIO,
Senatori Reip. Dordrechtanæ

GERARDVS IO. VOSSIVS S. D.

SCio, jamdiu esse, quod promiserim, gratias me acturum tibi pro munere de eruditis fœminis: quod magnopere me delectavit. Atque istoc quidem, quod dixi, pollicebar, priusquam eo nomine obstringerer. Nempe, ut credere aliquis possit, quo celerius animum meum pascerem epulis inemtis. Quicquid de isto sit, ab eo tempore, quo dono istoc opus misisti, silui strenuè: non tam oblivione ulla, quam quia arbitrarer cessare aliquantisper posse hoc literarium officium nostrum in tot adversis; præcipue morbo meo gemino, & conjugis, & liberorum, & ex hisce etiam mortibus suavissimi Gerardi, & pro sexu non inferioris Ioannæ, unicæ filiæ meæ. Hanc taciturnitatem nostram minus te mirabitur nemo. qui scias, quam alioqui etiam negligens in epistolis esse soleam. Hoc offendit non paucos: non te, clarissime, & amicissime vir, ut satis inde video, quod nihilominus mittere volueris Dordrechtum

tum tuam, plerorumque liberorum, quos partim habeo, partim habui, natale solum. Vt parentem meum mittam, quem ea in sacris doctorem habuit, &, matre mea defuncta, alteris nuptiis non indecori familiæ innexuit. Vt me quoque taceam, qui pueritiæ meæ studia illi debeo, & fortasse plura, quam acceperam, refundere sum conatus. Quorum, ut video, ne tu quidem posteritatem pateris esse ignaram. Nempe sic stat sententia, quantum colligere possum, nullæ ut ad me, vel in publicum potius, chartæ prodeant tuæ, quæ non perhonestè meminerint veteris præceptoris: qui tamen, quando tua legit, etiam se discipulum lubens agnoscit tuum. Atque illum affectum cognovi ex illis etiam, quæ decertata inter te, summe vir, & τ̃ πάνυ Salmasium. Huic te respondere scribis. Sane magis sic elucebit veritas. Sed alternatio sit, non altercatio. De quo plura adderem, nisi probè mihi notum esset, quanti virum facias; quantopere etiam improbes Coprianæum, & similium scribendi morem. Vale, vir præstantissime, & amice, atque intra unum alterum mensem opus nostrum de gentili Theologia, & Christiana physiologia expecta.

Iam-

Iamdiu prodiisset, nisi & me valetudo mea meorumque impediisset, & typographus magnopere moraretur, qui sepositis nostris, totus est in edendis, quæ illustris Grotius in IV. Euangelistas pererudite elaboravit. Spero ea ante Kalendas Ianuarias lucem visura. Eximio Colvio, & quos alios nostri scis amantes, salutem plurimam dicito. Amstelodami CIↃ IↃC XL. *Postr. Id. Novembris.*

. Vides amicas literas, sed de controversia proposita οὐδὲ γρῦ. Neque iterato rogatum judicium amicissimi capitis hactenus impetravi. Sed tuo ipsius judicio (quo acquiescere paratus sum) me condemna, si potes ostendere ullum scriptorem usurpasse urinam pro vesica. Quod si ostenderis, ut non posse mihi persuadeo, quæram cur scripseris, cum me id statuisse putares, tibi id non arridere. At magis acutum cernis in Æsculapii sectatore, quam serpens Epidaurius, quod acutum male à me voci οὖρον impositum notas. Cum οὖρε, & οὔρῳ scriberem, facile fieri potuit, ut & οὖρον incogitantia scripserim pro οὖρον. Si majora non potuisses deprehendere, hac responsione mihi super-

ſuperſedere licuiſſet. Sed ſatis de lana, ipſam nunc telam detexamus.

Non opus fuiſſe ſcribis me tantopere laborare, ut probarem, οὖρον etiam ſumi ab Hippocrate pro urina, quæ nondum reddita eſt. At id à me factum, quia prius ſcripſeras, *eum οὖρα nomine plane intelligere urinam emiſſam*, poſtea in admirando reſponſo ſtatuis *οὖρον non ante dici, quam humor ille in veſica deſederit.* Ego verò ante id nomen obtinere Galenum authorem dabo. Is lib. VI. de Locis affect. cap. III. dicit in Diabete renum imbecillitatem accuſandam, utpote qui retinere urinam diutius non poſſunt. ὥςε τὴν μὲν νεφρῶν ἀτονίαν ἄν τις αἰτιάσαιτο κατέχειν ἐπὶ πλέον ἐν ἑαυτοῖς μὴ δυναμένων τὸ οὖρον. Vides & in renibus dici οὖρον; Imò & ὀῤῥὸς, ſive ſanguinis ſerum, antequam in renes pervenit. Hæc enim ſubjicit Galenus, Ἀλλὰ πάλιν εἰ μέμφοιτό τις ὡς ἀτόνους τοὺς νεφροὺς, πῶς ἕλξουσιν εἰς αὐτοὺς ταχέως τὸ οὖρον. *Sed rurſus reprehendendo dicet quiſpiam, quum infirmi fuerint renes, quomodo fieri poteſt, ut urinam tam celeriter ad ſe attrahant.* Et paullo ante dixerat τοὺς νεφροὺς τὸ ὑδατῶδες ἐν αἵματι ἕλκειν, *renes id, quod aquoſum in ſanguine eſt,*

ad

ad se allicere (hoc eſt, quod ὀῤῥὸς communiter, & οὖρον quoque, ut jam monſtravi, & οὖρα, quod negas, & poſtea oſtendam, appellatur) καὶ πέμπειν ἐκκρίνοντας εἰς τὴν κύστιν τοὺς νεφροὺς διὰ τῶν οὐρητήρων, *& per ureteres excernendo in veſicam mittere.* Οὐρητῆρες, & οὐρήθρα, meatus urinarii, nomen habent ab οὖρον, urina, quam transvehunt, &, ut οὐρητῆρες proprie *appellantur meatus, per quos urina è renibus in veſicam evolvitur,* οὐρήθρα verò, per quem è veſica excernitur: ita οὐρητὴρ Hippocrati in Coacis ſumitur pro οὐρήθρα, id eſt, urinæ fiſtula, ut vocatur Celſo, ac viciſſim οὐρήθραν idem poſuit lib. de Intern. affect. pro uretere. Si igitur tam οὐρητὴρ, quam οὐρήθρα nuncupatur meatus urinarius, tam per quem è renibus, quam per quem è veſica profluit οὖρον, non video quo nomine medici ſint reprehendendi, quod οὔρησιν renalem ſtatuant. At Hippocrates id non dixit, inquis. neque ille omnia, dux, non dominus. Tu poſuiſti triplex ex ſitu contentorum in urina genus, & νεφέλην eſſe, quod ſumma facie innatat, ἐναιώρημα, quod in medio propendet, ὑπόστασιν, quod in imo ſubſidet. Recte, & ex medicorum mente.

Verum

Verum Hippocrati νεφέλη etiam est quodvis è tribus. Sic in Coacis prænotion. Νεφέλαι ἐν οὔροισι λευκαὶ μὲν ἐς κάτω, λυσιτελέες. *Vtiles sunt nubeculæ albæ, & quæ infimum locum tenent.* Vbi νεφέλαι, sunt ὑποστάσεις, sive sedimenta. Et lib. II. Prognost. Σκοπεῖν δὲ χρὴ τῶν οὔρων ἐν οἷσιν αἱ νεφέλαι, ἤντε ἄνω ἤντε κάτω ἔωσι. *Considerandæ in urinis nubeculæ, num supremum locum, an verò infimum teneant.* Vbi Heurnius, νεφέλας *hic vocat ea omnia, quæ in urinis apparent, sive sint nubeculæ, sive enæoremata, sive hypostases.* Quod & ante illum Galenus non uno loco annotavit. Quamvis igitur Νεφέλη sit Hippocrati generale nomen, non improbas tamen magis accuratam distinctionem, quam Galenus, & reliqui medici post Hippocratem amplexi sunt, & tu ex iis in eruditissimam Responsionem, retulisti, ut scilicet νεφέλη tantum accipiatur pro nubecula, quæ non τὰ κάτω, ut ὑπόστασις, sed, τὰ ἄνω, summa urinæ petit. Sed quidnam hoc? *Si renes mingunt* (nescio cur me olim docuerit Cl. Vossius mejunt Latinum esse) *etiam ventriculus cacabit.* Anne eadem tibi videtur ratio? In renibus secernitur san-

guinis ſerum quod vulgo ὀῤῥὸς, & οὖρον Græcis quoque medicis vocatur; cur igitur abſurde dicuntur renes urinam, quam continent, reddere, ſive οὐρέειν; Ita ventriculus poſſet dici cacare, ſi chylus, quem continet, ſtercoris nomine inſigniretur. *Quid vetat*, inquis, οὐρητῆρας *ideo appellatos hujuſmodi* διεξόδους *lotii, quia humor ille per eos tranſit, cui ejecto demum extra corpus appellatio* οὔρου *hæret?* Quid etiam vetat ventriculum vocare κοπροδόχον ἀγγεῖον, quia humorem eum continet, qui ejectus è corpore, ſtercus appellatur? Et tum poſſet dici cacare, quod in herniofis non ſemel vidi. Sic ſcribit Hippocrates de volvulo laborante, Ἐμέειν ἐνίοτε. πρῶτον μὲν φλεγματώδεα. ἔπειτα δὲ χολώδεα. τελευτῶν δὲ κόπρον. *Vomit interdum, primum pituitoſa, deinde bilioſa, tandem etiam ſtercus*, ut vertit Foëſius. Forte illud τελευτῶν accipi queat pro *moribundus*, aut ad βίου τελευτὴν vergens, quomodo ea vox aliis uſurpatur, & ita ſumi poſſe apud Hippocratem VI. Epidem. ipſe Foëſius fatetur. Nullum enim ex iis, qui ſtercus ore rejicerent, unquam vidi ſervatum. Quod Galenus dixit VI. de Locis affect. Ἐξ οὗ πάθους (εἰλεοῦ) σπανιά-

πάθει τις ἐσώθη. *A quo affectu vix unquam quisquam potuit evadere.* Sed quia hoc præter naturam, addam alium Hippocratis, qui jure summæ est apud te authoritatis, locum, in quo stercoris excretio non ἀτόπως fortassis stomacho attribui possit ex lib. II. Prognost. Ὁκόσα δὲ τῶν ἀλγημάτων ἐκ τουτέων τῶν χωρίων μὴ παύεται, μήτε πρὸς τὰς τῶν πτυέλων καθάρσιας, μήτε πρὸς τὴν τῆς κοιλίης ἐκκόπρωσιν, μήτε πρὸς τὰς φλεβοτομίας τε, καὶ φαρμακείας, καὶ διαίτας, εἰδέναι δεῖ ἐκπυήσοντα, id est, interprete Foësio, *Horum locorum dolores, qui neque per sputorum purgationes, neque fœcum alvi dejectionem, neque venæ sectionem, aut medicamenta, aut victus rationem sedantur, eos ad suppuratum tendere sciendum est.* Hippocrates eo loco inter caussas, quæ abscessum, evacuando ejus materiam, prohibent, ponit κοιλίης ἐκκόπρωσιν, & φαρμακείαν. Vocabulo φαρμακείας tantum uti consuevit de medicamento purgante, Galeno teste Comment. in VII. Aphorism. XXV. Φαρμακοποσίας καὶ φαρμακείας ἰδίως εἴωθεν Ἱπποκράτης ὀνομάζειν τὰς τῶν καθαιρόντων φαρμακείας μόνον. *Medicamenti potiones, ac medicationes consuevit peculiari nomine*

vocare

vocare Hippocrates eas medicationes, quæ per purgantia medicamenta fiunt. Quod ſi in loco citato idem eſt κοιλίης ἐκκόπρωσις, *fœcum alvi dejectio*, & φαρμακεία, *purgatio*, bis idem dixit. At hoc ab accurata Hippocratis brevitate maxime alienum. An non poſſit prius hoc de vomitione accipi, cum Hippocrati κοιλίη etiam uſurpetur de ventriculo? Hic mihi videre videor te ridentem argumentum Coprianicum. Nec ego ſane id urgeo, aut camarinam movendam eſſe duco, qui ſciam τὰ κόπρια ſtomacho non convenire, &, ſi in eum, qui inſani leonis vi fervere dicitur, natura cum fœcibus exoneraret bilem, πικρόχολον ἄνω, atque nimis ſtomachoſum eſſet audax Japeti genus. Commodius κοιλίης ἐκκόπρωσις intelligi videtur de ſpontanea alvi dejectione. Sic idem lib. 1. Epidem. ἀπὸ τῆς κοιλίης ἐξεκόπρισε ἀθρόα, *ex alvo ſtercora affatim reddidit.* Sic & ἐκκοπρωτικὰ medici vocare ſolent medicamenta lenia, quæ ſtercus tantum educunt ex inteſtinis, non autem aliunde attrahunt, ut quæ ſimpliciter φάρμακα dicuntur. Sed tandem, tandem tempus eſt, ut ex hoc Augiæ ſtabulo, in quo me diu nimis tuum

illud, *Ventriculus cacabit*, detinuit, juvante Hercule egrediar, & ad amœniora pergam.

Non verisimile tibi videri scribis quod posueram in epistola mea totidem verbis: *Et si Nephritis, authore Hippocrate, non oritur ante pubertatem, ergo pueri quorum calculos idem coagmentari docet* μετ' οὔρησιν, *perfecto urinæ ductu, qui fit in vesica*, προϋπάρχειν, *sive rudimentum non traxere ex renibus. Namque alias nephritin passi fuissent ante pubertatem.* Hic addis: *Non video consequentiam, qualem ex tua conclusione oriri vis.* At ego video, qualem volo. Regis vestri olim archiatros Iohannes Fernelius, quo nemo Medicinam accuratius, & elegantius conscripsit, putabat omnem calculum in vesica conclusum, traxisse è renibus nucleum quendam, verum ejus rudimentum, qui per nephriticos dolores ex iis in vesicam excidat, ibidemq; paullatim augeatur. Hoc ut plerunque, ita non semper verum est. Nam si calculus puerorum tale rudimentum traxisset ex renibus, necessario præcessisset nephritis (quod fieri negat Hippocrates) ante pubertatem. Scribit enim Fernelius neminem

minem se offendisse in vesica calculum habere, qui nephriticis doloribus divexatus ante non fuisset. At offenderunt mecum Rondeletius, & alii, quos citavi, λιθιῶντας, nulla nephritide ante correptos. Ego rudimentum, sive προϋπάρχον non intellexi de arenulis, aut pituita, sed de re aliqua jam formata, sive nucleo lapideo, quem Fernelius necessario (ut plurimum fieri experientia demonstrat) è renibus primum vult descendere in vesicam, ut ibi augeatur, fiatque vesicæ calculus. Tu autem contra mentem meam me interpretaris *de crassamento, & fœce humoris ex renibus in vesicam delapsa, quæ in ea durescat, & in lapidem cogatur.* Quis autem ignorare potest, quod ex Hippocrate probatum is, *omnia ex renibus in vesicam descendere, non alia* via? Quod si rudimentum Calculi vesicæ ponis in fœce illa è renibus in vesicam delapsa, licebit & dicere hoc προϋπάρχον provenire ex ventriculo, qui id prius in cibo, vel potu ex ore accepit. Vides jam, nisi fallor, consequentiam, qualem ex mea conclusione oriri volo. Nam si omnis vesicæ calculus necessario nucleum, pro rudimento sive principio

C 3 con-

concretionis habet è renibus, & iste non descendit in vesicam absque nephriticis doloribus, quod utrumque Fernelius statuit: ergo pueri impuberes, quibus calculus est in vesica, nephritim passi essent ante pubertatem. Quod cum Hippocrati, & veritati repugnet, certum est in vesica puerorum calculos fere generari sine nucleo illo è renibus. Et hoc idipsum est, quod dixeram. Fœcem enim, & materiam calculi è renibus per ureteres cum urina propelli in vesicam, cum alia non detur via, nemo in controversiam unquam vocavit. Scribis ipse in posteriore responso, quod edidisti, *In plerisque vesicæ calculis, si frangantur, nucleus quidam ruber* (imo & aliorum colorum) *reperitur, quem corticatim pituita involvit. Multi autem etiam inveniuntur, absque illo nucleo, cum ex solo urinæ crassamento coagmentati fuere. Et tale est* σωώαγμα μετ᾽ ὔρησιν, *quod describitur à Galeno.* At prius est σωώαγμα πρὸ ὐρήσεως. Et sic jam, quæ sæpius à te magno conatu,

Ἔγχεΐ τ᾽, ἀορίτε, μεγάλοισί τε χερμαδίοισιν,

Hastisque, gladiisq;, & saxis grandibus,

oppu-

oppugnata sunt, paucis ea videor stabiliisse, & monstrasse distinctionem illam, quam pro somnio habes, non esse cantherino ritu ab astante somniatam.

Scripseras οὖρον nomine Hippocratem plane intelligere urinam emissam. Respondi, *serum illud antequam emissum, οὖρον vocari, ipsum Hippocratem authorem dabo. Hinc & Galeno* τὸ οὖρον ὡς ὀῤῥὸς ἐστι τῶν κατὰ τὰς φλέβας χυμῶν. *Verba sunt Hippocratis*, Γλῶσσα οὖρον σημαίνει, *quibus indicium peteret ex lingua, qualis esset urina, si* τὸ οὖρον *illi semper notaret urinam excretam.* Hic tu, *Nollem*, inquis, *ut demonstrares*, οὖρον *etiam sumi de urina, quæ in vesica subsistit, locum Galeni à te allatum.* At ego cur nolles, caussam nullam video. Nollem ego, quæ ipse absurditatis coarguo, in me, quasi ea statuissem, ut absurda reprehendi. *Vt demonstrares*, scribis, *urinam etiam sumi de urina, quæ in vesica subsistit* &c. Longe aliter sonant mea verba. Dixi enim οὖρον vocari serum antequam emissum, idque probavi authoritate Hippocratis v. Epidem. Γλῶσσα οὖρον σημαίνει. *Lingua, serum quale sit indicat*, addoque Οὖρον *ibi necessariò de sero humorum, non de urina*

emissa intelligendum esse, cum alias absurde ex colore linguæ signum peteret, qualis esset urina, quæ ipsa inspici possit. Vnde ergo tuus ille accuratus calamus hic tantum expatiatur, & mihi transversus atrum signum allinit? Hæc enim tua verba sunt: *Si quis ita interpretaretur, Lingua indicat, qualis sit urina, nonne ludibrium deberet, ut tua tibi reddam, non solum Medicinæ theoricæ peritis, sed etiam in arte exercitatis*? Deberet certe, & an non etiam mihi? Vides jam, opinor, quo jure mea mihi reddas. Scripseram, *medicum, qui colligeret vesicam λιθιᾶν, cum in urina excreta apparent subsidentia sabulosa, exercitatis in arte ludibrium debere.* At non deberet; quamvis mortalium doctissimus, qui non consueverat calculosorum urinas observare. *Et tamen*, addis, *quidam sic convertunt, Lingua indicat quale sit lotium. Quod est ineptissimum, falsissimumque.* Hoc me non tangit, cum scripserim, *Recte interpretes non de urina emissa, sed de sero sanguinis exposuisse, Lingua serum, quale sit, indicat.* Manifestum enim est, linguam significare, quales sint humores in corpore, ex eorum scilicet sero, quod ipsam

ipſam ἀναθυμιάσει, & halituoſo vapore inficit. Hinc nimirum ſequitur apud Hippocratem, γλῶσσαι χλωραὶ χολώδεες, ἐρυθραὶ δὲ ἀφ' αἵματος &c. *Linguæ luteæ bilem indicant in corpore exuperare, rubræ ſanguinem &c.* Sic.III. de Morbis: Ἢ δὲ καυσώδης λεγομένη, δίψα τε ἔχει πολλή, καὶ ἡ γλῶσσα πέφρικε. τὸ μὲν χρῶμα αὐτῆς τὸν μὲν πρῶτον χρόνον οἷόνπερ εἴωθε, ξηρὴ δὲ σφόδρα. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, σκληρύνεται, καὶ τρηχύνεται, καὶ παχύνεται, καὶ ἐπιμελαίνεται. *In febre ardente ſitis multa detinet, lingua inhorreſcit, primo quidem tempore, qualis eſſe conſuevit, valde tamen ſicca eſt, procedente induratur, exaſperatur, dureſcit, & tandem nigreſcit.* Tanti verò iſta ſigna facit, ut curandi tempora ex iis petenda eſſe doceat. Addit enim paullo poſt: Ἢν δὲ μὴ ἐξ ἀρχῆς παραλάβῃς, ἀλλὰ ἤδη τῶν ἐν τῇ γλώσσῃ σημείων ἐνεόντων, ἐὰν χρὴ ἕως ἂν αἱ κρίσιες παρέλθωσι, καὶ τὰ τῆς γλώσσης σημεῖα ἠπιώτερα γένηται. καὶ μήτε φάρμακον διδῷς, &c. *At ſi per initia curandum non ſuſceperis, ſed ſignis jam in lingua exiſtentibus, ſinere oportet, dum judicationes præterierint, linguaque ſigna mitiora evaſerint, & neque medicamentum exhibueris* &c. Et ſic paſſim, quæ

huc afferre nihil attinet. Negas Galeno, Hippocratis optimo interpreti hic in Commentario, τὸ οὖρον esse quasi ὀῤῥὸν τῶν χυμῶν, *humorum serum*, opponisque mihi ejus verba, quæ pro me adduxeram, & adhuc militare credo. Hæc autem sunt: *Τὴν γλῶτταν φησὶ σημαίνειν ὁποῖον ἐστὶ τὸ οὖρον, ἤτοι τὸ κυρίως οὕτως ὀνομαζόμενον, ὃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποκρίνομεν, ἢ τὸ τῶν χυμῶν ὀῤῥόν. Linguam dicit significare Hippocrates, quale sit τὸ οὖρον, hoc est, vel illud quod sic proprie appellatur, & singulis diebus excernitur, vel serum ipsum humorum.* An non ibi manifeste dicit οὖρον Hippocrati significare urinam & serum humorum? At tu, *non dicit ibi Galenus*, inquis, *οὖρον, id est, urinam intra vesicam, vel in renibus adhuc subsistentem indicium facere de humoribus, ut se habeant, ut tu velle videris interpretari. Sed nec οὖρον sive urinam esse tanquam humorum serum, τῶν χυμῶν ὀῤῥὸν significat, uti etiam accipis. Vtrumque enim falsum.* Prius tibi voluisse videor, voluisse falsum est. Nec hoc ex verbis meis ullo modo elici potest. Posterius falsum non esse, ipsis Galeni verbis demonstravi. Scripseram: *Galeno τὸ οὖρον ὡς ὀῤῥός ἐστι τῶν κατὰ τὰς φλέβας χυμῶν.*

χυμῶν. Locum integrum afferam è Comment. I. in III. Epidem. VI. Ἱπποκράτης δὲ τοιούτους μὲν οἶδε χυμοὺς, πρῶτα τὸ ξανθῆς καὶ μελαίνης, ὑγρὸν δὲ καὶ ψυχρὸν τὸ τοῦ φλέγματος, ἀδηκτότατον δὲ καὶ μάλιστα οἰκεῖον ἡμῖν, τὸ αἷμα· καὶ μέντοι καὶ ὡς ὀῤῥός ἐστι τῶν κατὰ τὰς φλέβας χυμῶν τὸ οὖρον, αὐτὸς ἡμᾶς ἐδίδαξεν. *At Hippocrates tales humores cognovit, flavam & atram bilem: humidum verò, & frigidum succum, pituitam: mitissimum autem, & nobis familiarissimum, sanguinem: præterea* οὖρον, *urinam, serum esse humorum, in venis cententorum nos ille docuit.* Anne falsum igitur, quod dixi, τὸ οὖρον Galeno esse ὡς τῶν χυμῶν ὀῤῥὸν, cum is ipsum Hippocratem dicat nos ita docuisse. Et Galenus (sic enim passim citas) de Renum affect. cap. I. cum dixisset renes secernere ac percolare serosum excrementum à sanguine, subjungit, ἐν ὅσῳ δὲ ἐστιν ἐν ταῖς φλεψὶ καὶ ταῖς ἀρτηρίαις σὺν τῷ αἵματι, ὀῤῥῶδες περίττωμα λέγεται. ὅταν δὲ ἀποδιωχθῇ, λέγεται οὖρον. *Quamdiu in venis & arteriis hoc cum sanguine currit, excrementum serosum* (id est ὀῤῥὸς,) *cum segregatum est,* οὖρον *lotium nominatur.* Serum igitur à sanguine in renibus secretum non essentia, sed loco tantum

tantum ab urina differt. *Quæ in re, quæso te* (agnoſcis verba tua) *differt urina veſicæ jam effundenda, ab ea, quæ effuſa eſt?* Quod ad prius, addis. *Non ex urina, quæ intra corpus latet dignoſcitur* (quis hoc dixit?) *ac dijudicatur qualitas & habitus humorum.* Sed dignoſcitur ex emiſſa, & ex lingua, quæ tamen non indicat Medicis de emiſſa, ſed de χυμῶν ὀῤῥῷ ſive ſero humorum, quod à ſanguine innata renibus facultate ſecretum οὖρον vocatur, imo antequam ſecretum, ſi fides optimo Hippocratis interpreti. Clare enim dicit Hippocratem per τὸ οὖρον intellexiſſe vel illud, quod quotidie excernitur, vel ſerum humorum; quomodo & ipſe vocavit lib. VI. de Locis affect. loco ante citato. *Nam de urinis, qualis ſit*, addis, *non indicat lingua.* Hoc qui diceret è medicis, vidi neminem, & ego id tanquam abſurdum notaveram, ſcilicet indicium petere ex lingua, qualis ſit urina. Itaque tecum fateor *ridiculum, abſurdum, ineptum, & ineptiſſimum* eſſe, ex lingua judicare velle de urina: non tamen *falſiſſimum* indicium dare linguam, qualis ſit urina, equidem vel ex tuis verbis poſſe comprobare me, videor. Inter-

pun-

pungenda vis Hippocratis verba, Γλῶσσα, οὖρον, σημαίνει. *Lingua, urina, indicativa sunt.* Ut nimirum lingua, non secus ac οὖρον, de humorum διαθέσει signum dare idonea sit. Egregia sane animadversio, & Hippocratis genio accommodata. Sic scripsit lib. IV. de Victus ratione in acut. text. LXXXIX. Βρώματα ἢ μάλιστα ἐπισημαίνει. *Edulia verò maxime indicia edunt.* Et ut hic statim subjunxit variorum ciborum facultates: sic in altero loco sequitur peculiariter de urina, & lingua, ut Οὖρον ὁμόχροον βρώματι καὶ ὡς ἔσωθεν ἐὸν, ὑπὸ τῆς ὑγρῆς ξυντήξιος. *Vrina cibi & potus colorem refert, estque veluti humoris in corpore colliquatio.* Deinde Γλῶσσα ὁμόχροος τῇσι ἐπιστάσεσι, διὸ ταύτῃ γινώσκομεν τοὺς χυμούς. *Lingua humorum præstantiam colore refert; ideoque per hanc ad humorum dignotionem pervenimus.* Quæ loca etiam faciunt ad id, quod jam dicere intendo. *Si humor*, ut ex Hippocrate vidimus, & à te quoque annotatum est, *bile exuperante peccat, indicium ejus rei proditur lingua, quæ tum* χλωρὴ *est: si sanguis exundat in venis, hoc etiam vitium significatur lingua, quæ rubra est. Atque ita de cæteris. Hoc etiam præstant*

urinæ.

urinæ. Hinc infero, ſi urinæ indicant quale ſit humorum in venis ſerum, atque ſi idem præſtat lingua: non eſt *falſiſſimum*, linguam indicare, qualis ſit urina. Nam ſi lingua χλωρὰ, aut rubra, talis neceſſario erit urina, ſi utrumq; idem indicare debent. Attamen indicium, qualis ſit urina è lingua petere, abſurdum eſſe in epiſtola mea jam ante ſcripſeram, antequam hoc nomine reprehenſionem tuam, parum, ut jam vides, juſtam incurrerem. Cum abunde probaſſem τὸ οὖρον etiam uſurpari de ſero, ſive urina, dum adhuc in corpore hæret, neque verum eſſe, quod ſtatueras οὔρου *nomine Hippocratem plane intelligere urinam emiſſam*, confugis ad aliam lectionem, dicisque pro eo, quod vulgo in noſtro Aphoriſmo legitur ἐν τῷ οὔρῳ, meliores codices, & Galenum commentatorem edere ἐν τοῖσιν οὔροισι. *Et* τὰ οὖρα, addis, *numero multitudinis enuntiata, ac abſolute ſic poſita urinas ſemper notant jam ejectas, nunquam ejiciendas. Produc, ſi potes, unum locum, ubi* τὰ οὖρα *aliter acceperit.* Neſcio cur mihi hanc provinciam imponas, qui me facile poſſim, recepta lectione tueri, & ipſe fatearis, τὸ οὖρον *in numero*

numero singularitatis urinam tam redditam, quam intra vesicam hærentem designare. Video Hippocratem indistincte ponere οὖρον & οὖρα, & in eodem sæpe paragrapho, ut in Prognost. Νεφέλαι ἐμφερόμεναι τοῖσιν οὔροισιν, λευκαὶ μὲν ἀγαθαὶ, μέλαιναι δὲ φλαῦραι. Ἔστ᾽ ἂν δὲ πυῤῥὸν εἴη τὸ οὖρον &c. Sic qui Græcis πνεύμων, Latinis pulmo, & pulmones, Vterus ipsi Hippocrati utroque numero ὑστέρη, & ὑστέραι. *Sed meum esse vis, vel unum dare testimonium, in quo τὰ οὖρα dicantur de urina consistente intra vesicam.* Cur meum hoc sit, nescio. Sed quodnam testimonium dabo, si non sufficit apud Hippocratem indifferenter legi in Coacis, οὔρου & οὔρων ἀπόληψις, pro urina retenta seu intercepta, ὅταν οὖρα (en iterum pluralem) οὐκ ἐχώρεε, *quando urinæ non prodeunt*, ut loquitur VII. Epidem. Neque ignoras Semoni nostro suppressas urinas in Prorhet. vocari οὖρα κατεχόμενα, & ἐπισχημένα, & in Coacis ἐπισχόμενα, unde ἀπόληψις οὔρων, quam diximus, Galeno exponitur ἐπίσχεσις, quæ Hippocrati quoque alibi ἐπίστασις, ut & σχέσις. Ac qui V. Epidem. dixit οὔρου σχέσιν, ei VI. ejusdem operis ponuntur αἱ ἐπισχέσιες τῶν οὔρων. Nec aliter Aretæo,

Aretæo, veteri medico, & quo nullus Hippocrati dialecto, & brevitate scribendi propior. Hic fortasse dabit testimonium, quod petis, οὖρα nimirum in plurium numero etiam sumi pro urina, quæ adhuc in corpore hæret. Locus est lib. II. περὶ ὀξέων παθῶν cap. IX. Ἐπίκαιρον τῶν νεφρῶν τὸ ἔργον, ἥτε διάκρισις τῶν οὔρων ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ ἡ ἀπόκρισις. Dicit renum opus esse secernere τὰ οὖρα à sanguine, & excernere, per ureteres nempe in vesicam, quod medicis quibusdam ideo est οὔρησις. An hoc de urina emissa accipi potest? nullo modo. sed de ea, quæ in renibus est, & ex iis profluit in vesicam. Sic idem paullo post, τοῦ λίθου ἐς τὴν κύστιν διὰ τῶν οὔρων ἐκπέσοντος, *calculi per urinas in vesicam excidentis*. En iterum τὰ οὖρα numero plurium, antequam in vesicam delapsa, cujus excretio eidem οὔρων ἔξοδος. Posteriori loco facile tibi esset pro τῶν οὔρων substituere τῶν οὐρητήρων, qui sunt τῶν οὔρων (en iterum pluralem) ἀπὸ νεφρῶν ἡ ὁδὸς ἐς κύστιν, ut idem author loquitur lib. I. περὶ χρονίων παθῶν cap. III. Quod si istud velles, etiam repugnante Turnebiana, & aliis editionibus, habe & alterum ejusdem locum, κοιλίαι δὲ σμικραὶ, ἰσθμοειδέες

ἐς

ἐς τὴν τοῦ οὔρου διήθησιν. *Renes ſinus habent exiguos, cribrorum inſtar foraminibus pervios, ad percolandas urinas.* Vbi idem dicit, quod Galenus in definitionibus medicis, cum οὖρον ita definit, ἐστὶ περιήθημα τοῦ αἵματος ἐν τῇ μεγάλῃ φλεβὶ καταφερόμενον διὰ νεφρῶν, καὶ οὐρητήρων ἐν τῇ κύστει. Vertis, *Vrina eſt humor liquatus ex ſanguine in majore vena per renes, & ureteres in veſicam deſcendens.* Sic dixit Hippocrates loco ſupra citato οὖρον eſſe ὡς ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ ξυντηξιν, *quaſi humoris colliquationem.* Alias vertiſſem περιήθημα, ut & Budæus interpretatur, excolamentum, percolamentum, quod & convenit cum διηθήσει Aretæi. Nihil enim minus eſt urina, quam humor liquatus, aut ſanguis liquefactus, ſed ſerum, quod in renibus per proceſſus ἠθμοειδέας, ſive caruncułas anguſtas, quas mamillares vocant Anatomici, quod papillis mamillarum ſimillimæ ſint, à ſanguine ſecernitur, & percolatur in canales in utroque rene ab ureteribus efformatos, à quibus derivatur in veſicam. Sic eidem Galeno ſudor, qui eandem cum urina habet materiam, non dicitur liquatus humor, ſed excolamentum tenuis, & ſeroſæ humiditatis

in

in ſanguine, ἱδρώς ἐστι, ioquit, τὸ περίηθημα τοῦ ἐν τῷ αἵματι λεπτῆς καὶ ὀῤῥώδους ὑγρασίας. Hæc & tua videtur eſſe ſententia, cum inde urioam ſcribis Lucretio dici *ſaccatum corporis humorem*, quia περίηθημα eſt, quaſi per renes, veluti per ſaccum colatum. Sic ſcribit Plinius diacodium fieri ex capitibus papaveris diſcoctis, deiode ſaccatis, iterumq; cum melle decoctis. Ita σακκίζειν, & σακκελίζειν, per ſaccum excolare Græcis, quod Martialis dixit *ſacco tranſmittere*. Vti & in vinis medicatis conſuevit, quod hodie vocant colare per manicam Hippocratis, id eſt, ſaccum. Et hæc quidem ſufficient de voce οὖρον. Venio ad alteram.

Quamvis reliqua pro me facerent, tamen, te judice, cauſſa caderem in expoſitiooe vocis ὑφίστασθαι, quam ſumpſi pro ſiſti, ſeu ſupprimi, in qua ſignificatione Hippocrati uſurpatam negas. Produxeram locum è Coacis, ubi Aldinus, & reliqui codices, quod nemo interpretum mutavit, edidere, πτύελα ὑφίσταται, *ſputa ſiſtuntur*. Sic ibidem κοιλίης ὑπόστασις, *alvus ſuppreſſa*, & alibi ὑποστάσιες ὑγρῶν, *humorum ſuppreſſiones*, cum tu dirimis controverſiam nova emendatione, &

pro

pro *ὑφίσαται* legendum esse contendis *ἐφίσαται*, & pro *ὑπόστασις* & *ὑποστάσιες* similiter *ἐφίστασις*, & *ἐφιστάσιες*. Non satis etiam esse putas, si probarem alio loco Hippocratem vocem *ὑφίστασθαι*, aut inde factum nomen *ὑπόστασις* usurpasse, ut interpretatus sum, sed opus esse, ut, ubi de urinis sermo est, ibi vel semel reperiri suppressionis significato. *Locum unum*, subjungis, *si produxeris, tum sane victor esto.* Non ita aberrat mens mea, ut cum Salmasio de victoria contendam, satis gloriæ sit huic homini, quod, licet longe impar, tecum certasse feretur. Sic aliquando, ut est apud Theocritum,

Ὗς ποτ' Ἀθηναίαν ἔριν ἤρισε.

Ausa est cum diva sus decertare Minerva.

Putarem satis esse si Hippocrati *ὑφίστασθαι* pro sisti usurpatum probassem, quamvis forte non peculiariter de urina. Quod si illud, quod vis, obtinere debet, multæ voces apud Hippocratem significationem suam perdent. Sed nec hoc me premit, si mihi concedis authoritatem tuam, ut & mihi dissecare liceat hunc nodum, & in Aphorismo nostro pro *ὑφίσαται* legere *ἐφίσαται*. Tum enim opti-

optima eſſet interpretatio mea ex tua emendatione. Sed ne tantum mihi aſſumam, conabor & ex aliis authoribus oſtendere, ut feciſti in ἐφίστασθαι (de quo nemo ambigit) etiam ὑφίστασθαι ſumi *pro reſtitare & curſum inhibere.* Producis Polybii locum de exercitu procedente, & ſubinde reſtitante, ὁ δ' ἐπορεύετο ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐφιστάμενος. *Ille autem incedebat identidem reſtitans.* Poſtea ſubjungis me *docere nunquam poſſe* ὑπόστασιν *pro urina, aut cujuſcunque alterius rei ſuppreſſione ſumi, neque verbum* ὑφίστασθαι *idem eſſe quod ſtare, vel ſiſti.* Vtrumque probatum à me arbitror, ſi vulgata & recepta ab omnibus ſervetur lectio apud Hippocratem & Galenum, nec à te contra codicum fidem mutetur. Id tamen alia ex aliis via perſequemur. Ad locum Polybii jam citatum ſcribis, *Optimè hæc verba indicant quid ſit* ἐφίστασθαι *Græcis, &* ἐπίστασις, *ceſſatio, mora, reſiſtatio. Quod in exercitu cum inter eundum aliquando ſtat ac reſiſtit, dicimus vulgò* faire alte. *Vos Belgæ,* Blyven ſtaen, *aut* Stil ſtaen. Rectè: ſed idem ſignificare ὑφίστασθαι exemplis jam aliquot è claſſicis authoribus demonſtrabo.

Poly-

Polybii loco opponam alium illi plane geminum è non minus nobili historico, Thucydide nempe, lib. IV. μάχης γενομένης ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὑπέστησαν οἱ Κυθήριοι, ἔπειτα τραπόμενοι, κατέφυγον. *Commissa pugna, Cytherii, quum paullisper substitissent, terga dantes, fugam capessunt.* An non hic etiam exercitus restitatio? Si *verbum* ὑφίστασθαι *non idem est, quod stare*, male Plinius ita vertit verba Aristotelis. Hæc ejus de cervis verba sunt, Ἐν δὲ τῷ φεύγειν, ἀνάπαυσιν ποιοῦνται τοῦ δρόμου, καὶ ὑφιστάμενοι μένουσιν ἕως ἂν πλησίον ἔλθῃ ὁ διώκων, τότε δὲ καὶ πάλιν φεύγουσι. Hoc est, interprete Plinio, *Et alias semper in fuga acquiescunt*, stantesque *respiciunt, quum prope ventum est, fugæ præsidia repetentes.* Ita Thomas Magister ὑφίσταμαι pro ὑπομένω in usu esse testatur, adducitque hæc Mercurii ad Timonem apud Lucianum, ὑπόστηθι ὦ Τίμων δι' ἐμέ. *Subsiste Timon mea gratia.* Sic ὑφιστάμενοι apud Plutarchum exponuntur à Budæo, in Comment. linguæ Græcæ, qui hostibus resistunt, & eidem Magistro ὑποστάσεις insidiæ, quæ struuntur ab eo, qui ὑφίσταται, id est, κρυφίως ἵσταται, stat in latebris. *Suidas*, inquis, ὑφίστασθαι inter-

interpretatur ἀναμένειν :-& ita profecto linguæ Græcæ periti ὑφίσαθαι exponunt ὑπομένειν, quorum utrumque ſignificat *ſubſiſtere*, & *permanere*, & ὑπομεῖναι eidem Suidæ eſt καταλειφθῆναι, *relinqui.* Poſſes hic iterum dicere *vitium hoc eſſe argumenti, quod non ſim docendus, cum tantus ſim logicus.* Ego tantus logicus! ὦ θαυμάσιε, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; Niſi me ludis, parum logice colligis ex vitioſo argumento tantum me eſſe logicum. At ego non ſic argumentatus ſum, ut notaſti, *Σύναγμα eſt* ὑπόστασις, *Σύναγμα eſt etiam* σύστασις, ergo σύστασις *eſt* ὑπόστασις. Aliter apparet in epiſtola mea, quæ Galenum modo citat σύναγμα exponentem σύστασιν & ὑπόστασιν. Nam ſi voluiſſem dicere ὑπόστασιν eſſe *concretionem*, ut tu arbitraris, *& coagulationem lapidis*, non addidiſſem, *Sic Gloſſæ veteres*, Ὑφίσταμαι, *Subſiſto*. Nam alioqui, cum τὸ *Sic* ad priora ſe referat, potuiſſes & hoc mihi adſcribere, *Subſiſtere* me putaſſe idem eſſe, quod *concreſcere ſeu coagulari*. Et tum ſane tantus fuiſſem Grammaticus, quantus nunc fingor logicus. Addideram, in ea ſignificatione Hippocratem vocabulo ὑφίσαθαι uſum fuiſſe

fuisse me putare, ut & verterat Leonicenus, nec non, ut postea vidi, Rabelæsus, Mercatus, & Mercurialis. Hic tu, *Dicamus*, inquis, *ex Glossarum interpretatione*, arenas in urina subsistere, *quis me prohibebit intelligere de arenis subsidentibus in urina? Quæ subsident in fundo matulæ, nonne etiam subsistunt?* Quod tu sat multis de ἐφίστασθαι probare volueris sumi pro *restitare & cursum inhibere*, id ipsum possum de voce *subsistere*, ut factum in τῷ ὑφίστασθαι. Sic dixit Livius, *feras subsistere*, id est, excipere & non cedere irruentibus, ut interpretatur Budæus. Et, ne plura proferam, *subsistere undam* dixit Virgilius, de ea cujus cursus inhibebatur.

Tybris ea fluvium, quam longa est, nocte tumentem
Leniit, & tacita refluens ita substitit unda,
Mitis ut in morem stagni.

Qui mihi hanc imposuisti legem, ut quamvis ὑφίστασθαι sumeretur alibi pro supprimi, probandum esse apud Hippocratem ita intelligendum esse, ubi de urinis sermo est: eum velim & demonstrare τὸ *Subsistere* apud quenquam veterum usur-

usurpari de urinis, cum subsident. Sed de his, cum nihil interpretatio faciat ad textum Hippocratis, plus satis philosophatum est.

Post verba, rem ipsam inspiciamus. Verteram Aphorismum, *Quibus in urina sistuntur sabulosa, illis vesica calculo laborat*. Tibi miram esse visam talem versionem scribis, quod rem latentem statuat signum rei æque latentis, & Galeno Signum definiatur, ὃ γνωσθὲν ἕτερον ἀγνοούμενον ἡμῖν γνώσεσθαι καὶ καταλαμβανόμενον, *quo cognito aliud, quod ignoratum est nobis, cognoscitur, & comprehenditur*. Addis, *Tu verò ex re pariter ignota rem non minus ignoratam cognosci ac percipi postulas*. Quæso te, Vir nobilissime, an hoc latens & obscurum signum est, cum quid retinetur in corpore, quod excerni consuevit ac debet? Nonne in ileosis & herniosis, quibus omnimoda κοιλίης ἐπίληψις, alvi suppressio, recte atque ordine præsagimus κοιλίης ἐκκόπρωσιν, uti hic stercoris per os rejectionem vocare liceat? *Quomodo*, inquis, *ex tuo interpretamento illius Aphorismi calculus, qui in vesica absconditus est, calculosæ vesicæ signum præ se ferret?* Respon-

deo

deo id, quod dixi, arenas, vel ſabuloſa, quæ cum urina excerni conſueverunt, ſi ſiſtantur in veſica, indicare eas ibi in calculum conglobari. Quo non puto ex re pariter ignota rem non minus ignoratam velle cognoſci. Æque enim manifeſtum animadvertere aliquid excerni, quam ſupprimi, quod ante excerni ſolet. Vt ex cohibitis fœcibus prognoſticum ſumitur lethalis, quem dixi, vomitus, ita ex retentis arenis ſignum calculoſæ in veſica concretionis, vel calculi jam concreti. Sed, quia hæc tibi non ſatisfacerent, comprobabo ex Hippocrate, ab ejus doctrina non alienum eſſe indicia petere ab urina ſuppreſſa. Lib. II. Prognoſt. Αἱ ἐκ καταψύξιος οὔρων ἀπολήψιες, κάκισται. *Interceptæ à frigore in acutis urinæ, peſſimæ.* Similiter in Coacis, Ἐν χολώδεσιν οὔρου ἀπόληψις κτείνει συντόμως. *In biliosis urina intercepta mortem brevi afforе ſignificat.* Sic & paullo ante, Κύστις ἀποληφθεῖσα, ἄλλως τε καὶ μετὰ κεφαλαλγίης, ἔχει τι σπασμῶδες. *Veſica intercepta, maximeque cum capitis dolore, convulſionem quandam minatur.* Ibidem, Οὔρου ἀπόληψις καὶ βάρος ἐν νειαίρῃ, σημαίνει ὡς τὰ πολλὰ σπαγγουρίην ἐσομένην. *Vrina inter-*

cepta, & ad imum ventrem pondus, ut plurimum futurum urinæ stillicidium denuntiat. Si dixeris loca hæc quidem indicare de urina suppressa, sed non de iis, quæ cum ea excerni solita, in corpore retinentur, velut ego Aphorismum exposui: dabo alia, quæ proposito nostro magis accommodata. In Coacis ita scriptum; Καυσώδεσι καὶ βέχως, κάκιστον οὖρον ἐστὶ τὸ ἔκλευκον. *Febre ardente cum alto stupore detentis, exalbida urina pessima.* Quibus verbis consentit libri IV. Aphorismus LXXII. Ὁκόσοισιν οὖρα διαφανέα λευκὰ, πονηρά· μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἢν ἐπιφαίνηται. *Quibus urinæ alba, & perspicua, mala: maxime verò si in phreniticis apparent.* Color in uriois sanorum est subaureus, vel flavus; Causus autem & Phrenitis cum oriantur ab humore bilioso, qui ejusmodi morbis laborant, bonum est, si non modo bile tinctas, sed plane imbutas meiant. Quod si ita constituti reddant albas urinas, signum bilem retineri, & alio deferri, scilicet ad caput, quod in catocho, & phrenitide pars affecta; at talis translatio, quia morbum auget, mala. Βέλτιον γὰρ, ut optime Galenus, ὥσπερ ὅλον τὸ νόσημα χολῶδες,

οὕτω

οὕτω καὶ τὰ οὖρα φαίνεσθαι χολώδη. τὰ δὲ ὑδατώδεα τῶν οὔρων, τοιαῦτα γάρ ἐστι διαφανέα λευκά, παμπόλλην τε τὴν ἀπεψίαν δηλοῖ, καὶ προσέτι τῆς ξανθῆς χολῆς ἅπασαν τὴν ὁρμὴν ἄνω γεγενῆσθαι. *Melius siquidem est, ut sicuti totus morbus est biliosus, sic & urinæ appareant biliosæ. Aquosæ autem urinæ (tales sunt albæ atque perspicuæ) magnam cruditatem ostendunt, & præterea flavam bilem totam ad caput rapi.* Hic bilis, quæ solebat, & debebat cum urina expelli, cum retinetur, indicat Hippocrati & Galeno; an igitur adeo mirum arenas, quæ cum urina emitti solebant & debebant, cum cohibentur, significare eas conglobari, & abire in calculum? Vnum adhuc, sed instituto nostro proximiorem locum afferam è Coacis: Νεφρῶν ἐξαπιναῖον ἄλγημα, μετὰ οὔρου ἐπισχέσιος. λιθιδίων οὔρησιν ἢ παχέων οὔρων σημαίνει. *Derepente obortus renum dolor cum urinæ suppressione, calculorum, aut urinæ crassæ mictionem indicat.* Quia urina supprimitur, colligit Hippocrates calculum in caussa esse, vel crassos humores, quidni ergo liceat, quia arenæ, quæ excerni consueverunt, supprimuntur, judicare eas coire in calculum? Sed age te ipsum,

quo major mihi patronus esse non potest, in auxilium vocabo, &, quod maxime improbas, ex verbis tuis comprobare conabor. Ipse, qui vulnus inflixisti, amica manu medicinam facies. Non aliter, quam olim

Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hosti,

Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.

Cum scripsisses Hippocratem dicere, arenosa sæpe excerni ab illis, qui calculum non habeant, quia arenæ illæ non in corpus coierint, subjungis: *Cum paucæ numero arenæ, vel arenosa cum urina exeunt, tum signum videtur majorem partem in vesica, vel renibus in lapidem converti, vel jam esse conversam.* Si, ut paullo ante ex Avicenna produxeras, qui magna copia arenosa egerit per urinam, signum vix dubium dat, lapidem in ejus vesica, vel renibus non concrescere, & si paucæ numero exeunt, signum est majorem partem in vesica, vel renibus in lapidem converti, vel jam esse conversam: an non mihi ex hisce verbis tuis firmum & indissolubile argumentum petere licet, si non paucæ, sed nullæ arenæ, ante excerni solitæ, exeunt, signum id

id eſſe, omnes in veſica, vel renibus in lapidem converti, vel jam eſſe converſas? Vide ut ipſe confirmes tuis verbis interpretationem meam, quam tot machinis oppugnas, &, dum diruere vis, veritate coactus ſuffulcis. Ego medicum, qui colligeret ex ſubſidentibus in emiſſa urina arenis calculum hærere in veſica, ſcripſeram exercitatis in arte ludibrium debere. Hic tu iterum mirabundus, Ain' tu? Equidem ajo, & *αἰεὶ ἐρέω.* Agamemnon Homericus ſuas copias cum paucioribus Trojanis conferens, hanc rationem ſupputat Ἰλιάδ. β.

Τρῶας μὲν λέξασθαι ἐφέστιοι ὅσοι ἔασιν,
Ἡμεῖς δ' ἐς δεκάδας διακοσμηθεῖμεν Ἀχαιοὶ,
Τρώων ἄνδρα δ' ἕκαστον ἑλοίμεθα οἰνοχοεύειν,
Πολλαί κεν δεκάδες δεύοιατο οἰνοχόοιο,
Τόσσον ἐγώ φημι πλέας ἔμμεναι υἷας Ἀχαιῶν,
Τρώων.

Si velimus Trojanos recenſere incolas,
Nos autem in decades digeramur Græci,
Et ex Trojanis viros ſingulos ſumamus,
qui pincernam agant,
Multæ certe decades deſideraverint pincernam,
Tantū ego puto plures eſſe filios Græcorum
Trojanis.

 Ita

Ita vere poſſum aſſerere, ſi ratio ineatur eorum, quibus in urina arenæ ſubſident abſque veſicæ calculo, cum iis, qui illo ſimul laborant, & hiſce συμπόταις (ut ſolent ita affecti Baccho potius, ut ſtatuis, quam Nymphis litare) præbendum ſit à pincerna calculoſo δέπας ἀμφικύπελλον, multas decades carituras pincerna. Dicis ſufficere in Medicina, quamvis non ſemper, ſi ſæpius ita fiat. Recte. Sed rarius multo ejus veſica λιθιᾷ, qui cum urina arenas excernit. Atqui, ut ſcribit Galenus Comm. II. in Prorrh. οὐ τῶν σπανίων, ἀλλὰ τῶν ἢ διηνεκῶς, ἢ ὡς τὸ πολὺ γινομένων εἰς τὰς προῤῥήσεις χρήζομεν. *non raris, ſed illis, quæ perpetuo, vel ut plurimum contingunt, in prædictionibus utimur.* Non decimus, non vigeſimus eorum, quibus arenæ cum urina expelluntur, laborat veſicæ calculo, Imo & è majori numero vel duo, vel nemo. Hoccine ergo ſignum ex arte, & ingenio Hippocrateo? Negabat Carneades apud Ciceronem, ullam eſſe artem, niſi quæ cognitis, penituſque perſpectis, & in unum exitum ſpectantibus, & nunquam fallentibus rebus contineretur. At ſignum hoc de arenis utplurimum fallere, raro

id,

id, quod vis, indicare, malo propriis oculis, qui hoc millies viderunt, fidem habere, quam quorundam ἰατρολογούντων scriptis, qui de morborum signis non à se observatis judicant, ut cœci de coloribus. Nam ut scribit Hippocrates περὶ εὐσχημοσύνης, Καλὸν ἐκ τοῦ διδαχθέντος ἔργου λόγος. *Praclara res est, qua ex opere, quod quis didicit, proficiscitur oratio.* Εἰ δὲ μὴ ἐξ ἐναργέος ἐφόδου (lubens Semonis nostri verbis loquor, ἐκ περιγρ.) ἐκ δὲ πιθανῆς ἀναπλάσιος λόγου, πολλάκις βαρείαν, καὶ ἀνιαρὴν ἐπήνεγκε διάθεσιν· οὗτοι δὲ ἀνοδίην χωρίζουσι. *Si verò ex non evidenti observatione, verum ex probabili rationis fictione initium ducatur, plerunque gravem, & molestam infert affectionem: hi verò viam inviam ingrediuntur.* Docuerat me experientia, non modo in ægrorum, sed & sanorum urinis sabulosa quotidie subsidere, quibus nullus in vesica calculus. Hic ego non de calculosis, ægros intelligebam, ut mea verba obtorto collo rapis, sed aliis morbis affectos, quos sæpe tum arenas cum urina vidi excernere, cum nunquam ante excrevissent. Id fieri ob imbecillitatem renibus à morbo illatam in libro meo de

Calculo annotavi. Sed quid si dixero, te mihi hic iterum amicam manum porrigere, dum laudas hæc Avicennæ, *Si quando sani, & maxime senes meiant urinam nigram, cum dolore, aut sine dolore, significare, quod lapis gignitur in vesica.* Cur vero eos, qui arenas sine dolore, aut molestia ejiciunt, non sanos vocem, cum sanitas actionum integritate, morbus actione aliqua manifeste læsa medicis definiatur? Pro tali te non habes, qui sæpius arenosa cum urinis reddere te scribis. Non minus tamen verum esse contendis Hippocratis Aphorismum, quod multi arenulas reddunt cum urina, qui nunquam nec renum, nec vesicæ calculo afficiuntur: nec quod multi calculo laborant, qui tamen non fundunt arenulas aut sabulosa. Responderam ob utrumque falsum, & fallacem fore divinum illum senem, qui Macrobio nec falli, nec fallere scivit. *Immo*, reponis, *& falsus est aliquando, quod ipse de se est fassus, & proinde falsus ipse prior, fallere alios deinde potuit.* Istud quoque notarunt Celsus, Plutarchus, & Quintilianus, adduntque magnum virum errores suos confessum esse, ne posteri erra-
rent,

rent, & deciperentur eadem ratione, qua ille ante deceptus erat. Respexisti procul dubio cum illis locum in lib. v. Epidem. ubi author ingenue fatetur opinionem suam fefellisse capitis suturas in se teli noxiam continentes. Ἔκλεψάν με, inquit, τὴν γνώμην αἱ ῥαφαὶ ἔχουσαι ἐν σφίσιν ἑωυτῇσι τοῦ βέλεος τὸ σίνος. At hoc inter Medicinæ, quæ manu operatur, ut & calculum vesicæ non nosse, vitia numerat Hippocrates lib. I. de Morbis: Κατὰ δὲ χειρουργίαν οὐκ ὀρθῶς εἰσι τάδε· μηλῶν τὴν κεφαλὴν μὴ γινώσκειν, εἰ τὸ ὀστέον κατέηγε· μηδὲ ἐς κύστιν αὐλίσκον καθιέντα, δύνασθαι καθιέναι· μηδὲ λίθου ἐν κύστει ἐνεόντος, γινώσκειν. *Capitis os specillo admoto, fractumne sit, non dignoscere, & fistulam in vesicam immissam demittere non posse, neque lapidem in vesica esse scire.* Sed qui optime nosti Galenum, & alios librum illum v. ἐπιδημιῶν ab Hippocratis operibus abjudicare, vides me negare posse, Semonem nostrum fuisse fassum, se esse deceptum, & falsum in suturis. Sed illud multum urgere non est necesse. Cum enim hominis sit, ut ait Cicero, errare, labi, decipi, non putandum est eum adeo alienum fuisse ab humano omni, ut errare

non potuerit. Scriptum est ab Hippocrate, Γυνὴ οὐ ποδαγρᾷ, *Mulier podagra non afficitur.* Quod quamvis falsum sit, non tamen falsum fuisse Hippocratem statuit Galenus. Et ei ὁμόψηφος Seneca Epist. x c v. refert id in fœminarum intemperantiam, quæ non fuerit ævo Hippocratis. *Maximus ille medicorum*, inquit, *& hujus scientiæ conditor fœminis nec capillos defluere dixit, nec pedes laborare. Atqui hæ jam & capillis destituuntur, & pedibus ægræ sunt. non mutata fœminarum natura, sed vita est. Nam cum virorum licentiam æquaverint, corporum quoque virilium vitia æquaverunt. Non minus* &c. *Quid ergo mirandum est, maximum medicorum & naturæ peritissimum, in mendacio prehendi, cum tot fœminæ podagricæ calvaque sint? Beneficium sexus sui vitiis perdiderunt: & quia fœminam exuerunt, damnatæ sunt morbis virilibus.* Non ipse igitur falsus alios fefellit, cujus verba, tanquam dei voces veneratur Galenus, utpote veritatis & scientiæ philosophi, quemadmodum merito est appellatus Aristoteli. Hunc tantum medicinæ dictatorem posuisse calculosæ vesicæ signum in arenis

cum

cum urina excretis, easque certum esse, ut vis, & indubitatum calculi vesicæ indicium, aliter experientia edoctus, non possum tibi concedere. Quod usu ipso condiscitur, nullam fidei authoritatem desiderat. *At oppido perquam mirum tibi videtur, antiquis medicis eandem experientiam non æque idoneam fuisse magistram, cum tamen in dissectionibus corporum æque essent versati; & ἀνατομικὴν haud minus callerent, quam nostri.* Mirum mihi hoc dici ab eo, qui adeo in Hippocratis, & veterum scriptis versatus est. Tam rudis, & indigesta fuit veterum Ἀνατομικὴ, ut ante Dioclis Carystii, aut Herophili tempora, vix quicquam exacte de ea literis sit traditum. Ortus & propagatio venarum Hippocratea, ab Anatomicis nostris merito exploditur. Latuere priores medicos νεῦροι παλινδρομοῦντες, *nervi recurrentes*, cum tamen sint præcipua vocis organa. Quod pulcherrimum inventum Galeno debemus, qui jure tanti eos facit, ut scribat lib. VI. de Vsu partt. cap. XV. non satis se pro merito ob illos posse laudare ejus sapientiam ac potentiam, qui animalia fabricatus est. Notat ipse non uno loco pluri-

mos medicorum vetustiorum in disse-ctionis arte, & partium corporis humani cognitione errores, & ignorantiam. Cum manibus nihil ulterius inquirerent, pedibus in omnes ejus Anatomicas sententias ivere Oribasius, Theophilus, Arabes, & quotquot ante Vesalium fuere Anatomici, alterum posteris in re Anatomica Galenum. Hic est Andreas ille Vesalius, Bruxellensis, Belga, qui nondum expleto octavo, & vigesimo ætatis suæ anno, edididit stupendum opus de humani corporis fabrica, in quo luculenter ostendit ex uberrima messe Galenum non inane spicilegium junioribus medicis reliquisse. Qui ἀνατομὴν penitus cognitam fuisse putas veteribus, audi de hoc Vesalio vel unicum (plura possem dare) testimonium doctissimi apud Lovanienses nuper medici, P. Castellani. *Qui*, scribit, *medendi laborem frustra suscipi norunt ab iis, qui naturam corporis humani cognitam, penitusque perspectam non habent, suis etiam momentis rectissime perpendunt, quantum ægra mortalitas ingenio Vesalii debeat, qui Anatomen & mutilam, & erroribus obsitam, adeo fœlici conatu restituit, & explevit, ut*

ante

ante eum rudis, & inchoata solum, ab eo autem perfecta, & omnibus numeris absoluta fuisse videatur. Sic memini Bononiæ olim mihi dictum ab eximio Anatomico, Fabritio Bartoleto, quotquot post Vesalium de re Anatomica quid literarum monumentis tradidissent, omnes medullam operum suorum ex ejus scriptis hausisse. Idem scribit Vesalius de istis, qui post Galenum scripsere, λόγῳ, οὐκ ἔργῳ Anatomici. *Qui,* ut vere inquit, *si quid lectu dignum tradiderunt, ex Galeno id sunt mutuati. & per Iovem studiose secanti, nihil unquam minus aggressi videntur, quam humani corporis sectionem,* &c. Ejusdem farinæ mortales seculum prius etiam tulisse, non est ambigendum. *Si veteres in dissectionibus corporum aque fuerunt versati, quam nostri,* cur tam multa post eos inventa, quæ illos fugere? Cur ignoratunt tria auditus officula, quæ à forma *Incus, Malleolus,* & *Stapes* nomen sortita sunt, quorum priora duo primum reperisse fertur Iacobus Carpensis, quem insignis Anatomicus, Gabr. Fallopius primum Anatomes restauratorem appellat, tertii inventionem sibi vendicant Ingrassias, Co-

lumbus,

lumbus, & Euſtachius, accurate itidem humani corporis particulas perſcrutati. Quicquid ſit, tria hæc oſſicula ante ſeculum fuere incognita, cum tamen egregius eorum in auditu ſit uſus. Scripſit mihi nuper Lutetia magnus naturæ interpres P. Merſennus, in ſurdo & muto à nativitate poſt mortem deprehenſum fuiſſe defectum oſſiculi Incudis. Hic utriuſque affectus cauſſa cenſeri poſſit συμπάθεια, quæ auribus eſt cum vocalibus organis, ab Ariſtotele Problematum ſect. XXXII. demonſtrata. Hinc enim, qui à prima conformatione ſurdi ſunt, pariter obmuteſcunt. Cauſſas proximas Anatome ſuggerit. Primum inteſtinorum Herophilus δωδεκαδάκτυλον, ſive duodenum appellavit, à duodecim digitorum longitudine. At id vix quatuor, ac rariſſime ſex digitos æquare, nunc obſervant Anatomici. Tantumne à corporibus veterum differunt, οἷοι νῦν βροτοί εἰσιν, *quales nunc ſunt homines?* Sic certe antiquitatis reverentia excuſat Clariſſimus Bauhinus, quod ſcilicet homines minoris, quam olim, hoc tempore ſint ſtaturæ. Hoc cum ab aliis abunde excuſſum ſit, non eſt quod hic iterum ad obruſſam exigamus.

Noſtra

Noſtra demùm ætate innotuit Valvula, ad coli inteſtini principium, oſtioli inſtar, deorſum ſpectans, ut fœcum refluxus prohiberetur. Hujus ſe inventorem eſſe mihi olim Baſileæ prædicabat diligentiſſimus idem Anatomicus Caſp. Bauhinus, quem ei quoque viro honorem in publicis diſſectionibus deferre ſolebant duo Anatomiæ Patavinæ lucida ſidera, Aquapendens, & Placentinus. Venæ lacteæ, à lacteo humore, quem continent, ſic dictæ, quia tantum in vivis animalibus apparent, hactenus latuere, donec magnus naturæ indagator Gaſſendus eas inveniret, quas nos etiam in ſectione vivorum canum ſatis manifeſtas conſpeximus. Sed hæc, quamvis plurima ſuperſint, de manca, & imperfecta veterum anatome attuliſſe ſufficiat. Addam & alia, in quibus poſt natis cedunt. Generalia morborum omnium ſigna petuntur ex pulſu & urinis: quorum ille cordis, & arteriarum conſtitutionem, & quale ſit corporis robur indicat, hæ jecoris humorumque ſtatum, & morbos ex his genitos repræſentant. Quare Medicis exacta utriuſque cognitio ſummopere neceſſaria eſt. At exactam non habuere veteres.

Ars

Ars Pulſuum, ſive motus arteriarum, qualis hodie in uſu eſt, vix nota fuit Hippocrati, certe non admodum exculta, ut fatetur ipſe Galenus, qui multis eam libris explicavit, ſed argutius, quam certius, aut utilius. Poſt eum, & Philaretum, fœlicius id proſequuti ſunt recentiores medici. Veteres quoque de Vrinis imperfectam habuere notitiam, multaque neceſſaria ignorarunt. Sed quia vetuſtioribus major apud te fides, audi Theophilum, cujus verba, quod prolixiora ſint, Latine tantum apponam: *Hippocrates* (cum ei tamen ſit A & Ω) *circa has res invigilans, parva quædam, certeque ſpecioſa, quaſique florem hujus negotii, paſſim obiter modo attigit: neque urinarum genera, neque ſpecies, neque differentias, neque cauſſas, neque judicium, neque prævidentias diſpoſitionum futurarum præter naturam, vel ſanorum corporum, vel ancipitum ægrimoniarum, neque alia multa, quæ numeris omnibus abſoluta diſputatio poſcere videtur, adamuſſim abſolvit. Compari modo & Galeno in eo, quem* περὶ κρίσεως *inſcripſit, libello, ubi res, quæ ad urinæ diſciplinam ſpectant, carptim tractat, neſcio quonam pacto*

parva

parva cura fuit, de hac re non curiosius sollicitiusque disputare. Bonam namque negotii portionem, vel omnino intactam, vel inchoatam tantum, vel parum denique enucleatam de urinis,sive genus,sive species, sive differentias consideres, disciplinam reliquit. Post hos deinde longo temporis tractu Magnus medicus atque philosophus, ratione quidem, sed sine periculis usu (qui mater artium existit) observatis, scientiam de urinis posteris tradere aggressus est. haud absurda sane distributione de lotii disciplinam auspicans, de eorum differentiis & speciebus, plus quiddam aliis scripsisse videtur: de prognosticis verò, quæ ex urinis sumuntur, pluribus omissis, claudam & ipsus quoque de lotiis artem tradidit: adeò quidem ut ad perfectam earum rerum cognitionem, à posteris medicæ rei studiosis sectatoribus millia desiderentur, & sese extricare non potentes, absolutiorem ejus rei scientiam indagare conantur. Et quanquam ipse Theophilus absolutam omnibus numeris se suscipere scripserit de Vrinis disputationem, & diligentius, quam alii, in hanc rem incubuisse judicetur Actuario, imperfectam tamen hic eum adhuc tra-

ctatio-

ctationem istam reliquisse dicit, ut qui ab ipsa velut experientia orsus, neque differentias, neque caussas, neque alia, quibus tractatio absolvitur, posuerit. Possim præter hæc, si opus esset, demonstrare in aliis morborum signis, ut & caussis, ac remediis, multa reperta fuisse à recentioribus, quæ *antiqui medici magistra experientia* non fuere edocti. Hinc non absurde dictum est, nos esse instar pumilionis, qui supra gigantis collum erectus, &, quod ipse gigas, videt, ac porro, quanto gigante altior eminet, tanto plura despicit. Ita dies diem docet, ac facile est inventis aliquid addere. Quare priscis tot bonorum authoribus multum debemus, eorumq; scripta nobis sunt reverenter, & benigne interpretanda; quod in Aphorismo nostro conatus sum. Et sane si quid in Hippocratis operibus errori vicinum videtur, malo credere à mala manu id iis insertum, quam à tanto viro falsi quid prolatum esse. Nam, ut scribit Galenus ad part. 1. sect. 1. Libri de humoribus, cum Pergameni, & Alexandrini reges bibliothecis suis magno pretio libros conquirerent, nonnulli nomen Hippocratis sunt ementiti, alii lucri

caussa

caussa quædam addiderunt. Inter ea, te repugnante, Aphorismum nostrum ponere non auderem, quamvis id arbitrentur eximii medici, qui mecum ex vulgari sensu minus verum esse judicant, cum tamen verissimus esse debeat. Superat enim, vel Suida teste, Aphorismorum liber omne humanum ingenium, accurate scilicet conscriptus ab eo, qui Galeno audit perpetuus naturæ, & medicinæ dictator, & per omnia diis potius, quam hominibus comparandus. An igitur male dixisse recte arguor, Aphorismos medicis jure haberi pro Æsculapii oraculis? *Recte*, inquis, *addidisti Æsculapii. Si pro Æsculapii absolute dixisses, tum hoc tibi negassem. Scis autem, quam non semper vera sint Æsculapii oracula. Quæ pater ipsius Apollo funditabat, certiorem iis fidem arbitrata est gentium credulitas. Non idem tamen sensere de filii oraculis. Quis enim Æsculapium unquam oracula dictare scripsit?* Hanc notam scilicet effugere potuissem, si, cum Theophilo, Apollinem scripsissem pro Æsculapio, patrem pro filio. Vtrique inventio Medicinæ cum tribuatur à veteribus, Æsculapium potius nominavi, quia hunc magis pro

suo

ſuo agnoſcunt medici. Vnde Plutarchus ſcripſit VIII. συμποσιακῶν XIV. Τοὺς ἰατροὺς Ἀσκληπιὸν ἔχοντας ἴσμεν ἡγεμόνα. *Medicos Æſculapium ſcimus habere ducem.* Ab hoc etiam Ἀσκληπιάδαι, & Ἀσκληπιαδῶν παῖδες vocantur Medici. De Apollinis oraculis conqueritur ſervus apud Ariſtophanem Pluto:

— τοῦ δὲ Λοξίου,
Ὃς θεσπιῳδεῖ τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου,
Μέμψιν δικαίαν μέμφομαι ταύτην, ὅτι
Ἰατρὸς ὢν καὶ μάντις, ὥς φασι, σοφὸς,
Μελαγχολῶντ᾽ ἀπέπεμψέ μου τὸν δεσπότην.

De Apolline, qui ex tripode ſuo aureo
Ambigua ſolet reſponſa dare quærentibus,
Non injuſtam hanc querimoniam habeo; quod bonus
Cum ſit medicus, & vates, ut dicunt, bonus,
Herum meum dimiſit à ſe ægerrimum.

Equidem non crediderim plus te fidei habere ambiguis, & obſcuris τοῦ Λοξίου oraculis, quam Ἀσκληπιῷ ἥρωι παντοδαπῶν ἀλκτῆρι νόσων, ut Pindaro dicitur, *Æſculapio heroi omnigenorum propulſatori morborum.* Non fuderit hic ex aureo tripode oracula, ægris tamen in ejus templo

templo cubantibus, per ſomnium valetudinis curationem præſcribere credebatur. Hoc videre eſt apud Plautum Curculione, & in citata Ariſtophanis comœdia, ubi cœcus ille Plutus *ἐν Ἀσκληπιοῦ*, *in Æſculapii æde* dormiens, viſum recepiſſe narratur. Idem tabulæ in antiquis deſcriptionibus teſtantur; & eo alluſit fortaſſe Ovidius xv. Metam.

Cũ deus in ſomnis opifer conſiſtere viſus. Iſta verò, quæ ad ſanitatem faciunt, vere ſunt & habentur pro Medicorum oraculis. At ſi *abſolute* dixiſſem, *Aphoriſmos jure haberi apud Medicos pro oraculis, tum*, inquis, *hoc tibi negaſſem.* Sed an non obſecro oraculum etiam ſumitur apud elegantioris notæ ſcriptores in genere pro eximio, & veluti divino eximii alicujus viri dicto? Aliorum alii, magnus Eraſmus noſtrâs laudat Ariſtotelica oracula. Non verò crediderim Ariſtotelem potius dicendum eſſe oracula edidiſſe, quam Æſculapium. Equidem authoritate Eraſmi, & Eraſmo ſimilium, quos hic authores habeo, nullius reprehenſionem reformido, quod non ſemel dixerim, in rebus dubiis me conſuluiſſe oraculum Salmaſii; & hoc, quod dediſti de

Cal-

Calculo, Asclepiadarum nemo negabit, dignissimum esse vel Æsculapio, vel, si mavis, Apolline, quamvis non τῷ λοξίᾳ. Prolixius, quam decuit, in his vagatus sum, quia non poteram silentio præterire, quod censura tua dignum judicasses.

Scripseram si ex vulgari interpretatione, quam defendis, Aphorismus intelligeretur, Hippocratem sibi contradicere, ut qui ipse statueret arenas esse signum calculi vesicæ, quod alibi in veteribus reprehenderit. At te ullam in Hippocrate contradictionem cernere negas, ludisque lepida similitudine: *Qui dixerit corvi caput esse nigrum, si mox etiam dicat eundem corvum nigram habere caudam, an sibi contradicet?* Minime. Sed ille sibi contradicet, qui dicat corvi caput esse nigrum, & alibi redarguat eos, qui nigrum id esse affirmaverint. Ex locis contrariis juxta se positis veritas meæ assertionis luce meridiana clarius elucescet. Aphorismi nostri hæc sunt verba, Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ. *Quibus in urina arenosa subsident, iis vesica laborat calculo.* Libro verò de internis affectionibus ista scripsit, Πολλοὶ δὲ τῶν ἰητρῶν οἱ μὴ συνιέντες τὴν

τὴν νόσον, ὁκόταν ἴδωσι τὴν ψάμμον, δοκέουσι λιθιῶν τὴν κύστιν. καὶ ταύτην μὲν οὐ· τὸν δὲ νεφρὸν λιθιῇ. *Pleriq; verò Medici cum morbum* (agit de Nephritide) *non noscant, si arenam videant, vesicam calculo laborare existimant. Hæc autem minime, sed ren calculo laborat.* Manifesta contradictio. Vno loco asserit arenas esse signum calculi vesicæ, altero id minime verum esse notat. Facessat igitur, & ad suos abeat corvus iste cum capite & cauda nigra. *Sed quæso te,* inquis, *an sibi contrarius, qui cum uno loco affirmaverit renes* λιθιῶν, *& hanc* λιθίασιν *arenarum per urinam ejectione demonstrari, si alio loco scribat, vesicam similiter* λιθίασιν *pati, & hujus* λιθιάσεως *demonstrativum signum extare in urinis arenosa hypostasi prædictis?* Quæso item te, Nobilissime eruditorum, an sibi non contrarius, qui cum uno loco affirmaverit λιθίασιν vesicæ, arenarum per urinam ejectione demonstrari, si alio loco taxet ac reprehendat eos, qui idem affirmant. Quare recte me scripsisse putabam neutiquam illud scitum, ut scripseras in primis literis, esse Hippocratis, cum tu postea respondes. *Nempe illud non vis esse scitum Hippocratis,*

quia

quia nimirum scribat ex arenarum effusione colligi λιθίασιν vesicæ. Quid oppones Galeno, & aliis medicis, quotquot post illum vixere, qui idem asserunt? In promptu oppositio. Cum id quandoque tantum (ut Hippocrates ipse docuit, & postea plenius probabitur) aliis λιθιάσεως signis adsit, non possunt arenæ solæ haberi pro proprio, certo, & pathognomonico, ut tu asseris, calculosæ vesicæ signo, ac proinde nec pro scito Hippocratis id confirmante. Ad hæc, quæ sequebantur in mea, *Galenus ipse testatur manifeste errare Aphorismum, quia tantum vesicæ, non etiam renum meminit*, notas in responso: *Negabas modo scitum esse Hippocratis, quia falsum esset, ex arenosis egestis posse statui de signo calculi vesicæ. Nunc esse, sed esse falsum vis.* Egone hoc indicio quasi sorex turpiter me dedi? Piget pudetque me, quem tantum facis logicum, ἀλογισίας, quod capere scilicet nequeam, idem plane esse, citare Galenum manifeste errare Aphorismum testantem, & eum inde pro scito Hippocratis, quod prius negaveram, agnoscere. Quomodo hæc recto stet fabula talo, equidem nullus video. Nec melius
(non

(non meliore utique censura) censes me adduxisse Vegam, quasi pro mea militaret sententia. *Videmus multos*, scribit Vega, *arenulas mingere, eaque cum cohibentur, prædicimus calculum futurum. Cum enim semel excretæ fuere, majorem movent calculi suspicionem cum retinentur, quam cum minguntur.* Hic scilicet, te judice, pro patrono adversarium elegi, *Et patior telis vulnera facta meis.* Ita enim scribis: *Haud poteras cujusquam auctoris verba referre, qui plus tibi adversetur, quam hic facit. Putastine illum pro te facere? Non ita mihi videtur. Immo, si quid judico, jugulum petit tuæ assertioni. Non dicit Vega absolute & simpliciter ex arenulis in vesica cohibitis prædici calculum futurum, in quam sententiam tua expositione refingis Aphorismum Hippocratis: sed ubi semel excretæ fuerint arenulæ, si supprimi postea cœperint, tum suspicionem esse, immo signum calculi.* Quid! anne verba illa jugulum petunt meæ assertioni, qua idem plane à me statutum est? Non est ovum ovo similius, ac proinde nihil prorsus mihi adversatur Vega. Exponi posse scripseram Aphorismum in lib. de Calculo, quasi Hip-

E pocra-

pocrates voluisset eos vesicæ calculo laborare, quibus sabulosa, quæ excerni solent, in urina (hoc nomen etiam in vesica obtinet) remanent, ac in vesica sistuntur. Non putarem te animadvertisse hunc locum, nisi in posterius hoc, de urina hoc nomen etiam in vesica obtinente, animadvertisses, quam notam in limine hujus epistolæ eliminatam arbitror. Qui vulneri medelam afferre conatus es, nullam rationem carnis proximæ habuisti, quam licet sanam cathæreticis sanandam suscipis. Aliud enim nihil volunt tua, quæ sequuntur: *Citatis & productis Vegæ verbis, quæ superius attulimus, ut probes caussæ tuæ ea velificari, statim infers:* Nullum itaque Vegæ signum calculi, arenæ cum urina emissæ, ne quidem renalis, nisi subsistant, sive sistantur in renibus, aut in vesica. *Pace tua, & cum bona venia dixerim, non probas mihi, quod dicis, & aliud ipse Vega docet. Nam his arenis in vesica subsistentibus, nullam signi certitudinem de calculo indicando attribuit, nisi ante semel excretæ fuerint.* Nec ego aliter attribui, neque aliud quam Vega loco citato statui, quam eos vesicæ calculo laborare,

borare, quibus ſabuloſa, quæ excerni ſolent, in urina nondum excreta remanent. Sed non ſolum cum Vega, ſed & tecum ipſo mihi hæc diſcordia concors. Id manifeſto oſtendunt hæc verba tua: *Vbi ergo, qui multas egerebat arenulas, amplius egerit nullas, ſuſpicio datur ex arenulis, quæ egerebantur, συνάγεσθαι in veſica fieri.* Sed quæ ſequuntur, non video quid ad rem faciant: *Cæterum ſi quis nullas unquam excreverit arenulas, ſi ſubito urina ejus cohiberi incipiat, & ἰσχουρίαν inde patiatur, cum tam multæ aliæ ſint ἰσχουρίας cauſſæ, præter ſuppreſſam ex calculo urinam, quis poſſet hanc urinæ difficultatem imputare arenis intra veſicam detentis ac ſuppreſſis?* Nemo hercule, nemo. Quod non ignorarem alias eſſe ἰσχουρίας cauſſas, nullam ejus mentionem feci; quare neſcio cur eas huc afferre, meque ex iis coarguere volueris. Fruſtra igitur infers, *ſuppreſſionem urinæ meam interpretationem tantum aſtruere.* Octo cauſſas ex Galeno affers, quæ ἰσχουρίαν pariunt. Ex his cum ſeptem ſua ſigna habeant, *octava*, inquis, λιθίασις *ſine dubio etiam præmittit aliqua ſigna, quibus indicari & prædici poſſit.*

Quæ sunt illa? Tu dices suppressas cum urina arenas. At hic effectus λιθιάσεως, non signum. Miror tibi mirum videri effectum etiam signum esse, cum non ignores solos effectus Logicis pro signis haberi, eosque demonstrationem à signo eam appellare, quæ ab effectu est. An igitur non recte dicerem, suppressas cum urina arenas, si ante excerni consueverant, signum esse (quamvis & caussam, quæ Medicis quoque pro signo) λιθιάσεως, quæ ἰσχουρίαν intulit? *Quippe* (mutemus clypeos, & te tuis, nisi mea potius, armis oppugnem) *si vel semel aliquando emissæ fuerint, & sisti postea cœperint, tum calculus in caussam ἰσχουρίας potius, quam qualibet alia res trahi potest.* Vide quam mihi tecum conveniat. Mox tamen quæris, si sabulosa in urina sistuntur intra vesicam, quæ caussa sit? Respondes ipse, *Non certe urina est. Atqui ex tua expositione in urina sistuntur. Potius arena illa sisteret urinam, quam ab ea sisteretur. Immo certum est, si tum sistatur urina, non ab alia caussa sisti, quam ab arena, quæ in vesica fit. Alterutrum profecto necesse est, ut urina sistat arenam, aut arena urinam.* Arenæ
vix

vix unquam; nisi magna copia sibi mutuo adhærentes, collum vesicæ obstruant; quod sæpius fit à calculo. Quare neutrum illud semper necesse est, sed sufficit facultatis excretricis imbecillitas. Quoties nimirum vesica debilis, non satis percipit arenarum stimulum, quo ab iis ad expulsionem irritatur. Nolo hic suppetias à Galeno, Avicenna, vel aliis, cum Pelias hasta ad manum sit, hoc est, tua ad illius locum verba. *Hoc vult*, inquis, *Avicenna, qui arenas excernunt, hoc est, materiam calculi, significare magnam sibi inesse virtutem, & facultatem superflua expellendi, quia nimirum non dant tempus materiæ, ut in vesica vel renibus diutius desideat, sed eam prius ejiciunt, quam in corpus calculi queat spissari.* Si magna facultas expellit, ergo à parva sive debili, cum expellere non possit, retinentur arenæ, non verò ab urina. Multis sat hactenus rationibus probatum à me puto, quale signum sint arenæ in urina emissa subsidentes calculosæ vesicæ ex vulgari, quam defendis & propugnas acriter, Aphorismi Hippocratei interpretatione; quæ si parum ponderis apud te habebunt, idem authoritate insignium

medicorum confirmabo. Galenus in Comm. dicit manifeste errare Aphorismum. ἡμάρτηκεν, inquit, φανερῶς ὁ ἀφορισμός. Iacobus Hollerius, medicus Parisiensis, itidem in Comm. negat arenas constans esse signum calculi. Ludovicus Mercatus, Hispaniæ regis protomedicus lib. IV. de Morb: internis cap. XI. producens hunc Aphorismum, signum hoc ex arenis tam incertum, & infidum esse scribit, ut nullum aliud reperiri possit incertius. At tu vis esse certum, proprium, & pathognomonicum. Prosper Martianus, medicus Romanus, notis in Aphorismum nostrum, putat eum desumptum esse ex libro aliquo eorum medicorum, quos notat Hippocrates ex arenis judicasse de vesica calculosa. *Si enim*, inquit, *Hippocrates existimat ob renum calculosam affectionem, nullo modo affecta vesica, arenulas mingi, quomodo nunc* (scil. in Aphorismo) *dicere potuisset, ubi in urina subsident arenosa, vesicam calculo laborare? Rejiciatur ergo Aphorismus iste, tanquam Hippocratico nomine indignus. nam & ipsa experientia vitiosum esse indicat, cum quotidie observetur, absque ullo vesicæ vitio arenulas mingi.*
Vide,

Vide, ut nobilissimus medicus δὶς διὰ πασῶν discrepet à tua sententia. Tu Aphorismum habes pro scito Hippocratis, & forte pro Apollinis oraculo: ille Hippocratico nomine indignum censet. Legisti, quantum ex incomparabili Responso tuo animadvertere potui, Prælectiones in hunc Aphorismum Hier. Mercurialis. Apponam ipsa celeberrimi medici verba: *In ipso Aphorismo nullum alium scopum habet Hippocrates, quam docere, quomodo ex ipsis contentis affectus naturæ interdum dignoscatur. & dixi, interdum dignoscatur; quoniam sæpe usu venit, ut ubi lapis est in vesica, arenæ, quæ antea ejiciebantur, non amplius,* (nescio quid majus contra te, pro sententia mea dici possit) *compareant, scilicet iis ipsi lapidi adhærescentibus & conglutinatis; imo etiam sæpe exeunt arenulæ, neque tamen est ullus in vesica lapis, adeo ut hæc sententia nullo pacto sit sempiterna veritatis, si eo modo, quo scripta est ab Hippocrate, intelligatur, scilicet ubi in urina subsident arenosa, eos vesica calculo laborare: & forsan hæc est ratio, propter quam nusquam alibi apud Hippocratem hæc sententia reperiatur, licet in fine libri secundi*

de nat. hum. nonnihil reperiatur de urina arenosa, sed in alium sensum. Hic est ille locus, quem in eundem sensum pro te adducis, Ὁκόσοισι δὲ ψαμμώδεα ὑφίσταται, ἢ πῶροι ἐν τοῖσιν οὔροισι &c. Sed non te latet, librum illum secundum, si pro te facerer, me cum Galeno, tanquam spurium & supposititium posse rejicere. Quare ex eo nihil contra meam sententiam objicere queas. Pergit Mercurialis: *Est enim simplex sententia diagnostica, atque indivisibilis, in qua explicanda brevis admodum fuit Galenus, nec aliud quicquam dixit, quam vel Aphorismum falsum esse, vel potius à transscriptore libri per negligentiam esse alteram partem omissam, scilicet,* vel renes, *tanquam hæc debeat esse Hippocratis sententia, ubi arenosæ fiant urinæ, aut in vesica, aut in renibus calculi sint. Verum, ut dicebam, neque sic est semper verum, quia non rarò contingit, ut arenæ excernantur, priusquam lapis usquam fiat, quemadmodum etiam usu venit, ut existente lapide in vesica, nullæ tamen arenæ in urina conspiciantur. Quare, nisi Aphorismo aliquæ conditiones tribuantur, non potest doctrinæ Hippocraticæ, quæ solet esse firma,* accom-

accommodari. Vides jam, Virorum clarissime, quod tibi *certum est signum*, id fallax dici, & haberi apud peritissimos medicos; quod tibi scitum Hippocratis, id illis judicari ab Hippocratica doctrina discedere, immo Hippocratico nomine indignum esse. Tu, cum animadverteres eos *egregie hallucinari*, qui de calculo absolute judicarent ex urinis arenosis, nunc scribis illas modo signum esse calculi arenosi, non duri & solidi, utpote à quo nihil abradi possit. Et cum pueris, ex medicorum decreto, magis in vesica concrescant calculi, vis Aphorismum nostrum de eorum λιθιάσει intelligendum esse. Iam alteram controversiæ nostræ partem videri possis mihi concessisse; scilicet cum duæ sint species calculi, aut qui ex congestis arenis concrevit, aut qui ex dura & tartarea materia coagulatus est, indicium nullum dare arenas in urina subsidentes de duro calculo, sed tantum de molli & arenoso. Vide an non tibi contradicas, qui statuis arenas tantum signum esse calculi mollis & arenosi, idque iu pueris, cum tamen fatearis, calculos vesicæ, quo pueri ex Hippocratis scito, sæpius à te laudato, magis laborant,

 duros

duros esse. Hæc enim tua verba sunt: *Vesicæ lapides, ut plurimum, duriores sunt, renum verò magis friabiles, magisque arenosi.* An non igitur urina arenosa potius indicabit de friabilibus & arenosis calculis renum, quod non pueris, sed adultis convenit, quam de duris vesicæ puerorum calculis? *Si enim*, inquis, *ita durus est, & compactus, ut urina stringendo nihil abradere ex illo queat; talis certe qui sit, non potest per ψαμμωδῶν ὑποστάσεων portendi ac significari. Hoc prorsus τῶν ἀδυνάτων.* Prorsus etiam τῶν ἀδυνάτων, de duriore vesicæ calculo, cum ab eo nihil abradi possit, ut non semel dixisti, & quem in pueris potissimum generari asseris, indicium dari ex arenis in urina subsidentibus. A calculi qualitate, & calculosi ætate transis ad regiones, ponisque differentiam inter Græciæ incolas, & nos, qui degimus *in his oris Septentrionalibus, qualis Europa maxima ex parte est.* Scribis igitur, *cum pituita minus infestaret homines earum regionum, inter quos vixit scripsitque Hippocrates, quibusque medicinam fecit, idcirco minus eos fuisse obnoxios calculo, qui ex pituitoso ac viscido humore totus in vesica*
con-

conflatur. Præterea ubi aër frigidior & humidior, ibi etiam ut plurimum homines solent esse voraciores, plusque etiam vulgo comedere posse, quam in calidioribus ac siccioribus locis, qualis erat Græcia. Quod autem plus appetunt, & plus comedunt, rigentium & humentium plagarum gentes, inde etiam colligas, calorem, ad concoquendum, quod comedunt, in iis esse majorem. Plus ergo excrementi faciunt, quia plus comedunt. Hinc & materiam lapidi gignendo fertiliorem præbent, & ei quidem lapidi, qui ex glutinoso humore concrescit. Quamvis hæc omnia extra omnem controversiæ aleam posita videntur, quia tamen jacta est alea, lubet semel transmisso Rubicone exercitii campo insistere. Equidem non crediderim magis voraces esse Hispanos, aut Italos (quorum testimoniis usus sum) quam olim fuere Græci. Immo sobrios magis novi Italos, quam Græcos legi. Hinc Cicero Catone majore, de Romanis, bene majores accubationem epularem amicorum, quia vitæ conjunctionem habebat, convivium nominasse scribit, melius quam Græcos, qui hoc idem tum compotationem, tum concœnatio-

nationem vocant. Hinc & *Pergræcari*, quod Festo exponitur; epulis & potationibus inservire. Plautus Mostellaria:

Dies, noctesque bibite, pergræcamini,
Obsonate pollucibiliter.

Liquet idem ex Homericis heroibus, qui amicis ζωρότερον infundere, spumantemque pateram offerre scribuntur, quod est Græco more bibere Ciceroni. At calculationem magis meri, quam aquæ potoribus familiarem asseris. *Qui*, inquis, *vinum dilutius bibunt, aut aquam potant, minus calculo obnoxii, quam qui meraco indulgentius utuntur*. Hi verò, qui tam pollucibiliter convivantur, &, ob debiliorem calorem, non bene, quæ assumpsere, concoquunt, plus crudi & indigesti humoris congerunt, quam illi in quibus major calor plus appetit, &, quod assumptum est, egregie digerit. Sic ipse scribis, ex Galeno, senes magis laborare calculo renum, quam pueros, *ob debilitatem τῶ φυσικῶν ἐνεργειῶν, & humorum crassiorum cruditatem, qui calore naturali jam in his diminuto, haud tam bene perfici possunt, ut in pueris, quibus illæ ἐνέργειαι valentiores adsunt, humoribus dissipandis ac digerendis aptæ*. In

calidis

calidis regionibus externus calor internum dissipat ac minuit, ut eundem in frigidioribus externum frigus conservat, non aliter quam in ætatibus, & anni temporibus. Hinc scriptum est ab Hippocrate 1. Aphorism. xv. Αἱ κοιλίαι χειμῶνος καὶ ἦρος θερμόταται φύσει. ἐν ταύτῃσιν οὖν ὥρῃσι καὶ τὰ προσάρματα πλείω δοτέον. καὶ γὰρ τὸ ἔμφυτον θερμὸν πλεῖον ἔχουσι. τροφῆς οὖν πλείονος δέονται. σημεῖον αἱ ἡλικίαι. *Ventres hyeme & vere natura calidissimi sunt. Quocirca iis temporibus alimenta copiosiora dari debent. Siquidem innatum calorem copiosiorem habent, pluribus igitur alimentis egent. argumento sunt ætates.* Ad quæ verba Galenus in Commentariis: Ἐν τῷ χειμῶνι καὶ ὀρέγονται πλειόνων οἱ ἄνθρωποι, καὶ πέπτουσι ῥᾷον αὐτά. κατὰ δὲ τὸ θέρος, ἔμπαλιν. τὴν δὲ αἰτίαν αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης εἶπεν, ἀποφηνάμενος τὰς κοιλίας χειμῶνος καὶ ἦρος θερμοτάτας εἶναι φύσει, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ τοῦ φυσικοῦ θερμοῦ. διὰ τί δὲ τοῦ χειμῶνος αὐξάνεται τοῦτο, καὶ Ἀριστοτέλης εἶπεν, ὑποφεύγει γὰρ διὰ τὸ περιϊστάμενον ἔξωθεν κρύος. ὥσπερ αὖ πάλιν ἐν τῷ θέρει, πρὸς τὸ συγγενὲς ἀποτείνεται, καὶ οὕτω συμβαίνει διαφορεῖσθαι μὲν αὐτοῦ, καὶ σκεδάννυσθαι τὴν οὐσίαν ἐν τῷ θέρει. συνέχεσθαι δὲ καὶ σφίγ-

σφίγγεσθαι, καὶ ἐς βάθος ὑποχωρεῖν ἐν τῷ χειμῶνι. διὰ τοῦτο οὖν καὶ αἱ πέψεις, καὶ αἱ ἐξαιματώσεις, καὶ αἱ θρέψεις ἀμείνους εἰσὶν ἐν ταῖσδε ταῖς ὥραις. *Hyberno tempore plus appetunt homines, & cibum facilius concoquunt, contra in æstate; cujus rei caussam ipse Hippocrates reddidit, inquiens ventres hyeme & vere calidissimos esse, non simpliciter, sed calido naturali. Caussam verò ob quam illud hyeme augeatur, etiam Aristoteles explicuit. Refugit enim propter circumstantem extrinsecus frigiditatem, sicuti rursus æstate ad sibi affinem protenditur. Atque ita contingit dissolvi quidem, ac dissipari ejus substantiam tempore æstivo: contineri autem ac cohiberi, & in profundum secedere hyemali. Ob hoc igitur, & coctiones, & sanguificationes, & nutritiones hisce temporibus sunt meliores.* Si itaque hyberno tempore ob externum frigus interna magis calent, ac propterea triplex in corpore concoctio melius perficitur, ac deterius ob contrariam caussam æstate, eademque ratio esse debeat in frigidis & calidis regionibus, liquet plus crudorum humorum generari ac coacervari in Græcis, quam nostris, si genio plus satis indulgeant,

dulgeant, ac propterea magis obnoxios esse calculis, quos ex cruda & pituitosa materia oriri statuis. Sic enim dixit Author libri de Renum affectionibus, cap. v. Ἐπεὶ τῶν λιθιώντων, οἱ μὲν ἐθεραπεύοντο, οἱ δ' οὔ· μέγιστόν ἐστιν ἐν τῇ προφυλακῇ μετριότης σιτίων, καὶ πέψεις χρησταί. αἱ γὰρ πλησμοναὶ καὶ ἀπεψίαι οὐ μόνον παροξύνουσι τὴν νόσον, ἀλλὰ καὶ τὴν μὴ οὖσαν γεννῶσι. *Quoniam eorum, qui calculo infestantur, alii sanabiles sunt, alii minime: in praeservando maximi sunt momenti ciborum moderatio, & bonae coctiones. Satietates enim, & cruditates hunc morbum non exacerbant modo, sed etiam pariunt, ubi nullus erat.* Cum autem caloris innati opus sit bene coquere, isque parcior sit ob externum aestum in Graecis, quam iis, qui in Septentrionali plaga degunt sub Jove frigido, liquet illos plures his cruditates congerere, materiam nempe calculorum. Vt minus verisimile videri queat, Septentrionales *materiam lapidi gignendo fertiliorem praebere, & ei quidem lapidi, qui ex glutinoso humore concrescit.*

Dixeras in tua: *In renibus & in vesica multi calculos habent, quorum tamen indicium per urinam sabulosa funden-* tem

tem non proditur. Hinc inferebam, Sabulosa cum urina effusa, si non præbent calculorum indicium, qui in renibus aut vesica hærent, non posse haberi pro eorum signo, minus παθογνωμονικὸς, quale in Aphorismo requiritur. Hoc ipsum cum mihi in Responsione tua largireris, ac donares, ex eo & ipse infers, *Hippocratem cum Galeno insulsissimos & imperitissimos non tantum medicorum, sed vel hominum fuisse, si pro signo in Aphorismo, & artis regula, vel catholico id posuerint, quod verum esse non possit.* Addis hoc sæpius repetitum, *Sabulosa in urina subsidentia non probant de calculo lapideo, sed de arenoso, qui per hoc signum ostenditur.* De hac distinctione ante jam actum, quare repetendo actum non agam. Subjeceram tuis, in quibus arenas certum esse calculosæ vesicæ signum statueras, tam eas esse certum signum, ut vix aliud incertius. Hic tu, *Si hoc verum est, tam stultus fuit Hippocrates tuus cum Galeno, ut vix alius stultior vixerit, aut stolidiora scripserit.* Bona verba, ut hoc ex meis colligi possit. Non lubet hic paratragœdiare. Quod scripseram verum esse, id nisi jam ante ostendi, nullam

caussam dico, quin caussa cadam. Non ideo tamen Hippocrates cum Galeno suo, quique eos sequuti recentiores Græci, à te citati, stolida scripsere. Quos ego facile à tam crassæ, & insulsæ imperitiæ suspicione vindicabo. Rhetoribus, ut est apud Quintilianum lib. v. cap. IX. Signorum alia necessaria sunt, quæ Græci vocant τεκμήρια, alia non necessaria, quæ σημεῖα, & εἰκότα, sive verisimilia. Priora certa sunt, & indubitata; quæ aliter se habere non possunt, ideoque ἀναγκαῖα καὶ ἄλυτα Aristoteli nuncupata, Ciceroni eleganter propriæ rerum notæ. Posteriora etsi ad tollendam dubitationem sola non sufficiant, tamen adjuncta cæteris plurimum valent,

Et quæ non possunt singula, multa probant.

Vix aliter apud Medicos hæ signorum species distinguuntur. Namque & his τεκμήριον dicitur syllogisticum & necessarium signum, quod perpetuo unum aliquod significat, à quo desumpta rerum cognitio τέκμαρσις appellatur, ut scribit Galenus Comm. in Hippocratis I. de vict. acutor. II. At σημεῖον iisdem est signum non necessarium, neque perpetuum,

tuum, ut quod non desumatur à propria cujusque rei indicatione, quam natura suggerit, sed ab observatione empirica, quam τήρησιν appellant. Est enim, ut scribit idem Galenus Comm. in Hippocr. III. Prognost. σημεῖον proprium τῆς τηρήσεως ἐμπειρικῆς, sicut τὸ τεκμήριον τῆς ἀκολουθίας λογικῆς, quod non aliud est, quam indicatio. Cum τεκμήρια rara admodum sint in arte Medica, quam & ipse conjecturalem facis, cogimur plerunque ad σημεῖα confugere, & plura ejusmodi simul concurrentia habentur pro proprio & pathognomonico signo. Hoc verius, quam elegantius (ita rectè à Clarissimo Vossio, præceptore mihi nunquam satis colendo, citatur in eruditissimis Rhetoricis) annotavit vetus Sorani interpres, Cœlius Aurelianus lib. I. de Morbis internis cap. II.) *Non ex uno, vel duobus, sed ex multis concurrentibus, significatio firmatur. Vnum enim quiddam, ad aliud quiddam, commune est. At verò in unum conveniens multorum concursus discretionum facit intelligentiam prominere.* Sumamus exemplum à decantata, quoties exemplo opus est, apud veteres, Pleuritide. Non respiratio difficilis, nec

tussis,

tussis, nec dolor lateris pungenti similis, nec febris continens, nec pulsus durus, singula & separatim sumpta, ejus signum esse possunt pathognomonicum : sed cum simul juncta sunt, pro proprio & pathognomonico habentur indicio. Pluribus id demonstrare nihil attinet, cum idem locum habeat in Calculo. Hunc, dicit medicinæ dictator loco à te laudato ex lib. IV. de Morbis, etiam quinque habere signa: Σημήϊα δὲ ἡ νοῦσος ἔχει πέντε. ἐπήν τε οὐρῆσαι θέλῃ, πονέει· καὶ τὸ οὖρον κατ' ὀλίγον ῥέει, ὥσπερ στραγγουριῶσι· καὶ ἔστιν ὕφαιμον, οἷα τῆς κύστιος ἡλκωμένης ὑπὸ τοῦ λίθου· καὶ ἡ κύστις φλεγμαίνει. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀφανές· σημήϊον δὲ, ἀκροποσθίη. ἔστιν ὅτε διουρέεται ψαμμώδεα. *Hic autem morbus quinque habet signa. Cum urinam reddere vult, dolore afficitur, & urina paullatim, veluti urinæ stillicidio laborantibus, effluit, interdumque subcruenta est, utpote vesica à calculo exulcerata, & vesica inflammatione vexatur. Verum id non apparet, indicio tamen est summa præputii pars. Interdum arenosa per urinam reddit.* Egregium hunc locum esse dicis, & maxime accommodum nostræ controversiæ dirimendæ, sed secundum te plane dijudicandæ.

Occupas praeloqui, qua mea est oratio. Nam idem pro me dictum volo. Non unum aliquod proponit certum, & pathognomonicum signum, quo calculum hærere in puerorum vesica demonstrare posset, sed quinque diversa, Dolorem nempe in urina reddenda, Vrinæ stillicidium, Eandem cruentam ex vesica à calculo exulcerata, Ejusdem inflammationem, atque Arenarum egestionem. Sed an postremum hoc statuit proprium & perpetuum signum? Minus certe, quam reliqua. Citas ipse, quæ sequuntur: Ἔστιν ὅτε διουρέεται ψαμμώδεα, ὑπὸ τοιούτων δὲ, οἵων ἐγὼ ἐρέω. *Interdum & excernuntur arenosa, sed cum his modis rationibusque, quas dicturus sum.* Vides eum dicere, non semper, vel ut plurimum, sed interdum modo calculosos pueros arenas meiere, & quidem si illa adsint, quæ mox explicat: Ἐπὴν ὁ λίθος συμπαγῇ, καὶ βάθος γένηται εἰς τὴν κύστιν τῇ ψάμμῳ τῇ γενομένῃ χωρὶς, ἐλθούσης δὲ τῆς ψάμμου, ὁ λίθος μὴ προσλάβῃ πρὸς ἑωυτῷ, ἀλλὰ βαρυτέρη καὶ πλείων γένηται, ὥστε μὴ πήγνυσθαι πρὸς ἑωυτὴν, καὶ οὕτως δύο λίθοι γίνονται. γίνονται δὲ καὶ πλέονες τρόπῳ τῷ αὐτῷ· καὶ συγκρουομένων πρὸς ἀλλήλους τῇ κλονήσει περιτρωύσθαι,

καὶ

καὶ διαῤῥέεται τὸ ψαμμῶδες. ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ ἐπὶ ᾧ κατέλθῃ ψάμμος πρὸς τὴν κύστιν καὶ μὴ συμπαγῇ. *Cum concreverit calculus, & alte in vesica subsederit, seorsim separata arena, cum calculus accedentem arenam non apprehenderit, sed copiosior & gravior extiterit, adeo ut non invicem coagmentari queat, tum duo calculi gignuntur, aliquando & plures, quibus inter se fricatis & collisis, concussu arenosum comminuitur, & per urinam excernitur, interdum autem, si arena in vesicam descenderit, nec tamen cogatur, aut coagmentetur.* Sic & Avicenna lib. III. Fen. XIX. tract. I. cap. V. *Et accidit quandoque, ut sint in vesica una duo lapides, & plures illos excoriantes, & multiplicatur arenosa comminutio ex illis. Et est quandoque cum arenositate fæx furfurea, propter abrasiones superficiei ejus à lapide aspero.* Duobus verò modis, ex Hippocratis doctrina, arenosa emittuntur in calculosis. Cum duo, vel plures calculi ex mutua collisione comminuuntur, aut quando arenæ cum urina è renibus defluentes in vesicam, ex ea, antequam coire possint cum calculo illic hærente, expelluntur. *Et istud prorsum est*, inquis, *quod*

quod in Epistola ad te scripseram, quisquis arenosa effunderet per urinam, quæ in imo urinæ subsiderent, certum esse hoc signum, in ejus vesica arenas, aut calculos esse. Nimirum arenosos. Quod ita ex loco isto, quem ante attulimus, manifeste probatum apparet, ut mihi armamentarii vice sit, unde promam tela certissima contra tuam interpretationem, neutiquam in vanum casura. Itane? non est quod mihi ab ejusmodi telis metuam lethalia vulnera. Idem ne esse censes, Nobilissime domine, dicere, quandoque cum vesica laborat calculo, arenas excerni, idque hac limitatione, cum vel plures calculi invicem colliduntur, vel cum arenæ non hærent tamdiu in vesica, donec coëant, & conglutinentur, &, quod est in Aphorismo, quibuscunque in urinis arenosa subsidunt, iis vesicam calculo laborare? Quamvis tibi hoc commentum magnopere placere videatur, dabis veniam, si mihi non fiat verisimile. E duabus Hippocratis conditionibus posterior, si nempe è renibus in vesicam prolapsæ statim excernantur, nullum dare possunt indicium vesicæ calculosæ, quod te negaturum non existimo: prior

plu-

plurium rantum calculorum, qui ſe mutuo deterunt, ſignum præbet. at hoc rarum, quomodo ergo arenæ certum & proprium calculoſæ veſicæ ſignum? Mihi certe tantum videtur diſtare locus ille Hippocratis à nobis citatus ab Aphoriſmo noſtro, *ὅσον οὐρανὸς ἐς ἀπὸ γαίης, quantum cœlum à terra.* Sæpius unus, rarius plures in veſica generantur, & ubi unus, unde tunc calculoſi arenæ? Scribis alio loco urinam ſtringendo eas abradere. *Sic* certe, aut urina id facere deberet, aut veſica. De molli, & membranoſa veſica (quam calculus durior potius detereret, ut & ipſe ex Hippocrate annotaſti) non eſt credibile: multo minus de urina tartareo humore imprægnata. Hoc multiplici experientia confirmatus affirmare audeo, eos, qui arenas excernere conſueverint, antequam coirent in calculum, mox eo correptos, vix, aut parum arenarum (quod ex Avicenna & ipſe adſtruis) egerere. Notavit idem ad Aphoriſmum noſtrum Mercurialis: *Sæpe uſu venit, ut, ubi lapis eſt in veſica, arenæ, quæ antea ejiciebantur, non amplius compareant, ſcilicet iis ipſi lapidi adhæreſcentibus, & conglutinatis.* Nam quotquot

quot fere è renibus descendunt in vesicam, calculo ibidem jam formato, ut ejusdem substantiæ, undique se applicant, urina paullatim ex attritu vesicæ lentorem quendam sibi acquirente, quo arenæ retinentur, & calculo affiguntur. Innumeris id demonstrare possim calculis sectione ablatis, quibus arenæ vel undique concrevere, vel certis locis, ut solent squammulæ in ostreis, & musculis, accumulatæ eminerent, atque eo tempore quo coaluissent, & aucti fuissent, nihil unquam arenarum cum urina prodiisse observaveram. Quare miratus nuper fui, cum ego judicassem ex dolore, stranguria, & urinis mucosis, calculum in vesica hærere, & quidem magnum; celebris nominis Medicum colata diligenter urina, cum nihil arenosi se offerret, caussam retulisse in falsos humores, acrimonia sua orificium vesicæ vellicantes. sed hallucinatum fuisse *αὐτοψία* postea in dissecta post obitum vesica comprobavit. Calculi quamprimum extracti externum aërem excipiunt, duritiem quandam acquirunt: at dum adhuc in vesica continentur, molliores sunt, inprimis extrema superficie, quare facile illis adhærent

hærent arenæ, ac proinde non excernuntur. Vidi non ſemel, cum calculi, ſtatim à ſectione, mihi adſtanti adhuc calentes darentur, multum arenarum digitis adhæſiſſe, quamvis pueris ipſis arenæ nunquam in urina ſubſediſſent. Hinc apparet calculos arenoſos neque perpetuo, neque frequenter ſignum exhibere in urina arenis à corpore ſuo abraſis. Quod tamen neceſſe erat, ſi arenæ in urina ſubſidentes habendæ ſint pro certo, & pathognomonico, ut vis, arenoſorum calculorum ſigno. Recte enim ſcripſit Medicorum princeps, quandoque tantum à calculoſis excerni arenoſa, idque in duobus modo caſibus, ex attritu ſcilicet plurium calculorum, & quando arenæ, præ pauca mora, calculo non adhæreſcunt. Quis igitur ex eo, quod *quandoque* tantum adeſt, ſignum morbi petat demonſtrativum? Et fingamus in calculoſis frequenter conſpici ſedimentum arenoſum, an ideo certum & proprium indicium, ut de eo ἀφοριστικῶς pronuntiari poſſit, Quibuſcunque in urinis arenoſa ſubſident, iis veſica laborat calculo? Non crediderim ex uno ſigno (quod & adeſſe, & abeſſe poteſt) cum alia ſimul

concurrere debeant, facile id concessuros artis Medicæ proceres. Hoc & tibi ipsi expressit veritas, cum ad Hippocratis locum ex libro de Internis affect. ante citatum scriberes: *Non eos reprehendit, quod ex arenosa ejectione signum calculosi hominis deprehendi posse putarent, sed quod ad reliqua signa non attendentes, sed ad solam arenarum excretionem, opinabantur ex vesica procedere, quæ ex renibus descenderent.* Et alibi, *Vidi*, inquis, *pueros sectoris egentes, & propterea chirurgo commissos, de quorum calculo nihil per* ἔκκρισιν *, nec* ὑπόστασιν ψαμμώδη *proditum fuerat, nec præcognitum. Alia indicia vitium demonstrarant.* Quomodo igitur arenæ haberi poterunt pro certo, ut vis, & demonstrativo calculi signo? Pleuritis non potest consistere absque illis signis, quæ supra commemoravimus; nemo tamen sanus dixerit, Quicunque tussiunt, vel, Quicunque difficulter respirant &c. pleuritide affecti sunt. Et nihilominus signa illa ad hunc affectum designandum necessario requiruntur: non necessarium verò in calculosorum urinis arenæ excretio, quam ipse Hippocrates interdum tantum, idque duobus solum

ſolum modis contingere ſtatuit. Qui ſi deſint, ſequitur arenas non excerni. At ut plurimum deeſſe, jam dictum eſt. Verum ſigna peti debent ab iis, quod & ipſe fateris, quæ frequenrer, & ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ accidere ſolent, non ab illis, quæ inrerdum modo, καὶ ἐπ' ἔλαττον. Et tamen legitur inter admirandos divini Hippocratis Aphoriſmos, Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ. *Quibuſcunque in urina arenoſa ſubſident, illis veſica laborat calculo.* Quæ interpreratio te patronum nacta eſt, at antagoniſtam mihi peperit mea, qua *ſiſtuntur* verti. Sed eam nonnihil corroborare videntur, qui eum præcedunt & ſequuntur Aphoriſmi, in quibus manifeſta fit mictionis, & excretionis variarum rerum mentio, verum in noſtro nulla. Quam etiam cauſſam fuiſſe exiſtimaverim, cur, cum illos fere retulerit in lib. III. Pathologiæ cap. XVI. ubi de iis agit, quæ urinæ permiſcentur, hunc omiſerit accuratiſſimus Medicorum, & nunquam ſatis laudandus Iohannes Fernelius. De magni viri Pathologia teſtari poſſum, qui eam cum veterum & recentiorum ſcriptis olim contuli, & ſcholiis illuſtravi,

F 2 veriſſi-

veriſſima eſſe ea, quibus ipſe illam concludit: *Quanquam ea in brevem quaſi formulam comprehenſa videri poteſt, quiſquis tamen acri ſtudio, attentaque cogitatione ſingula expendet atque aſtimabit, tandem percipiet nihil eorum prætermiſſum eſſe, quæ ad perfectam rerum & morborum cognitionem pertinent, & ad medendi uſum conducunt.* Tantus author loco citato, ubi ex profeſſo ea omnia, quæ Hippocrates & Galenus, de iis, quæ cum urinis excernuntur, examinat & exponit, propriaſque obſervationes addit, tanti non fecit Aphoriſmum noſtrum, ut ullum de eo verbum facere voluerit, cum tamen plures ei proximos totos recenſendos eſſe duxit. Tantum dicit arenulas defluere à renibus, eaſque, ſi copioſæ ſint & craſſiuſculæ, calculum minari. Neque magis arenarum meminit lib. VI. cap. XIII. ubi agit de veſicæ calculoſæ ſignis. Quæ cum Medicorum, quotquot ſunt, aut fuere, elegantiſſime ac veriſſime tradiderit veſtras Fernelius, operæ eſſe putavi pro arenis, quibus calculi ſemina, non ſigna mandant, certiora huc transferre. *Propria*, inquit, *calculi veſicæ ſigna hæc fere ſunt, vaga quadam & ober-*

oberrans circa pubem, & perinæum titillatio, siquidem exiguus is & levis etiamnum est: quum verò grandescit, incumbentis gravitatis pondus percipitur, ut idcirco difficilis, & doloris plenus per salebrosa loca fit incessus, multoque difficilior saltatio. Mictio crebrescit adeo, ut & tandem assiduo meiendum sit, vixque possit urina cohiberi. Quum meiendum est, urinæ fluor intercipitur, obviam quidem impulso calculo, sicque minime continuata, sed intercisa est emictio. Ac tum dolor alias universum pudendi ductum, alias glandem solam affligit, isque acerrimus sub emictionis finem, quum calculus urinæ cursu incitatus, quasi proditurus, sphincterem violentius comprimit. Meiendi conatum comitatur desidendi cupiditas, quod calculi magnitudo è perinæo rectum intestinum, ut vesicæ cervicem, extimulet. At verò nonnunquam summæ vesicæ adhærescens calculus, & quasi ex illa propendens, vix ullum ex his signis manifeste exhibet: & visi sunt, qui nullo dolore diu illum gestaverint: omnibus tamen hæc signa modo mitia sunt, & obscura, modo sæviora. Vrina alba, crassa, & turbida redditur, quum grandior cal-

 culus

culus jam diu est in vesica detentus, in qua sedimentum purulentum est, aut narium mucori persimile. Non verba, sed certa signa, dat incomparabilis author, quæ cum legitis artis nostræ tyrones,

Credite eum vobis folium recitare Sibyllæ.

Nullum tamen nec de arenis, nec de Aphorismo nostro verbum fecit ille, quo nemo Medicinam scripsit accuratius. Reliquis Medicinæ proceribus hic aqua hæret. Cum enim experientia monstrante didicerint, ac certi sint, signum hoc incertum plane, infidum, ac fallax esse, ipsumq; Aphorismum Hippocrateo nomine indignum: quia tamen tanto authori adscribitur, omnem movere lapidem, ut isti lapidis signo sua constaret veritas, & ex ea maximo Medicorum merita conservaretur authoritas. Princeps Galenus (quem scribis Medicis pœne deum esse) in Comment. manifeste errare scripsit Aphorismum, quod non additum sit de renibus, *sive hoc factum sit*, inquit, *quia Hippocrates ipse dimidiam partem sermonis neglexerit, sive quia primus librarius omiserit. Sive enim in renibus, sive in vesica calculi generantur,*

vantur, una cum urinis exeunt arenosa. Hoc mordicus defendunt imitatores, qui Galenicorum nomine gaudent, nulla experientia freti. At quam merito id notetur à Vega, Hollerio, Mercuriali, Sylvatico, Heurnio, jam alibi à nobis annotatum eſt. Fidiſſimo enim, ut ſcribit Mercatus lib. IV. de Morbis intern. cap. XI. experimento conſtat, pleroſque eorum, qui calculum patiuntur, non emittere arenas, aut eorum, qui arenas mittunt, neque renum, neque veſicæ calculo laborare. Idem experientes Medici ὁμοθυμαδὸν confirmant. Philotheus exiſtimat ideò Hippocratem ſolius veſicæ meminiſſe, quod in ea, ob majorem capacitatem, frequentius, quam in anguſtioribus renibus calculi generari ſoleant. Sed in eo bis, experientia ſcilicet, ac ratione falſus eſt. Sic quotidie obſervamus longe frequentius in renibus eos naſci, quam in veſica. In promptu ratio eſt, quia in renibus, calculoſa materia ob anguſtos meatus, diutius retinetur, & ſæpe, dum urina percolatur, ſubſiſtit, ibidemque hæret, in calculum convertenda. Huic rei accommodare optimo jure licet, quod Hippocrates libro de

aëre, aquis, & locis consignavit de orificio vesicæ inflammato, ac proinde arctiore, atque tum, quod tenuissimum in ipsa est, excerni, quod vero crassissimum ac turbidissimum, coacervari & concrescere. Ita ut angustior potius, quam capacior locus calculo producendo sit aptus. Magis placeret (si res ipsa) solutio Iohannis Martini, regii professoris, & Christianissimæ reginæ archiatri sententia, quam posuit in prælectionibus (nuper à Renato Morello, insigni professore regio editis) ad Hippocratem de morbis internis, quod nimirum à posteriori ad prius respiciendum sit; quia si calculus vesicæ de se signum præbet per arenas in urina subsidentes, tanto magis id posse renes, ideoque hoc, veluti rem notam, & cuivis manifestam Hippocratem omisisse. Cardanus in Hippocratis lib. cit. lect. LI. super text. XXVI. vult arenas è calculosâ vesicâ rarò prodire. *Si*, inquit, *subsidant à vesica calculo laborante, tanquam materia calculi erunt, at istud raro admodum contingit: incrementum enim fieri solet in omnibus ab his quæ potestate talia sunt, ut planta à succo, non ligno, aut ramis vel frondibus. idque*

semper

ſemper ferme verum eſt in his quæ vere generantur. Vinculis enim contingit arctis alligari arborem arbori, aut lachrymam fortuito adhæreſcere, ſed hæc caſu fiunt, & rarò, nec ſunt vera incrementa. At in hujuſmodi, quæ non generantur, ſed concreſcunt (non ſunt enim veri lapides) etiam difficile eſt, ut ſic augeantur. arena enim dura non adhæret lapidi, niſi per limum, & cum limo etiam facile motu exteritur, unde facile eſt motu & ſaltibus prohibere lapidis generationem: ſolo autem limo lapis augetur, ut etiam cum lapidem eximimus res ipſa docet, plerumque enim limo involutus invenitur. Si verò ſit arena pars lapidis jam facti, neceſſariò tophus erit, & alba, & motu ac medicamentis & ſaltibus diſſolvetur, unde non niſi (quod ſæpe etiam evenire ſolet) cum plures fuerint lapides: tum enim ſi unus alterum atterat, arena prodit cum urina. Secus rariſſime id accidit, ut in urina propter lapidem in veſica, arenoſa frequentius ſubſidant: nam ſemel, aut bis, terve quaterve in anno, caſu contingere poteſt: ſed neque tum neceſſarium eſt lapidis in veſica contenti ſignum. cum enim lapis trifariam in veſica

F 5 gene-

generetur, vel ex limo, vel ex lapide renum in vesicam delato, inde superaucto, vel ex arena coacta, & invicem glutinata; hic tertius modus rarissime contingit, quoniam partes se invicem exterunt. Et ideo arena potius apparet post medicamenta atterentia lapidem, vel post motum assiduum, & validum: & oportet ut sit tenuis, & in imo non adhærens matulæ, & hæc significat lapidem. Aliæ arenæ species non sunt signum lapidis, sed potius urina crassa cum sedimento crasso, lento & multo, & albo, cum substantia parum pura & non bene colorata, aut quæ prodeat cum magna prurigine & dolore: vel quod sit aquea & pura. Aliam viam ingreditur Mercatus, qui, loco jam citato, verum esse Aphorismi sensum autumat, *dum arenosa hæc & subsistunt, & frequenter subsistunt. Cujus doctrinæ gratia, duo,* inquit, *expendisse oportet: unum quidem, arenosum sedimen non solum in vesica posse gigni, sed in renibus, & in jecore, & venis, cæterum distingui, quod jecoris, & venarum arenulæ subtiliores sint, & flavi coloris, raroque aut nunquam subsideant, sed cum urina innatent sedimento immersæ, aut matulæ adhærescen-*

hæreſcentes. Item quæ ex renibus prodeunt, plerumque ſubſident, licet aliquando innatent, & cum hoc craſſiores exiſtunt & inæquales, omnes tamen flavi & rubri coloris magis, quam cineritii aut ſubalbidi. At quæ ex veſica decidunt, craſſiores, albidiores, inæquales, & in fundo matulæ reſidentes viſuntur: quo fit, ut ipſis hac lege viſis, certiſſimum ſit lapidis indicium. Reliquum verò, quod conſideratione dignum exiſtit, in earum excretione eſt, prædictas arenulas ſemper debere ſubſiſtere, non per intervalla, ut in reliquis, quas mox memoravimus: ſic enim verbum illud præſentis temporis (ſubſiſtunt) *oſtendit, non quidem aliquando: præterquam quod renum arena, arena quidem eſt, non arenoſum ſedimentum. Differunt profectò non parum arena, & ſabuloſum ſedimen: quippe hoc conſtituitur non ex arenulis, ſed ex fruſtulis ac laminis & parvis portiunculis ſemipituitoſis, & jam fere concretis, quæ ex lapidibus excidunt ob frequentes motus, & longe magis cum lapis unus non eſt, ſed varii exiſtunt.* Vide, qui paullo ante dixerat arenoſa in urinis ſubſiſtentia, tam incertum, & infidum eſſe calculoſæ ve-

ſicæ

ficæ fignum, ut nullum aliud incertius reperiri poffit, quanto ftudio laboret Aphorifmo veritatem conciliare. Statim fubjungit: *Si lapis durus fuerit, laminofa aderit fubfidentia: fi tophaceus, lapidum frufta apparebunt: quod fi nihil horum adfit, lapis procul dubio non eft.* Hoc δὶς διὰ πασῶν difcrepat à tua doctrina, qua negas à lapide duro, aut tophaceo quicquam abradi poffe, quod cum urina excernatur: ac propterea arenofum tantum oportere effe, aut mollem, qui per arenas, aut per fragmina minuta de fe teftimonium dicat. Eodem fere, quo Mercatus modo, huic difficultati fuccurrit Martianus cit. Nam cum prius rejiciendum effe diceret Aphorifmum, tanquam Hippocratico nomine indignum, & ipfamet experientia vitiofum, quod quotidie obfervetur, abfque ullo veficæ vitio arenulas mingi, mox addit: *Quod fi quis Aphorifmi dignitatem tueri cupiens dixerit, longe diverfum effe mingere arenofa, & mingere arenas, probabilia fatis afferet. Arenofa enim mingi dicuntur, quando non fola arena, fed fedimenta craffiora, quæ admixta habent corpufcula quædam arenofa, cum urina excernun-*

cernuntur. Arena verò simpliciter mingi dicitur, quando sola arena in fundo matulæ conspicitur, & sicuti hæc à renibus perpetuo ortum ducit, ita arenosa jam dicta frequenter observantur in iis, qui lithiasi laborant, in quibus vesica pituitoso muco non rarò scatet, una cum arenulis præfatis, quæ nihil aliud sunt, quam particulæ lapidis ex attritu decerptæ. Cum igitur sola arena mingitur, renes calculo laborant, at cum urina sedimentum habent crassum, & viscosum corpusculis dictis refertum, vesicam calculo laborare conjectandum est. Veruntamen neque id perpetuum est, quando ex tuberculis citra venam cavam disruptis arenosa ægrotantes mingere Hippocrates de Nat. hum. (loco à te prolato) *testatur, iisdemque utitur dictionibus, quibus in Aphorismo. Quare nisi indefinite præsens sententia accipiatur, nullo modo defendi meo judicio potest.* Hæc Martianus. Convenit autem in posteriori modo, quo inter arenas & arenosa distinguitur, cum Mercato, uti in priori fere cum eodem Mercuralis, qui & alteram interpretationem addit. Nam postquam in prælectionibus ad hunc Aphorismum dixisset, non posse

eum

eum doctrinæ Hippocraticæ, quæ firma esse solet, accommodari, nisi aliquæ ei tribuantur conditiones, eas has esse statuit: *Quod ubi apparent arenulæ, vel statim subsidentes, vel paullo post, significat lapidem vel affuturum in renibus, aut in vesica, vel adfuisse, qui in arenas sit dissolutus, vel adesse: nisi melius dicere placeat vocem λιθιᾶν significare Hippocrati esse aptum ad generandum lapidem. Sic enim verissima est sententia omni tempore, quod ubi in urina statim arenæ subsident, iis vesica est apta ad generandum lapidem, scilicet ex ipsis arenulis, & miror Galenum hoc non vidisse.* Hæc sententia plane convenit cum tua. Ita enim scribis: *Arenosæ ὑποστάσεις non possunt procedere, nisi ex arenarum copia, & quasi saburra, quæ in renibus est ac vesica, vel ex arenoso calculo, qui pariter in vesica, vel in renibus innatus sit, sive jam formato, sive formari cœpto. Et sic intelligendus Avicenna,* Arenosa hypostasis significat semper lapidem coagmentatum, aut coagmentari incipientem, aut qui resolvitur. *Vbicunque igitur apparent in hypostasi urinarum sabulosa, id est ψαμμώδεα, significant unum ex his tribus,*

tribus, aut calculum nimirum jam concretum, aut eum, qui adhuc in concretionis est principiis, aut mollem, à quo nimirum facile arenæ abradantur. Ante itidem ſcripſeras; *Arena in urina ſubſidens probat arenoſum calculum, vel arenas in veſica multas calculum lapſu temporis cogere idoneas. Vtrumque* λιθίασις, *calculus quidem ut* πάθος, *arena ut materia &* διάθεσις. Iterum paullo poſt: *Vix ullus arenas mingit, quin ex multitudine arenarum, quas in veſica habet, ſive in unum corpus concretarum, ſive diſcretarum,* διάθεσιν *habeat* λιθιῶσαν, *& quin κύστις eidem* λιθιᾷν *dici poſſit*. Tandem etiam ad alteram interpretationem deflectis, ut ſcilicet τὰ ψαμμώδεα *Hippocrati ſint* τὰ λίθια *vel* λιθίδια ψαμμώδεα *minuti lapilli, facie & magnitudine arenis ſimiles.* Quod ut veritatis facem noſtro Aphoriſmo prælucerent, in tot ſe facies vertere coacti ſint præſtantiſſimi Medici, & tu inprimis, Excellentiſſime eruditorum, nihil non intentatum reliqueris: magnum argumentum eſt, arenas cum urina excretas, & ſubſidentes non eſſe evidens, certum, & demonſtrativum calculoſæ veſicæ indicium. Vt me com-

comprehenderes, non emittendum, dilemmate capere ſtudes, & hoc ἀμφιβλήστρῳ plane irretire. Cum te ſcire fatearis nec Theſſali me ſectatorem eſſe, nec Iuliani, qui falſi convincebant Aphoriſmos Hippocratis, in hoc tamen Aphoriſmo videre te ſcribis eorum me ſententiæ plane ſubſcribere, etſi videri id nolim. *Nam hoc,* inquis, *omnino ex tua explicatione concludi poteſt, ſive vera illa ſit, ſive falſa. Si vera eſt, tum certe fallax & mendax erit definitio, quia ex arenis in veſica deliteſcentibus ſignum dari calculi æque intra veſicam occultati affirmat. Quo nihil falſius eſſe jam ſupra demonſtravimus.* Ego è contrario jam ſupra demonſtravi ejuſmodi indicia Hippocratis doctrinæ convenire; atque verum eſſe calculi ſignum, ſi arenæ, ante ſcilicet excerni ſolitæ, ſupprimantur; & ita eum naſci ipſe fateris. Pergis, *Si falſa eſt expoſitio tua, hic tamen ex tua ſententia Aphoriſmi falſitas, & fallacia deprehendetur, quia ſtatuis, niſi quis eum ita exponendum cenſeat, ut tu cenſes, non poſſe ulla ratione Aphoriſmi veritatem conſiſtere.* Vt veritas ei conſtaret, ego ita expoſui. At ſimpliciter & abſolute,

ut

ut vulgo ſumitur, vetum eſſe, nemo medicorum ſtatuere poteſt, quod ex locis aliquot jam adductis abunde liquet. Hinc ad alia confugere coacti fuere, & tu illorum veſtigiis inſiſtere. Ac quamvis ingenue fatear, præ tantis architectis non dignum me eſſe, qui figam palum in parietem. Non putarim tamen, quod ſciam

Δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχρὸν ἐισκρούειν λίθον,
Iterum ad eundem turpe lapidem impingere,

iterata me ſcriptione ſignum lapidis in arena, fundamento parum ſtabili ſtructum, deſtruere malo more voluiſſe. Vis cum illis, quos citavi, τὰ ψαμμώδεα non eſſe ſimpliciter arenas, ſed detrita à lapide ramenta. Verum iſta deteri non poſſe demonſtravi neque à veſica, neque ab urina, ſed tantum ex pluribus calculis invicem colliſis, & ſe mutuo, (quod eſt in veteri Græcorum dicto, τὸν ξύοντα ἀντιξύειν, *ſcalpentem viciſſim ſcalpere*) attritu abradentibus, unde frictu lævigata ſcabritie, læves & plani tales calculi. At hoc rarius contingere ſolet. *Vt Aphoriſmo*, inquis, *conſtet certitudo ac veritas, ſatis eſt ſi definiat, quod ut plurimum*

mum solet contingere, etiamsi non semper, nec omnibus. Sed quæso te, an ut plurimum sunt duo, vel plures calculi (quod Hippocrates in sabulosa urina requirit) & hi quidem in vesica puerorum arenosi, ut ipse hanc rem determinasti? Equidem, qui aliter quotidie video, neutiquam id tibi credere possum, neque quod raro contingit, pro universali capere indicio. *Si* ut plurimum à calculo arenoso quid abscederet, facile obtineres, quod contendis: sed cum id non fiat, tota res limitibus Hippocrateis est circumscribenda. Altera expositio, ut nimirum λιθιᾶν intelligatur de διαθέσεως calculosa, quatenus scilicet qui arenas excernunt, vesicam habere aliquando possint calculo obnoxiam; non potest nervos, nec firmamentum accipere, nisi ex mea interpretatione. Agnoscis ipse, quod Avicenna dixit, *in quo est sedimen arenosum, in eo non aggregatur lapis, quoniam materia non est retenta.* Itaque non potest signum peti de calculo, antequam coagulentur arenæ; quod non fit, dum in urina emissa subsident, sed dum in vesica retinentur. Et in hoc nostræ disputationis cardo versatur. Hanc priusquam

quam concludam, relaturus talionem, te quoque dilemmate concludere tentabo, quod mutuabor ex duplici illa expositione. Statuis cum Medicis, quos citavi, *τὰ ψαμμώδεα* significare sabulosa calculi ramenta, vel, ut vulgo Aphorismus intelligitur, simpliciter arenas. Si prius, sabulosa ista tantum indicare possunt de pluribus calculis se mutuo atterentibus; & tum neutiquam *διάθεσις*, quod vis, esse potest, ut calculus aliquando generetur, qui jam generatus est. Si posterior significatio obtinet de arenis, non potest esse signum vesicæ jam calculosæ, immo nec, quæ ut plurimum calculosa futura est. Longe enim plures sunt qui arenas excernunt absque ullo unquam calculi incommodo, quam quibus calculus ex iis coagmentatur, ut supra fusius annotatum. Et hoc potissimum in iis habere locum, qui quamplurimos cum urina profundunt, ipse ex Avicenna confirmasti. Quare non est quod amplius hoc saxum volvam, aut stare diutius audeam *πρὸς λέοντα δορκάς*, *caprea adversus leonem*, vitilitigator, vel *Ἀρχύτου πλαταγὴ* auditurus, si fastidiose me latius vellem diffundere, aut *ἀπειροκάλως*

κώλως ſingula pœne verba ad vivum reſecare. Hoc enim nihil aliud eſſet, quam quod eſt in Græcorum proverbio, *τὰς κέγχρεις διατορεύειν*, *milii grana torno ſculpere*, aut potius *ἄμμον μετρεῖν*, *arenas numerare*. Ego, qui optime noſſem, in me verum eſſe, quod olim à Græco poëta ſcriptum eſt,

Χωρὶς τότ' εἰπεῖν πολλὰ, καὶ τὰ καίρια,
Sejuncta ſunt hæc, multa & apta dicere,

cum aliter me poſſe diffiderem, brevitate ſaltem tibi ut placerem, laboravi. Quod ſi hæc iterum minus placebunt (ut quidem præter votum, non vero expectationem,) ſtat ſententia, pedibus transire in tuam, quæ mihi merito in omnibus loco oraculi. Diſputavimus pluribus de uno calculi ſigno, ſed utinam admiſſum potius ejicere, vel ne admitteretur prohibere poſſimus, nec audiendus eſſet verſus veteris poëtæ apud Plutarchum,

Ἐν δὲ λίθοις ἐμάχοντο, λίθον δ' οὐκ ἦν ἀνελέσθαι.
Pugna erat in ſaxis, neque ſaxum tollere quibant.

Solus hic ſcopus meus, hæc mea Sparta, quam ornare contendo, magis à te ornatam. Quare unicum hoc reſtat, ut immor-

immortales tibi gratias habeam, Vir immortalitate digniſſime, quod me, & Medicos omnes admirandæ eruditionis tuæ radiis illuſtrare, & tot craſſæ ignorantiæ nebulas ex arte diſcutere non ſis gravatus. Credatur unicum iſtud eſſe hujus ſcriptionis argumentum. Quandoquidem enim, ut eſt apud Ariſtotelem, *πολλὰς φιλίας ἀπροσηγορία διέλυσεν*, *multas amicitias ſilentium diremit*, ego ne tua exciderem, malui male, quam nihil reſpondere. Serviat ergo hoc qualecunque ſcriptum conſervando affectui tuo, quo quamvis immerentem ab eo tempore, quo ſemel in amicitiam tuam ſum admiſſus, tam conſtanter proſequi dignatus es. Ita Deum veneror, te, Nobiliſſime Domine, incolumem diu ſervet, ad literarum decus, & ſeculi gloriam. Dordrechti prid. Kal. Ianuar. cIↃ IↃ c x L I. quem tibi annum, & plurimos ſequentes fauſtos voveo.

Cum iterum requiſiviſſem judicium magni Voſſii noſtri, quod ei detuliſti de controverſa nobis metonymia, tardius ad me reſponſionem ſuam dedit. Quam tamen hic leges, ut per me non ſtetiſſe videas, quo minus id haberémus.

S. P. *An*

S. P. *An quia & ipse de Palæmonis arte non pauca consignavi, amplissime Beverovici, eo similiter sapere me putas, ac nobilem illum Grammaticum Vicentinum: qui tam stulte sapiebat, ut putaret nomen suum propterea à Marone positum esse in Bucolicis, quod præsagiisset, ipsum quandoque fore judicem poëmatum, & poëtarum?*

Non ea vis animo, nec tanta superbia nobis,
Nec tam aversus equos Batavis sol jungit ab oris.

Nunquam ego vel de poëtis, vel de aliis summis viris, quale hoc par, quod me scis dicere, judicium mihi vindicabo. Et profecto, qua parte ego, & Vicentinus ille, si artem, quodammodo communem exceperis, convenimus? Ille natas secum, & morituras ajebat literas. Ego vix ausim inter literatos nomen profiteri meum. Literatorem dici sinent, qui non aliud objectant, quam quod illustris vestræ Vrbis proceres juvenem me Gymnasio suo præfecerint. Præterea Vicentinus iste Varronem vocabat porcum. Mihi cum illo omnium togatorum doctissimo bene convenit,

nit, nec minus cum nostri seculi Varrone, τῷ πάνυ Salmasio, quem toto orbe obstupescit, quicquid pene est doctorum; nec minus omnis admirabitur posteritas. Dixeris, ista οὐδὲν πρὸς ἔπος, exposci judicium meum de metonymico istoc loquendi genere. Equidem non defugerem hunc laborem, nisi certus essem, solum dicis, vel honoris gratia, hoc judicii mihi à duobus summis, & mei amantissimis, deferri. Quid enim sit statuendum, videtis per vos ipsi, & hoc videre vos vident omnes. Vel ex literis super eo à te scriptis, quilibet, non solum Vulpius tuus, viderit, sententias ambas à veritatis & pacis studioso tam facile posse conciliari, quam vulpes pyrum comest. De valetudine Roverii &c. Amstelodami CIↃ IↃC XLI. IV *Kal. Febr.*

Tuus omni officio

GERARDVS IO. VOSSIVS.

IOH.

IOH. BEVEROVICII

SPICILEGIVM

DE

CALCVLO.

Clariſſimo, & excellentiſſimo viro,

FORTVNIO LICETO,

eminenti, & ſupraordinario, in Academia Bononienſi, Philoſophia Profeſſori,

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

Lariſſime vir, Non ſolum ſtudiorum mater Bononia veſtra, ſed univerſa Italia produxit ab omni ævo viros eruditionis laude celebres, quique nominis ſui fama, & æternis ſcriptis patriam illuſtrarunt. Inter eos, qui, cum apud vos agerem, eminebanr, fuere omnes, non pauci, quibus flos ætatis nil niſi flos, prærer excellentiſſimos dominos Licetum, & Sylvaticum, quorum altis radicibus pepercere Parcæ, ut eſſet urbi veſtræ, unde doctior orbis uberes perciperet & demeteret doctrinæ fructus. Vivite etiamnum fœlices Heroicæ animæ, nec gravis vobis unquam ſit, quæ indoctis onus Ætna gravius, ingraveſcens

hæc ætas, in qua Philosophiæ, & Medicinæ cultoribus præesse & prodesse non defatigamini. Gloria Isocratis vos maneat, qui Panathenaicum se scripsisse testatur quarto & nonagesimo ætatis anno. Maneat & vos Leontini Gorgiæ fœlicitas, qui centum & septem complevit annos, neque unquam in suo studio atque opere cessavit, testatus nihil se habere cur accusaret senectutem. Membris enim, ut inquit ille, senescentibus, eruditorum intus animus industriæ beneficio florem juventæ retinet. Hoc vel præcipue in vobis habet locum, qui nihil ab illa ætate præter canos, atque prudentiam; & quibus

—— nec tarda senectus
Debilitat vires animi, mutatque vigorem.

Ita enim mihi retulit doctiss. juvenis Seb. Hogendicius, qui nuper à vobis laurum sibi Patavinam, mihi salutem & literas. Legere in tuis volupe fuit, edidisse te Quæsita per Epistolas à Clarissimis viris. Sed quod & meas inserueris, metuo, ne dum, affectui indulgens, nomen meum condecorare studes, luculentum opus tuum collutules; tantum ab est, ut mihi

assu-

assumam, quæ illis nimium amice tribuis. Munus ipsum avide expectanti nondum allatum est, ut nec tibi, quantum suspicor, meum de Vitæ termino. Fortassis eodem id uterque accipiemus tempore, quod eodem mense misimus, & animo. Ego cum gratus esse non possim, ut memorem videas, hoc de Calculo Spicilegium celeberrimo nomini tuo inscribere volui,& veluti ad aram suspendere meæ in te observantiæ. Quid! iterumne,inquies,hoc saxum volvis?Quamvis,qui jam aliquot annos immunis vixerim à nephritica calamitate, Æsculapio gallum debere videor: non possum tamen penitus mihi persuadere, alienis periculis, quæ quotidie se offerunt, factus cautior, hospitem me à diro hoc hospite tutum. Quare omnes undique nervos intendo, istum, qui me parum hospitaliter habere solet, ex hospitali loco, hostiliter ut exturbem. Itaque nullum non movi lapidem, ne lapis essem in eruendis ejus caussis, & destruendis. Post tantam messem, & Spicilegium philosopho relictum est. Eandem quidem coagulationis caussam in mundo,& microcosmo mecum statuere videbis Cl. Harveum,

medicum regis magnæ Britanniæ : ſed quænam eſſet, poſt longam & laborioſam inquiſitionem, nondum inveniſſe. Videbis & Cl. Meyſſonnerium eandem in utroque admittere, & referre cum Chymicis ad ſpiritum coagulantem, quem Mercurialis nomine donat. Hæc res cum curationis curam inprimis ac ſcopum indicet, digna certe eſt, quam Naturæ interpres acu tangas,& in qua ingenii acumine cæles hactenus celatam veritatem. Ita fœliciter valeas, ita diu incolumis vivas, Vir excellentiſſime, nobis amicus, ut Muſis. Dordrechti, Non. Octobr. cIↄ Iↄc xl.

Ampliſſimi viri

GVLIELMI STACMANI

Ex Ordd. generalibus fœderati Belgii,

Ad

IOH. BEVEROVICIVM

de Calculo ſcribentem,

EPIGRAMMA.

QVò mihi, ſpectantem faciens lapideſcere turbam;
Atque animare potis marmora Praxiteles?

Inge-

Ingenium cesset; cesset jam dextera dignos
Mendaci populo fingere docta Deos.
Saxea nativos vultus simulârit imago:
Nullus at in toto corpore sensus erat.
Seu Latii starēt, seu facundissima Graiûm
Ora: magis trunco non potuêre loqui.
Exprimere est aliquid muto de marmore vivos:
Sed nullā infirmis hoc opus addit opem.
Exprimis è vivis tu saxa, Batave Machaon:
Sentiturque tuâ jam minùs arte dolor.
Cedat & hic penitùs: sed, fato vindice, tortor
Alterius, causa est torminis ipse sibi.
Quis mortale genus letho subducat Apollo?
Intrà se miseri semina mortis habent.
Tu tamen egregiè de nobis perge mereri;
Dáque dehinc vitâ vividiore frui.
Tracta sit è magnis olim par gloria: majus
Tractanti affulget saxa minora decus.
Eriget alma Salus ex his insigne tropæum:
Fautoremque suum Musa perennè canet.

Nobilissimi viri,

CONSTANTINI HUGENII,
Equitis, Domini de Zulichem, Principi Aurasio à Consiliis,
& Secretis,

AD EVNDEM.

NOn patior, Beverovici, tua tormina, nullum
Vesica, nullum Renibus urget onus.
Durius ægroto: totum stupor ista legentem
Fecit inaudita duritie lapidem.
Exede quod, Medice, intrîsti, saxumque voluta
Quod facis, ut saxo, qui latet, extet homo;
Extet homo, qui te lapidem, facunde, docentem
Non lapis, & , quo nunc non valet ore, canat.
Quid fugis, aut palles? nempe illud flebile pensum
Sisyphi, at hoc Batavi Deucalionis erit.

CONSTANTER.

AD EVNDEM.

Calcule, seu renum mediis innascere fibris,
Seu quavis chari corporis æde lates,
Scriptori nunc parce, tuo nunc parce medenti,
Te precium inventis mitiget ille suis.
Sic aliquis media sanator peste superstat
Vnus & illasam civibus addit opem,
Quique Deo fontes infestat lethifer urbes
Morbus, habet Medicum cur beet ipse virum
Cur cupiat minus esse nocens, cinerique necique
Eximat; aquali, Calcule, disce modo,
Disce modo rabidos æquali tollere punctus,
Et Beverovicio dedoluisse meo.
Sin minus; ipse novis te perget pellere curis,
Moxque tui claro Marte subactor erit,
Molliet & cunctis durum mortalibus hostem,
Salvificamque feret pluribus ipse manum.
Sic Vni nunquam poteris nocuisse nec ulli.
Atque scies soli te riguisse tibi.

CORN. BOY. J.C^tus.

Medicamenta obvia, & paratu facilia præstare exoticis. Non semper uno rene obstructo alterum cessare ab officio. Renis putridi & gangrænosi exemplum.

IOHANNI BEVEROVICIO, Patricio, & Medico Dordrechtano,

GVIDO PATINVS Bellovacus, Doctor Medicus Parisiensis

S. P. D.

Vir Clarissime,

Iamdudum est ex quo me convenit ingenuus sanè ac eruditus adolescens Dordrechtanus, qui cùm humanissimo tuo nomine me salutavit, tum vero ea mihi de Te retulit quæ amorem erga Te meum haud difficulter accenderunt: neque prius destitit animus, quam illum per literas statim exhiberem, Teque rogarem, ut vicissim aliquam tuæ in me benevolentiæ testificationem depromeres: gestio etiam & Te deinceps affari, cujus nominis fama jamdudum ad me pervenerat, & Tibi penitus innotescere, cujus libros ad me delatos tanta cum alacritate animi semel ac iterum evolvi: illos sanè in Musæo nostro collo-

collocatos non invitus ostendi illi juveni tuo populari; præcipuè verò postremum illum de Calculo quem non prius è manibus deposui quàm totum legissem, adeo scilicet doctus & eruditus mihi visus est: dignusq; certè qui omnium quotquot Medicinæ dant operam manibus teratur: hoc præsertim tempore, quo nescio quo fato tam multi laborant Calculo: atque inprimis omnes ferè qui elegantiores atque politiores Musas colunt: cujus rei locupletissimum testem habemus vestrum illum Erasmum, verè ἱερόσημον, *melioris literaturæ facilè principem, qui tam sæpe in aureis illis suis Epistolis de diro ac crudeli illo morbo conqueritur: quemque ideo scite admodum vocat suum carnificem. plura etiam in hanc rem refert Illustrissimus Thuanus noster, historiarum sui temporis scriptor dignissimus, in Elogiis Claudii Puteani, Ioan. Heurnii & aliorum. Illud verò, ut liberè fatear, postremum illum ingenii tui fœtum mihi maximè commendavit, quod in eo Clarissimi Viri D. Gabr. Naudæi, mihique longè charissimi nomen summa animi voluptate deprehendi, velut gemmam aliquam intertextum. Gaudeo quippe de illo viro mentionem fieri,*

G 5 *quicum-*

quicum jampridem certissimo sinceri minimèque fucati amoris vinculo junctus sum; quemque ipse toto illo tempore quo in Italia versatur usque adeo colere dignatus est, ut omnibus officiis me abundè cumularit, non modo doctis ac omni eruditione plenis Epistolis, quas non raro ad me scribit; verum etiam egregiis illis libellis, quos à se accuratè elaboratos identidem chari muneris loco Musarum ille verè amasius ad me transmittit. Ex quibus singulis unus est mihi instar omnium, nuperrimum illud syntagma de Studio Militari, quem ab omnibus doctis tantopere probatum video, præcipuè à dignissimo illo hujusce rei arbitro Nicolao Borbonio, Linguæ Græcæ Ex-professore Regio. Is enim Vir literarum omniumque literatorum verè amans, ubi vel primas ejus libri quem ad me ab Authore missum ei commendaveram, lineas delibavit, non potuit quin summopere laudaret, suoque calculo lubens approbaret; elegantissimo nimirum Epigrammate (cujus ipse Nicolaus Borbonius mirus est atque egregius artifex) in Naudæi laudem contexto, cujus exemplar illico Romam ad amicum nostrum transmisi. Audivi & acre de illo judi-

judicium Clariss. & Nobiliss. Viri Hugonis Grotii, quem ad Regem Christianissimum Sueci Oratorem legarunt: quemque eximiæ eruditionis nomine universus pene orbis demiratur. Legit & opus illud aureum Renatus Morellus Regius Medicinæ Professor, quondam præceptor, nunc Collega meus, quem bibliothecam ambulantem verè possim appellare: legit inquam, & quo pollet ingenii acumine laudavit. Denique nemo est qui librum hunc non miretur ob eximiam illam polymatheiam, & reconditam doctrinam, quæ ubique diffusa in hoc opere legitur: quamobrem tantæ doctrinæ virum & Tibi pariter & mihi amicissimum, optarim certè vel Pylios annos vivere, diuque bona valetudine frui, ut pergat & rei literariæ esse honori, & arti Medicæ, quam apprimè callet, ornamento: quanquam istius disciplinæ, quæ ambitu suo quam latissime patet, finibus circumscribi non valet illius ingens & ad egregia quæque natus animus, si jam ea ætate rerum omnium encyclopædiâ non sine purpuratorum Italiæ Principum stupore cernitur instructus ac plane expolitus. Sed ut è diverticulo ad viam, & à Naudæo meo ad librum tuum

de

de Calculo regrediar, non possum, crede mihi, quin opusculum illud tuum summopere laudem, utpote quod & curantibus Medicis, & languentibus à Calculo ægrotis valde sit profuturum: quamobrem, Clarissime Beverovici, hortor te ut pergas doctissimis tuis lucubrationibus Artis nostræ gloriam illustrare & augere adversus ciniflonum atque agyrtarum de Paracelsi grege calumnias; tum ut hac ratione bonorum omnium benevolentiam promerearis, tum vero ut tui nominis gloria per universum orbem longè lateque diffundatur. Audivi præterea ab ingenuo illo juvene te propediem editurum opus de plantis & medicamentis indigenis: quare ejusdem argumenti librum lingua nostra vernacula editum illi ostendi, cujus titulum ad te mitto. si speras illum aliquatenus tibi profuturum, pergratum erit mihi ut eo utaris tanquam tuo: rem sanè aggrederis & jucundissimam, tuoque ingenio dignissimam, tum vero in Artis nostræ operibus longè utilissimam: si nempe tua ope, tuoque beneficio longe accitis & ab ultimis mundi finibus deportatis mercibus Medici amplius non indigebunt, sed tutò & facilè natis apud se medicamentis,

tis, morborum curationem aggredi poterunt. Perge igitur, Elegantissime Beverovici, & rem Medicam illustrare ac augere eo quo polles ingenio nunquam intermittente. Tale prope fuit olim consilium eruditi scriptoris Antonii Mizaldi Monluciensis, in suo Horto Medico & auxiliari, dum in eo describeret multa remedia εὐπόριστα *& paratu facilia, quorum beneficio liberaretur & eximeretur populus à tyrannide Pharmacopœorum, qui nulla omnino præsidia nisi carò empta quidquam putant prodesse in morbis: quibus non minus pulchrè quam verè potest objici illud Hesiodi:*

Νήπιοι οὐδ' ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντὸς,
Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.

Stulti neque sciunt quanto plus dimidium sit toto,
Neque quam magnum in Malva & Asphodelo bonum.

Perge inquam, & si vel modicum juvare te possim, efficiam certè ut operam, studium & amorem in Te meum nunquam desideres. Cæterum mitto ad te meam effigiem stipulatione solita, ut vicissim mittas tuam, quam magni muneris loco habebo,

bebo, ut cujus exemplar in oculis feram. Vale igitur, mi Beverovici, eumque semper ama qui ad omnia Tibi paratissimus futurus est

GUIDO PATINUS Bellovacus Doctor Medicus Parisiensis.

Datum Lutetiæ Parisiorum XIV Kal. Aug. M. DC. XL.

Ex perlecto libello tuo de Calculo quidam animo meo hærent scrupuli, quorum solutionem à Te, vir Clarissime, expeto & expecto.

Quemnam scripsisti librum de sanitate tuenda? Vidi duplicem editionem libri de fatali vitæ Termino, in 8. *& in* 4. *Vidi librum de Calculo: Vidi Ideam Medicinæ Veterum ex non Medicis: sed librum hunc tuum de sanitate tuenda nunquam vidi, nec audivi.*

Quidnam & ubinam scripsisti adversus nostrum Mich. Montanum, (quem Belgii olim vestri decus & ornamentum singulare Iustus Lipsius Thaletem Gallicum appellabat) super Medicinæ nostræ patrocinio, quam ille viliorem esse voluerat? de hoc enim tuo opere nihil quidquam audivi.

Ad

Ad ea quod spectat quæ narrantur in tuo libro de Calculo, Pag. 5. & 6. de Renum consensu, inter alia multa quæ passim in operibus Artis exempla deprehendi, quæ consensum ejusmodi destruunt, & Lud. Dureti, Foresti, Riolani, aliorumque sententiam elevant, unum occurrit mihi anno superiore dignissimum quod tibi enarrem. Vir Nobilissimus idemque optimus Iacobus Myro, Senator Parisiensis, cum esset rara texturæ & infirmæ valetudinis, circa initium Februarii incidit in febrim continuam, quæ ex prægrandi abscessu rupto in Mesenterio cum pravis aliquot symptomatis; præsertim vero Diarrhœâ biliosa & serosa, jugibus vigiliis, Hæmorrhoïdibus & universi corporis colliquatione, versa est in lentam symptomaticam, qualem graphicè descripsit Clarissimum olim schola nostra lumen Io. Fernelius, lib. 4. Pathol. cap. 16. sub finem. Ex hoc affectu postquam decubuisset nobilis Senator, per quinque ferè menses, quibus in dies pugnatum est arte medendi, *tandem* exitium superavit opem quæ victa jacebat, *fatisque cessit morte lenissima, sine ulla vi ullaque torsione: quaque placidiorem nullam potuisset unquam*

quam sperare, neque optare Augustus ipse, sine ullo cruciatu & tormento, quam εὐθανασίας nomine indigetare solebat. Transacta ab excessu horis XII *dissectum fuit cadaver me præsente, & aliis multis. Inter cætera observatu dignissima quæ consultò annotavi (quorum omnium seriem tunc temporis in cognatorum gratiam à me exaratam ad Te mitto) & hoc unum fuit. Ren dexter (ex cujus vitio supra annos decem sævissimis doloribus Nephriticis multoties fuerat divexatus) totus putris & in tabum redactus deprehensus: in cujus media substantia & cavitate oblongum & obliquum calculum comperi, angulosum &, ut ita dicam, cornicularem. Iam multum temporis erat ex quo haud dubiè ren ille non solum putris & saniosus, verumetiam totus gangranosi affectus, & corruptissimus, sui muneris nihil quidquam edebat, & propria secernendi sanguinis & seri excernendi facultate destitutus erat: qui enim potuisset obstructo meatu à grandiore Calculo, & corrupta ad eum putredinis gradum propria substantia, ut ipsius renis nihil aliud quidquam haberet præter figuram & tunicam; quæ pro renis substan-*

tia

tia merum tabum idque nigerrimum continebat? & tamen nulla unquam laboravit per totum morbum urinæ suppressione. Quod sane sæpius quoque à XV. *annis in hac populosa urbe calculosorum feracissima facile observavi. Ergo non est semper verum uno rene obstructo, alterum statim cessare ab officio, cum ægrorum plurimi urinam profundant alterius renis beneficio ad ultimum usque vitæ momentum.*

Verum hæc omnia Tibi subjicio, Clarissime Beverovici, & judicium tuum super his quæsitis expecto per epistolam, si quid Tibi à melioribus studiis superfit otii, & si animus fert ad me scribere. Vale igitur iterumque Vale.

Tui amantissimus & obsequentissimus

GVIDO PATINVS Bell.
Doct. Med. Paris.

Incipiens Coma ex suppressione urinæ à Calculo curatum: ut & Convulsio atque Cæcitas.

GVI-

GVIDONI PATINO,
Medicinæ Doctori Parisiensi.

IOH. BEVEROVICIUS S. D.

Clarissime, & Excellentissime Vir, Scripserat mihi Patavio, unde nuper Doctoratus laureâ redimitus rediit, eruditus juvenis Seb. Hogendicius, salutasse se Lutetiæ magni nominis medicum, Cl. Patinum, qui brevi literas ad me daturus esset. Illas cum incredibili desiderio jamdiu expectassem, tandem exoptatissimas attulit nobilissimus Clotovicius. In iis non minus exosculatus sum niveum animi tui candorem, quam admiratus eximiam eruditionem. Merito sane deploras eorum, qui politiores Musas colunt, triste fatum à Calculo. Equidem malim quidvis mihi cum magnis viris commune esse, quam Erasmianum illud, parum, proh dolor! ἑρμάσιον. Quod vel Stoico judice vincam. Heracleotes Dionysius, cum à Zenone fortis esse didicisset, à dolore deductus est. Nam cum ex renibus, ut scribit Cicero, laboraret, ipso in ejulatu clamitabat, falsa esse illa, quæ de dolore sensisset ipse.

In

In ſedentariam iſtud fortaſſis vitam eorum referri poſſit, qui libris aſſiduiores. Sed ab hoc otio liberaliter me eximunt politica, & medica negotia. Tamen cum magno Eraſmo, ſi quæ eſt ea gloria, de Calculo conqueror. Hoc nimirum eſt, quod canit Martialis:

Carmina quod ſcribis Muſis & Apolline nullo,
Laudari debes, hoc Ciceronis habes.

Optarim certe ultimus poëtarum potius eſſe, quam princeps Calculoſorum. Et ab utroque extremo parum videor abeſſe. Verſus, quos paucos feci, & quamvis Græcos, tamen Ciceronianos, admiratur nemo: Calculos, quos excrevi, inprimis poſtremum, è glande extractum, omnes. Hinc πάντα κάλων σείω, ut inviſam ſtirpem radicitus, imo etiam eradicitus evellam. Mirum profecto, quam parum in his fecerint, ac profecerint artis noſtræ proceres. Reliqui, Hippocrate & Galeno freti, ſecure in utramque aurem dormiunt, & poſteriores abſque altiori indagine pedibus eunt in priorum ſententiam. Tot ſeculis ab innumeris ſcriptoribus nihil dictum, niſi quod dictum prius, ad nau-

ſeam lectorum. Crambe recocta. Incepere quid Chymici, nec infœliciter. Quorum veſtigiis inſiſtens non ipſe modo diligenter omnia inveſtigo, ſed quantum eſt ubique eximiorum Medicorum in conſilium adhibeo. Inter eos etiam Clariſſimum Morellum, collegam tuum, & utrique amiciſſimum Naudæum (addere liceat) noſtrum. Hujus Syntagma de Studio militari, authoris munus, vidi, legi, probavi. Et quid non ego, probatum optimo cuique & doctiſſimo, celebratumque à nobili poëta Borbonio, cujus ego viri ingenium & ingenioſos verſus unice ſuſpicio. At judicio Grotii, nihil ſublimius. O incomparabile patriæ decus, quamvis patriæ, ut videtur, non natum! Vates eſſe potuit ſummus vatum, & amicorum Cl. Heinſius, cum ante XXVI annos imagini ejus inter alia ſubſcriberet:

Depoſitum cœli, quod jure Batavia mater
Horret, & haud credit ſe peperiſſe ſibi.

De libro Gallico, quem offers, Batavice accipiam, ſi R. P. Merſenno tradideris, qui ſua mittere ſolet Zulichemi toparchæ, Principi à Conſiliis, mihi amiciſſimo.

mo. Pro effigie tua summas habeo gratias, eamque inter gratissima habebo κειμήλια. Recte scripsit Lipsius noster natura nos trahi ad simulachra & effigies magnorum virorum noscendas, & illa corpora, seu hospitia, quibus cœlestis se animus ioclusit. Videntur etiam, ut olim Miltiadis trophæa Themistoclem, iogenuas mentes excitare ad eruditas virtutes. Hinc & laudabili veterum more in bibliotheca mea eruditorum vultus pictos, aut sculptos servo, inter quos etiam nunc tuum, Erasmo, Grotio, & similibus heroibus junctum. Meam dum sculperet egregius artifex, imperfecto operi immortuus est. De alio postea noo cogitavi. Hoc tamen tibi, & amicis, qui suam miseruot, ἀντίδωρον debeo, amicitiæ fovendæ μνημόσυνον & monitorem. Thesaurum sanitatis, jam quater excusum, scripsi lingua vernacula, quare non mirum ad vos non allatum esse, ut oec librum eodem sermoòe superiori anoo editum de Excellentia fœminei sexus, quem Latine prius conscripseram in gratiam nobilissimæ heroinæ, Annæ Mariæ à Schurman, virgiois ad miraculum eruditæ. In lucem dedi cum aliis ejus Epistolam

ſtolam de vitæ termino, quam brevi alia ſequentur. Spero occaſionem fore, tecum ea communicandi. Edidi olim Encomium Medicinæ à puero conſcriptum, cui addidi Montanum ἐλεγχόμενον. Neutrum dignum oculos tuos ſubire. Quod amice mones non ſemper verum eſſe, uno rene obſtructo, alterum ſtatim ceſſare ab officio, recte ſentis; neque ego id aſſerui, cum ſæpius contrarium tecum obſervaverim. Notavi tantum, veluti rem notatu dignam, me id cum Valleſio, in quo hoc fruſtra reprehendit Pereda, & aliis, qui citantur, non ſemel vidiſſe. Pro exemplo Myronis, referam duo alia, animadverſione, ut mihi videtur, digniſſima.

Scripſi pag. cxx. qui ex ſuppreſſione urinæ ſoporantur Comate, perpetuo eos ſopore urgeri, ob venenatam qualitatem ab urina cerebro impreſſam. Quæ ſi nondum penitus cerebro communicata, ſed tantum invitet ſomnum, ſomnolentus æger, ſubſequente urinæ profluvio, ſanitatem recipere poteſt. In vivis adhuc eſt, qui ante biennium fere vixerat, vir quinquagenarius nephriticis & arthriticis doloribus valde obnoxius. Inciderat

in

in omnimodam urinæ ſuppreſſionem, cum continuo vomitu,& vehementi dolore, in utroque hypochondrii latere, utrinq; ad renes extenſo. Poſt uſum clyſterum, fotuum, decoctorum, & pulverum diureticorum, quinto demum die paullum urinæ guttatim reddidit.Eodem mane cucurbitulam utrimque paullum infra locum dolentem ter imponere curavi, quibus ſe manifeſtam attractionem, & motum quendam calculorum percepiſſe, poſtea mihi affirmavit. Affligebatur interim difficili reſpiratione, voce rauca, & ſomnolentia, ſed momentanea.Conquerebatur ipſe urinam jam pectus tranſiiſſe, & jugulum petere, ſe jugulando.Ego etiam, cum circa veſperam plane pronus eſſet in ſomnum, verebar, quod ſæpe videram, ne eſſet illi

Nox hæc perpetuo una dormienda:

Quare adſtantes, qui ſomnum pro augurio ſalutis habere ſolent, monui res ægri periculoſiſſimæ aleæ plenas eſſe, eumque jam inter ſacrum ſaxumque ſtare. Nam certe, quibus ἰσχυρία ſomnum affert,

—— πάντεσσιν ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς,
Ἢ μάλα λυγρὸς ὄλεθρος Ἀχαιοῖς, ἠὲ βιῶναι:

-- cun-

— cunctis sita res in cuspide ferri est,
Vivantne, an tristi exitio absumantur Achivi.

Sed magnam partem, etiam cum domesticis, querelarum & ejulatuum desinentes, κύφως διαλέγειν videantur, καρκαλώδεις: absque sensu extinguuntur, atque ita, ut inquit poëta,

Illis dura quies oculos, & ferreus urget Somnus, in æternam clauduntur lumina noctem.

At noster assumpto bis ex apozemate, & summo mane undecim guttis olei Iunipetini cum vino Rhenano, paullo post calculum excrevit oblongum & acuminatum, quem magna urinæ crudissimæ copia sequebatur. Hinc dextri hypochondrii cruciatu liberatus, perseveravit tamen dolor sinistri, cum cõtinuo, & vehementi vomitu (urina interim copiose, & libere profluente, cruda admodum, & quæ veluti rameuta ureteris haberet admixta) ad diem undecimum, quo eum accedenti, illo se mane omni dolore levatum esse referebat; nisi quod de δυσουρίᾳ conquereretur. Inditio in vesicam malum jam descendisse. Quare ut hosti fugam adornanti pontem sternerem,

iterum

iterum pulverem exhibui diureticum, qui post tres horas duos calculos expulit pisi magnitudine, & pari mox intervallo alteros duos ejusdem fere ponderis. Hinc cessante vomitu, aliisque symptomatis, funesto inprimis veterno discusso, præsentaneum, quod ei imminebat à consanguineo ejus, vel fratre, & qui hic sæpe, ut dicitur Colutho, *θανάτου συνέμπορος*, *mortis comes*, bono suo fato discrimen evasit, & nunc Rhenano Liberi patris flore, cujus mercator est, reliquas deformis ægrimoniæ maculas absterget.

Sed ut Coma hoc, quando non excedit urina, frequenrer induci videmus: ita rarum, & nescio an ab ullo unquam literis consignatum, è suppressa nasci Convulsionem (quo respexisse videri possit Hippocrates in Coacis, ubi dicit urinam suppressam, maximeque cum capitis dolore, convulsionem minari) atque Cœcitatem, quibus puerum correptum vidi, & curatum. Senatoris Dordrechtani filiolus, quinque annorum, cum triginta sex horis nihil urinæ reddidisset, in Convulsiones incidit horrendas cum alta vociferatione, & statim à primo paroxysmo simul Cœcus factus est. Cum octiduum

tam misere tortus, & viginti quinque circiter παροξυσμὸς passus esset, tandem calculus, hucusque medicamentis promotus, è virga exectus fuit, quem copiosus urinæ fluxus comitabatur. Nihilominus ab eo tempore quater adhuc convulsus fuit. Nono die exhibui mane, etiamnum cœco, purgans; circa vesperam, visum recepit, quem postea, cum rursus convelleretur, perdidit, atque mox iterum recuperavit, & immunis deinde ab his malis jam aliquot annos mansit. In hoc videtur urina non irrigasse Cerebri substantiam, ut in Comatosis: sed vapores ejus tetra qualitate punxisse, & irritasse membranas, indeque excitatum cerebrum, quod sibi noxium sentiret, adnisum excutere; hinc isti motus convulsivi. Nullam autem hic fuisse obstructionem ex eo liquet, quod Cæcitas subito irrueret, & subito solveretur.

Hæc sunt, Vir Celeberrime, quæ statim respondere visum doctissimis literis, quibus me humaniter appellare dignatus es. Eas cum meis & aliorum eis paucos dies typographo tradere decrevi. Quare optarem tuo exemplo pluribus in urbe vestra, omnis doctrinæ emporio, de me

&

& publico bene merendi esse animum. Inprimis excellentissimo D. Moreau, cui responsionem meam à R. P. Mersenno traditam esse vix dubito. Vale, Vir magne, & me tui observantissimum, tuo amore, & eruditissimis scriptis, ut cœpisti, beare perge. Dordrechti III. Kalend. Sextil. CIↃ IↃC XL.

GREGORIO PLASSIO
Medico Harlemensi,

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

Clarissime vir, Cum primum olim Bononiæ salutarem perillustrem Bartoletum, statim quæsivisse eum memini, ecquid novissem excellentissimum Plassium. Ab eo tempore, nescio an Theodori Buggæi, mihi itineris ex Italia jucundissimi comitis præpropero fato, an sinistro meo, in amicitiam tuam me non insinuaverim. Cum unici nunc supersimus Bartoletianæ disciplinæ apud nos alumni, grati animi esse putavi, occasionem, qua viri optime de nobis meriti, vel post quatuor lustra, renovaretur memoria, non omittere. Illam tandem

offert egregius civis vester Vinantius, qui me hodie consilii petendi caussa accessit, & tuo se uti solere retulit. Omnia in illo nuper signa Calculi renum, dolor acerbissimus primum lumborum, mox lateris epigastrii, nausea, vomitus, urina pauca, modo aquea, modo cruenta; sed, quod mirum, nulla, levato dolore, dysuria. Hanc tamen frequenter observare solemus, cum calculus vel arenulæ ex angustis ureteribus, ubi acerrimos distendendo cruciatus excitarant, in ampliorem vesicæ capacitatem emergunt, & ad exitum stimulantur. Dubitari possit de Colico dolore, qui affinitate, quæ ei cum Nephritide intercedit, etiam exercitatis quandoque imposuit; nisi urinæ obstarent cruentæ. Hæc messis tua, Vir doctissime, in quam non immitto falcem meam. Dignus profecto te vindice nodus. Quem solvere, & quod rarioris in celeberrima experientia de Calculo observasti, mecum communicare ne graveris, rogo. Dordrechti xv. Octobr. cIↃ IↃ c xxxvII.

Dolor

Dolor nephriticus quis facile evanescat, & revertatur. Calculus renalis quandoque nullum dolorem parit.

IOHANNI BEVEROVICIO
Senatori & Medico Dordrechtano

GREG. PLASSIVS S. D.

TAnta molis res non erat, Vir Clarissime, ut in amicitiam meam venire, magnum aliquid æstimares; cum Amplitudini tuæ servire jamdudum expeterem, doleremq; mihi benevolentiæ tuæ aditum hactenus fuisse præclusum: qui nunc faustissimo omine, ex occasione D. D. Bartoleti, & Buggai, laudatissimæ memoriæ virorum, se pandit: quorum alter nobis in arte Medica olim præluxit; alter verò, aliquantisper socius & collega immaturiori fato abreptus est. Vtriusque autem recordatio ut jucundissima, ita & fœlicissima mihi fuit; eo maxime, quod amicitiæ tuæ portum securus nunc innavigare liceat. Fœliciter sane Vinantius noster, quanquam suo malo infaustus, hujus rei ansam præbuit: quam nescio quo alio modo aptius arripere potuissem, ut doctissimi ingenii tui ac eruditionis particeps redde-

rer, ea in re, quæ me non semel in medio experientiæ tramite dubium ſtitit, & pedem figere juſſit. Quamobrem hunc mihi vindici nodum deberi, & hanc meam à te meſſem nuncupari nolo; cum ab eruditiſſimo judicio tuo expeditius longe ſolvi potuerit. Ne tamen amicitiæ tuæ jam apertam mihi viam præcludere videar, dicam libere (ſalva tamen meliore cenſura) quod ſentio. Æſtimo enim lapidem ei, in ipſo dextri renis parenchymate, latiori ureteris meatui, renis cavo infixi, adjacere, imò contiguum eſſe: ideoque poſt vehementiora quadam exercitia (inter quæ luſus clavæ ac pilæ crebrior fuit) & largiores hauſtus, ſigna Calculi ſe prodere. Dum per vehementes lumborum contorſiones calculo plus minus moto, atque ureteris meatui incumbente, eundemque premente, per obliquum ureteris ductum dolor cauſatur, qui ſolo ſæpe decubitu ſupino ceſſat: poteſt enim tunc latus illius dextrum fortiter apprehendi, & abſque ullo dolore comprimi; eodem tamen, ſi ſurgat, recrudeſcente: ita ut Dies, & Quies ordinariè illum ſanent; lapide per diuturnum decubitum pauxillum regreſſo, ac ibidem citra læſionem ullam, donec dictorum erro-

rum aliquis committatur, hærente. Cujus rei experimentum, avunculi mei Nicolai van Dijck, in fortalitio Crevecœuriano quondam Præfecti, & inibi mortui, casus nobis dedit. Is ad grande senium usque de nullo unquam lumborum dolore, nec aliis nephriticis signis, est conquestus: ne quidem cum extremo suo morbo mensibus aliquot detentus, lectoque affixus, indies deficeret. Cum autem Harlemi sepeliendum corpus, & adversus putredinem muniendum, aperiretur, casu renes dissecti sunt; in quorum uno lapis, majuscula nucis juglandis quantitatem habens, repertus, cum duobus magnis & tuberosis processibus; in altero duo calculi extabant, quorum prior magnitudine & figura pomi Persici lapidem, alter nucem amygdali, quam dentibus frangere solemus, adeo naturaliter referebant, ut ovum ovo vix similius dixisses.

Post excessum in potu dolores hos interdum exacerbari, non miror; dum serum per ramulos capillares in carunculas papillis similes stillare, & ab his in fistulas membranosas, ureterum propagines, tandemque in ureteres simul derivari, considero. Majore enim serositatum appulsu,

quid mirum, si lapis ureteris meatui contiguus, eò versus prematur, & in parte adeò sensili tantos cruciatus leviore tactu excitet: qui avunculum meum non ita obruerunt; tum quod situs istorum lapidum à membranosis in rene partibus remotior; tum quod animus ejus ab excessu, tam in potu, quam in motu, alienior fuerit.

Dolorem Colicum nobis hic non imponere, demonstrant urina cruenta, & doloris ex solo decubitu alleviatio: quæ nec Calculum, nec quid simile, in uretere hæsisse, luce meridiana clarius ostendit. Levamina dolorum, sine ulla subsequente dysuria, idem adstruunt.

Hæc sunt, Vir Clarissime, quæ de Civis nostri malo observare potui; quibus quod alias ex voto tuo Observationes non addam, rogo ut tua Humanitas me excuset. Nec erit difficilis, si occupationes meas domesticas, & continuas iatricas circuitiones, me totum indies usque adeo fatigare crediderit; ut nihil pœne temporis majoribus studiis dare, multoque minus observationes practicas, quæ subinde occurrunt, examinare, & ad purioris judicii censuram exigere liceat. Veniam

quoque

quoque tardioris responsionis, Vir Magne, postulo, quam frequens primum in rus excursio, dein morbus, cum quo jam toto mense conflictor, usque in hanc horam procrastinarunt. Vale. Harlemi VI. *Kal. Decemb.* CIↃ IↃC XXXVII.

CONSTANTINO HVGENIO,
Equiti, Zulichemi Domino, Principi Aurasio à Consiliis & Secretis,

IOH. BEVEROVICIUS S. D.

QVod salute sæpius nuntiata, & epistola è castris missa, mei meminisse dignatus sis, Vir Nobilissime, multum tibi debeo. Scripseram jam N.N. præstitisse me, quod mandarat. Postea à filio mihi literæ, quibus iterum expetitur de opusculo meum judicium. Non aliud certe habeo, nisi ut tecum, & cum Heinsio nostro respondeam, ad majora natum videri sublime ingenium. In cœlestibus animis non ferimus vulgaria, quæ in illis, qui humi serpunt, non adeo solemus contemnere. Vtrumque cum in literis tuis, Vir Nobilissime, animadvertam, iterum te nugis meis adire audeo.

Quod si, ut non parum vereor, & hoc argumentum minus ad palatum tibi sit, saltem ut tanquam cultus mei argumentum accipere ne graveris, rogo. Nobilissime Domine vale, & me nominis tui admiratorem amare perge. Dordrechti XIX Dec. cIↄ Iↄc XXXVII.

Modus libere & ex ingenio scribendi laudatus.

IOHANNI BEVEROVICIO, Senatori & Medico Dordrechtano,

CONST. HVGENIVS S. D.

Cogis me stilum vertere, Beverovici doctissime, vel totum aureum optare, quo nuper, ut natura, plumbeo ferream tamen Censuram strinxi in N. nostri libellum, materiam parum ejus, qui scripserat, aequam viribus, & non dignas spinas inter quas obreperet serenum hocce, & summarum rerum capax ingenium. Tam praecipiti sententiae quod cum Heinsio adstipularis, in tuto me & securo locas. Sed & stilum, quod incoepi dicere, vertenti ne nunc quidem adverseris rogo. Aureo enim, si ad manum, aut in pote-

state

ſtate mea ſit, nunc plumbeo iterum poſteritati tradam, prodiiſſe à te de Calculo libellum, non omni ſolum meliori calculo digniſſimum, ſed, verbo, aureum. Os hominis! exclames, ſi, ut res eſt, vix à me inſpectum ſcias, quod jam nunc commendo. At nec veſica, nec renibus debetur, quam apud me exiſtimationem longo præjudicio poſſides. Non tam recenti nomine notus mihi, aut charus es. Ab uſu jam frequenti eſt, quod, ne cauſſa quidem cognita, ſecure de te pronuncio, & ſecundum te. Sed, quod ſcire te inprimis volo, acceſſit nunc generoſa libertatis profeſſio, qua me in partes ilico pertraxiſti. Præfationem itaque, ut ſentis, legi, & pauca capitum, quibus cum tuo jure à quolibet Ariſtotele, vel Galeno, ubi expedire videbitur, diſſentire inſtituis, facis hercule rem te dignam, & ab quam paucis uſurpatam. Tædet me hodie tot libellorum, quos ex ore nempe dictantis magiſtelli exceptos, tanquam ſuos tamen & novos putidi ſcriptores venditant, ut me quidem ſæpiſſime ad hoc Philoſophi indignantis adigant; Quouſque eadem? *Sanius ergo tu doctiuſque fieri illud poſſe probas, ut non omnia pervideri nt, qui ante nos fuerunt; & ſu-*

& supereſſe, & ſuperfuturum uſque, ubi nova ſe poſteritas exerceat. Ejuſdem ſapientis eſt quem huc adducis, multum egiſſe, qui ante nos fuerunt, ſed non peregiſſe. *Huic effato, mi Beverovici, aut ſubſcribendum eſt, aut non ſcribendum. quorſum enim, quæ venuſtius olim elegantiuſque priſci extulerunt, aliis aliiſque verbis, ſæpe quidem nec bonis, nec congruis, certe non nativis, non vernaculis, obtrudi nobis patiamur? Sed, ut re & verbis palam facis; monitore ad hæc non eges, cenſor ipſe & corrector ſeculi ineptientis. Habes, quæ ad Calculum tuum proferre valui. Cur tam pauca, tam jejune, ex epigrammate colliges, quo frontem opuſculi, brevi impetu commaculavi. Brevi ſcilicet, ut mea ſortis eſt, turbida, rotantis, & in ſingula momenta tranſverſim acta. Ignoſce, & me ama, qui te colo. Hagæ Com.* v. *Ianuar.* CIↃ-IↃC XXXIIX.

LVDO-

LVDOVICO NONNIO
Medico Antuerpiano,

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

Clariſſime vir, Ab eo tempore, quo non ſolum humaniſſimis literis animum benevolentem, ſed & opem præſentaneis remediis offerres, reſpexit me μακαίρων πρεσβεύσῃ ὑγίεια. Biennium enim, & amplius jam plane immunis vixi à nephriticis doloribus, &, quod magis miror, cum antea cogerer crebrius urinam reddere, jam & illa moleſtia ſum liberatus. Hoc poſt divinum auxilium tribuo inprimis Aquæ meæ antinephriticæ, cujus facio mentionem in hoc, quem mitto, libello de Calculo. Quem ſi ad calculos judicii & experientiæ tuæ revocare non gravaberis, non modo de me, ſed & de arte noſtra bene mereri perges. Quod ſi minus indulgenter, ut pro jure amicitiæ noſtræ magnopere abs te peto, eum cenſeas & correxeris, jam doctorum etiam calculo magis probatum iri, ſpem habeo. Ita valeas, Venerande Senex, ita diu vivas mihi amicus, qui ero tibi, donec ero. Dordrechti xxv, Dec. cIↃ IↃc xxxvII.

IO-

IOHANNI BEVEROVICIO Senatori, & Medico Dordrechtano,

LVDOVICVS NONNIVS S. D.

Literæ tuæ XXV. *Decembris ſcriptæ in manus meas* XIII. *hujus pervenerunt cum libro tuo de Calculo Renum & Veſica,*

Docto Iupiter / & laborioſo.

percurri illum avidiſſime. quid de illo ſentiam quæres? dignum illuſtri tuo ingenio fœtum cenſeo. dignum qui

Caneſcat ſeclis innumerabilibus.

dictio ejus nitida & terſa, diſpoſitio concinna, & doctrina non vulgaris, ut vel invitos lectores detineat, atque in ſui admirationem rapiat. Non vidi hactenus qui Spartam hanc luculentius exornaverit. multum tibi poſteritas debebit, quod graviſſimum hoc malum, ejuſque remedia, peritè adeo & dilucide deſcripſeris. brevitatem tuam auſim culpare, poteras enim abſque famæ diſpendio, in Signis & Remediis te diffundere, quo facilius peſſimus hic mortalium carnifex poſſit profligari. Summopere gaudeo Nephriticos dolores tecũ inducias pepigiſſe, utinam & diutur-

turnam pacem. Æsculapio gallum debemus, ut alumnum suum secunda valetudine frui patiatur, quo commodius lucubrationes suas posteritati communicet. Vale Vir eruditissime, & Nonnium tuum beare perge doctissimis tuis scriptis. Antuerpiæ XVI. *Ianuarii* M. DC. XXXVIII.

EWALDO SCREVELIO
Medicinæ in Academia Lugduno-Batava Professori,

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

Quæsiveram olim exercitii caussa per literas Crucii sententiam de Vitæ termino, unde postea liber natus. Aliquot etiam anni sunt, quod tibi epistolio aperuerim meam de generatione Calculi opinionem. Hoc itidem excrevit in libellum, cujus ut te participem faceret, typographo nuperrime mandavi. Quæso de eo judicium tuum perscribere ne graveris, sed liberum. Malo enim meritas censuras, quibus emendare mea possim, quam immeritas laudes, quibus si apud me fides, & erroribus applauderem. Si tibi animus differre responsum,

ut quondam quæſito per epiſtolam, & ego vel nunc id expectare deſinam; nunquam verò, Vir Clariſſime, ex virtutum tuarum admiratione te vehementer amare. Dordrechti prid. Kal. Ian. cIↃIↃc XXXVIII.

IOHANNI BEVEROVICIO
Senatori, & Medico Dordrechtano,
EVVALDVS SCREVELIVS S. D.

CLariſſime, Doctiſſime, Amiciſſime Domine, Feſtus dies mihi fuerunt tuæ literæ: eo inſuper gratiores, quod tanto poſtliminio veniant ad me, ad me (inquam) quem tibi collibitum eſt, licet paucis verbis, quaſi inhumanitatis incuſare, quod epiſtolio monitus & rogatus, De humanæ vitæ termino non reſponderim. Dicam, quod res eſt; Supra ingenii mei vires & captum ea res abibat. Scio multos ad ea ſubtiliter, & quaſi ab Euandri tempore petito argumento reſpondiſſe: ſed examina ſingula, fateberis me verum dicere, & illa arcana nota eſſe ſoli illi Curatori, qui nos, ſupra nos, curat. Scio ego, ſcis & tu Optime & Experientiſſime Domine,
nos

nos salutaribus remediis homines, si oraculo Hippocrateis fides est, jam jam ad Orcum euntes, in lucem revocare. Scimus hoc; sed an terminum vitæ eorum prolongemus, hoc nescimus. Sed mittamus hæc. Ad alia eamus. Libellum tuum de Calculo, quem quod antea ignorabam, tuo beneficio habeo, vidi, legi, &, (vis ut calculum meum apponam?) absque circuitione & fuco dico, admiratus sum. Complures habeo, qui hanc materiam incudi suæ imposuere: non æquabo te illis (per Apollinem) sed aliquot parasangis superiorem dicam.

Sed insuper quid dicam? Creberrime mihi in manibus est aureus liber tuus, in quo Veteris Medicinæ ideam repræsentasti: usque adeo eleganter, ut (non fallet me præsagium) admiraturæ sit posteritas. Accubuus ille liber mihi sæpe fuit: &, dico quod res est, inconsulto illo cathedram vix conscendo.

Salve, Vir experientissime, & sic habeto; nolo, quod responsum nunc non distulerim, gratias haberi; sed quod alias non satisfecerim, mihi ignosci. Quæso ut tanto postliminio ad benevolentiæ tuæ fores regredi liceat. Salve iterum à tibi devinctissimo

ctissimo Evvaldo Screvelio, Prof. Med. *Raptim Lugd. Batavorum*, IX *Ianuarii* cIↃ IↃC XXXVIII.

NICOLAO TVLPIO, *Senatori, & Medico Amstelodamensi*,

IOH. BEVEROVICIVS S.D.

AMplissime Vir, Nihil gratius esse potuit salute, quam mihi tuo nomine dixit Chirurgus hic, quondam à te factus Amstelodamensis, heri à me Dordrechtanus. Memini, cum olim tyro arti Medicæ nomen darem, te laurea donari, habita insigni oratione de animi & corporis *συμπαθείᾳ*. Ab eo tempore non parum crevit dignitas tua, & eruditionis fama, simulque hujus in me admiratio. Qua nunc impulsus, non verbis per Chirurgum nostrum, sed calamo te adire audeo. Mitto etiam, ut mandaras, libellum de Calculo, accuratissimi judicii tui calculo subjiciendum. Si quid præterea, ut nullus dubito, rarioris observasti in hac materia; inprimis historiam Magdalenæ Nicolæ, ad me perscribere digna- beris, rem mihi præstabis longe gratissi-mam,

mam. Vale, Vir Clarissime, & me tui observantissimum ama. Dordrechti III. Mart. CIↃ IↃC XXXVIII.

Historia Ischuriæ à Calculo lethalis.

IOHANNI BEVEROVICIO, Senatori, & Medico Dordrechtano,

NICOLAVS TVLPIVS S. D.

QVam grata mihi, Vir præclare, tuæ literæ, tam acceptum, quod in illis, benevolentiæ testimonium. ac proinde operam dabo, ut brevi fias voti compos, neque diu desideres, quam expetis, historiam: ea autem talis: Magdalena Nicolai, vidua quadragenaria, à renum cruciatu, & calculi excretione, aliquamdiu afflicta, doluit intense ex utroque lumborum latere: cum præcordiorum angustia, cibi fastidio, vomitu continuo; & mictu, primum quidem imminuto, sed mox integre suppresso. quod omnimodum lotii impedimentum comitabantur febris lenta, lancinans lumborum dolor, gravis sopor, mentis stupor, nervorum distensio, & similia oppressi cerebri symptomata, orta à reciproco retenti & regurgitantis seri refluxu,

refluxu. quod per diutinam moram ubi computruisset, auxit calore febrem, & acrimonia sua reseravit non modo uteri venas, sed ita quoque vellicavit processus spinalis medullæ, (qui cum pendula ipsius parte vertebris inclusa, constituunt verum nervorum principium, & indubitatam omnium ipsorum originem) ut decimo octavo ischuriæ die perierit, & comate, & convulsione obruta. cujus inextricabilis infortunii clare uti innotesceret, & perspicue conspiceretur, non semper in Medico esse quoscunque curare, sed subinde sufficere generosam prædictionem; decretum, cadaver hoc aperire, & omnium oculis exponere indissolubilem illum nodum, quo corpori inextricabiles morbi sæpenumero adnexi. apparuit itaque hic ren sinister, extrinsecus quidem lividus & tumidus, sed intrinsecus non minus aqua, quam tribus calculis refertus. quorum maximus, adæquans primum humani pollicis articulum, acuto suo apice ita obturabat ureteris principium, ut omnem transitura urina intercluderet aditum, nihilque propterea lotii contineret vesica urinaria, plane vacua, & omni liquore destituta. præsertim, quum oppositi renis

ureter

ureter non minus obstrueretur, ab plano & lato calculo, instar operculi eum claudente. quæ duo impedimenta, ita coram ab adstantium corona conspecta, vindicarunt à calumnia artem, quæ non superaverat id, quod omnium oculi videre vere insuperabile. Possem huic exemplo adtexere, & arteriæ aortæ calculum, & alium ab anu octuaginta annorum, cum duobus conchyliis lapidescentibus sponte excretum. ut & Ischuriam singulis pleniluniis accedentem; sed satius est, ea conjunctim prodire, cum reliquis, quas selegi, observationibus. ex quibus exemi, quas mitto, tabulas, quarum cælatura propius oblatum veniet utriusque calculi formam. Interim crede librum tuum obviis ulnis acceptum, & me beneficii futurum memorem. Vale, Vir præclare, & conare arctius stringere renovatum intermissæ amicitiæ vinculum. Amstelredami VII. *Eidus Martius* CIↃ IↃC XXXVIII.

GVLIEL-

GVLIELMO HARVEO,
Magno magnæ Britanniæ regis Archiatro,

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

QVod in his regionibus fueris, Vir Excellentissime, me ignorante, quam vehementer doleam, nemo mirabitur, qui noverit, quantum suspicere soleam incomparabiles ingenii tui dotes. Eas inprimis perspexi in novo & nunquam satis laudando invento de circulatione sanguinis, quam ut te incredibili sagacitate huic & posteris seculis patefecisse gaudemus, ita summopere dolerent, si quis mortuis sensus, serius te natum, Hippocrates, Aristoteles, Galenus, & similes animæ. Hoc dogma ut hic omnes cum stupore admirantur, sic & ego ambabus id ulnis amplector in libello hoc, quem mitto, de Renum & Vesicæ calculo. Hunc ut serio ad calculum perspicacis judicii tui revocare, & me ejus participem reddere digneris, etiam atq; etiam, Vir Excellentissime, rogo. Ita valeas, ita vivas ad seculi gloriam, & artis nostræ incrementum. Raptim Dordrechti, XII Kal. Ian. CIↃ IↃC XXXVIII.

Ex

Ex Hippocratis, Galeni, & aliorum sententia glutinosum requiri ad Calculi generationem: neque stuporem renum eo videri necessarium.

IOHANNI BEVEROVICIO, Senatori, & Medico Dordrechtano,

GVL. HARVEVS S.D.

QVod in itinere Germanico pridem à me susceptò, Vir præstantissime, te, patriæ artisque Medicæ decus, vidisse non contigerit, pariter uti te, tua literæ gratissima mihi (quas cum libello, præterita septimana, accepimus) dolore non mediocri affectum significarunt; ita quoque doleam, scire poteris, ubi noveris quo sim animo in viros cordatos, sagacesque rerum naturalium indagatores tui similes. Quod sanguinis circulatio inventa, tam docto capiti non displiceat, eo quidem nomine mihi jam nunc demum magis placere cœpit; animumque dabit plura & multo majora meditanti, cum conatus nostros, eruditis placere intellexerim. Pergratus mihi doctus & elegans, vereque singularis liber tuus de Calculo renum & vesica, in quo firma solidaque nominis famaque jecisti

jecisti fundamenta; quin pergas porro in dies superstruere, splendidumque ingenii tui monumentum exædificare. Ego calculum haud illubens adjiciam meum, nec suos opinor tibi denegabunt alii, iique, quos præsens ætas fert melioris notæ, Medici.

Stephanus Rodericus Castrensis magni Hetruriæ ducis Medicus, & Sennertus vester, quam parum à sententia tua absint, is judicabit optime, qui hujus Institutiones, illius de Microcosmi meteoris libros perspectos habet. Paracelso, ejusque sequacibus ea certe gemma placere debet, quam ex illius minera erutam, magis tamen authoritate antiquorum politam & optimis observationibus & argumentis illustrem & ornatam in omnium manus tradidisti. Nec Hippocrati quidem, nec Galeno, si jam postliminio revocari possint, eam displicere posse putem. ea cum reverentia sententias eorum tractas, ac si priscorum Medicinæ procerum scita placitaque non tam refellenda, quam candide explicita, in meliorem sensum accipienda judices. Si quis denique libertatis philosophicæ assertor, è rebus ipsis, & naturæ sinu, quam è libris, sapere, quam discere malit, scire quam credere, habes quod

etiam

etiam ipsum summopere juvaret. ea tu solertia, simile Naturæ in Macrocosmi lapidibus atque Microcosmi calculis generandis institutum rectâ methodo observasti. Verum ut aliquid exercendi animi gratia rescriberem, vide quid hi omnes contra habeant, & quo potissimum modo satisfacere iis possimus.

Hippocrates ad Calculi generationem præter copiam terrestris materiæ & salis soluti, à te assignatam, glutinosum quidpiam in Theophorbi puero, ab ipso observatum, desiderat, Epidem. v.

Galenus aliquid è crassioribus succis renis cavo tenacius impactum, Epid. VI. *comm.* I. *text.* VI. *Vterque locus apud te habetur.*

Rodericus Castrensis ex Paracelso mucilaginem tartaream, viscidum quidem illud & glutinosum arenarum vinculum; quod in Calculosis & ipse tu, mecum, aliique sæpe vidisti. Vesicæ vocas alimentum; at isti materialem Calculi caussam. Vbi enim per se in aëre expositum, una nocte, & quandoque citius, in arenosam, friabilem, imo lapideam materiam concrescere observatum est; & ego experimentum feci, & novi fœminam

I nobi-

nobiliſſimam Calculoſam, quæ ex tali mucilaginoſa materia, in ſua propria urina ſubſidente, pillulas concinnare propriis manibus ſolebat, eaſque per ſe in ſcatula reſervatos in calculos abire ſponte, edocuit & oſtentavit.

Chymici ſtuporem, quem eleganter aſtruis, renum, ſupervacaneum forte dicent, & rerum naturalium obſervatio. in fontibus enim, fluviis, & aqua pene omni, in qua ſuccus lapideſcens, materia tartarea ſponte quaſi ſua, vel ambientis frigiditate concreſcere videtur; eam dentibus, aliiſque omnibus corporis noſtri partibus adhæreſcere poſſe, ipſemet agnoſcis. Fœtum in utero lapideum Galliam vidiſſe, alii veriſſimum aſſeverant. Podagricorum ex eadem materia calculos in juncturis mirantur. equidem Calculorum exiguorum uberrimum proventum per arthritici cujuſdam cuticulam prorupiſſe conſtat. citra ſtuporem, in his coagulandis innata materiæ lapideæ indoles ſatis eſſe videtur omnibus. Ego, ut libere dicam, eodem, quo tu, animo, lapidum in Megalocoſmo concreſcendorum rationem mihi obſervandam duxi, elaboravi, obſervavi, eaque plurima & rara, etiam

quo

quo Aristotelis IV. *Meteor. exquisitum incrassationis, exiccationis, & concretionis caussas intelligerem planius, multa feci, multa vidi, & ex cujuscunque hominis urina Calculos, vel saltem sabulosum concrementum fieri posse reperi, ut ex omni lixivio salem: tamen cum ipse nondum plane mihi satisfecerim, ultra inquirendum ab aliis. ubi mihi hæreat aqua, posthac per otium certior fies. Interea valeas, Vir Clarissime, vivasque fœliciter ad artis nostræ, patriæque tuæ lucem & splendorem. atque si quid amplius mediteris, eo me, ita ut cœpisti perhumaniter, frui liceat. Londini* XX *April.* CIↃIↃCXXXVIII.

De Glutinoso humore, & Stupore altior indago.

GVLIELMO HARVEO,
Medico regio, & in collegio Medicorum Londinensium Professori Anatomico, & Chirurgico,

IOH. BEVEROVICIVS S. D.

QVod tam humaniter mea exceperis, tam benigne de illis judicaris, equi-

dem tibi, Vir celeberrime, quam plurimum debeo. Neque minus ob ea, quæ & comiter, & erudite opponis. Quod autem ad glutinosum humorem, quem aëri expositum sponte in lapideam duritiem abire scribis, idque vel unius noctis spatio, vel etiam citius; vidit apud me nepos tuus, juvenis ad omnia magna natus, & tali avunculo dignus, humorem ejusmodi magna copia in vitro aperto jam quatuor annos servatum, cujus maxima pars in auras discessit, &, quod restat, pulverem refert è ligno putrido crassiorem, in quo nihil duri, aut solidi. Atque, ut ipse examinare possis accuratius, portionem mitto. Collectus à me diebus aliquot ex urina fratris mei Dominici Beverovicii, qui ex suppressione urinæ (ô miseram avi materni hæreditatem!) ab ingenti vesicæ calculo paullo post admodum adolescens vitam cum morte commutabat. Quare putarim

— (nisi tu quid docte Trebati Dissentis) —

viscido huic humori non immixtam, nec immersam fuisse terrestrem ac salsam materiam, magno isti calculo indesinenter se agglutinantem, quâ imbuti glutinosi

nosi humores, ut observasti, sponte abeunt in calculum. Salsus ergo, concretionis caussa, non renax ille, ut vulgo creditur, & pituitosus humor. Nam cur idem apud me non factum, cum humore illo, quem tot annos aëri exposueram, nihil fuerit crassius, ac magis glutinosum? Illud vero diligenti indagine animadverti tenaces, imo pertinaces istos humores derinere utplurimum arenas & sabulosa, donec coëant & concrescant in calculum; ipsos tamen non abire in calculum. Magis me percelluit, ut verum fatear, quod mones de Stupore. Nam ut à priore objectione in luro pœne hæsitarem, ita in hac, dum suffundis fluvios ac fontes, tantum non aquis obrutum me sentio. Confisus tamen humaniraci tuæ, qua manum porrigere non gravaberis demergenti, emergere conabor. Aqua vel nullo sensu est prædita (ut communis est Physicorum sententia) vel, si rebus omnibus (quod admirandus philosophus Campanella integro libro asserit) sensus inest, plane obtuso; ut & Renes, Vesica, Vrerus, Intestina, aliæque partes, quando in iis, ut ego quidem sentio, generantur Calculi. Vbi ergo vel nullus sensus,

vel obtuſus, ibi præſente materiali cauſſa, πρόφασις & occaſio generandi calculi. Vrges Arthritide, quæ revera partem occupat acerrimi ſenſus. Idem in Veſica locum haberet. Sed hoc volo, cum pars aliqua affligitur, id fieri, quod ob imbecillitatem facile excipiat influentem materiam, nec facile expellere valeat. Debilitatem iſtam, cum omnibus functionibus impedimento ſit, ſenſui quoque obeſſe, atque ita, cum ſtupidior ſentiendi facultas non percipiat rei noxiæ irritamentum, materiam coacervari, & nova ſubinde defluente paullatim augeri, tandemque ultra modum auctam, viam ſibi, ſi poſſit, vi facere, ut & in excretione calculorum obſervamus. Adde, quod humor ille ſalſus & terreſtris, Calculorum, qui in nodoſa, tophaceave Arthritide ex aperta, ruptaque cute plerunq; eruuntur, materia, non ex ſenſibilibus admodum articulorum membranis, & nervis, ſed ferè è vinculis, quæ motus cauſſa ſenſu plane deſtituta ſunt, ſoleat prodire. Præterea, non ſtatuo Stuporem eſſe cauſſam Calculi efficientem; ſed tantum cauſſam cur ejus materia diutius in parte hæreat, nec mature exturbetur; ut ita ex accidenti

faciat

faciat producendo Calculo. Hæc respondere visum, Vir Clarissime, magis ut aliquid reponerem doctissimis literis tuis, quibus me cohonestare, & docere dignatus es, quam ut satisfactum objectionibus existimem. Tu porro, ut cum à fonte ipso me arceat absentia, rivulos tuæ eruditionis huc defluere patiaris, vehementer abs te peto. Vale. Dordrechti XVI. Sept. CIↃ IↃC XXXVIII.

VOPISCO PLEMPIO
Medicinæ Doctori ac Professori, Lovaniensis Academiæ Rectori Magnifico,

IOH. BEVEROVICIUS S. D.

QVanto me literæ tuæ, Vir Clarissime, quas accepi, cumularunt gaudio, tantum doloris attulere, quæ intercidērunt. Vereor enim non immerito, ne tibi jampridem in suspicionem venerim, quasi tanti viri amicitiam ultro oblatam negligentius habuissem. Sed tu merito te ipsum illa suspicione, & me simul negligentiæ crimine absolvis. Neque enim hic homo ita barbarus, ita inhuma-

humanus, ut quod ſemper omnibus votis deſideravit, incuria non arriperet. Iamdiu veneratus ſum clariſſimum Plempii nomen; neque diſſimulo, quoties hic publice humani corporis fabricam examino, cui debeam plurima, quæ diſſero. Anatomica tua ob rerum ubertatem, & purioris linguæ elegantiam mihi in deliciis. Hoc voluiſſem imitari in Theſauro Sanitatis meo, ſed cum vulgo ſcripſerim, vulgari ſermone contentus de ſublimiori ſtilo non laboravi. In tuis, quæ τοῖς τεχνίταις ſcripta, alia res eſt. Demonſtravi hodie partes oculi, earumq; uſum, ſatis male, quod Ophthalmographia tua carerem, quæ mihi poſthac erit in oculis. In ea te quoque παράδοξον eſſe conjicio, cum videam ex Anatomia oculi, primas videndi te humori derogare cryſtallino, & retiformi tunicæ tribuere. Hujuſmodi non pauca in hoc meo, quem mitto, libello de Calculo, jam præter meritum à te laudato. Sed cùm doceri, quam laudari malim; rogo equidem, ubi totum legeris, cenſuram tuam, cum iis quæ obſervaſti de Calculo rariora, reliquis magnorum virorum epiſtolis (& jam plures edendas habeo) adjungi patiaris.

tiaris. Bartoletum noſtrum ante XXI annos Bononiæ audivi, & ad praxin quoque ſectatus ſum, cujus in me merita, & eruditas virtutes gratus celebrare nunquam deſinam. Is poſtea Mantuam diſceſſit. Quis Bononiam è medicis nunc illuſtret, ignoro. Nam de Claudini, & noſtratis Vterverii, ibidem Botanici, obitu, paullo poſtquam in patriam rediiſſem, intellexi. Sed nuper Patavio eo ſe contulit Fortunius Licetus, delectus & accitus (ut ipſe mihi ſcripſit prid. non. Oct. ſuperioris anni) à Senatu Bononienſi ad eminentem, quam vocant, ſupraordinariam Philoſophiæ cathedram, plurimos annos vacuam ab obitu magni Pendaſii, cui tandem ex diſcipulo ſucceſſor factus, omnium quantum eſt hodie, qui vivunt, philoſophorum maximus, & ſolus, ut ſuis ad me literis judicat Cl. Naudæus, cui merito reliquorum turba

Submiſſis defert faſcibus imperium.

Equidem plurima ejus ſcripta legi, verum de tantis heroibus judicare non eſt meum, ſed eos cum cultu ſuſpicere. Te inprimis, Magnifice, qui mihi πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. Incomparabili Puteano, cujus literas avide expecto, ut me com-

mendes, rogo. Vale, Dordrechti XI Kal. Febr. cIↄ Iↄc XXXVIII.

Circulatio Sanguinis improbata.

IOHANNI BEVEROVICIO, Senatori & Medico Dordrechtano,

V. F. PLEMPIUS S. D.

Clarissime Domine, Hactenus cum otio, sed & cum cura singularem vestrum de Calculo libellum legi. Docte & experienter scribis, mi Beverovici, & multas priorum medicorum sententias rectè meritoque castigas. Ad summam, libellus verè singularis est. Celebras autem in eo, atque extollis Harvei opinamentum de sanguinis circulatione, plausibile Hercules primâ fronte, & valde simile vero; à me tamen nunquam, nec adhuc receptum: aliter enim vasorum constitutio & fabrica fieri debuisse mihi videtur, si à natura circulatio ista instituta fuisset; præterquam quod ratiunculæ aliæ me retineant in antiqua & avita sententia. Admiror nihilominus & veneror, & suspicio Harveum, ob ingeniosum ejus illud commentum. Obiter carpo

hoc

hoc paradoxum in fundamentis meis Medicinæ, quæ hic discipulis meis dictavi, & nunc excuduntur. Videbis, favente Deo. Rariora de Calculo necdum observavi, quæ prelo digna sint: talia enim sunt, quæ vel ipse notas, vel alii animadverterunt. Puteanus hisce diebus quædam ludibundus Belgice cecinit: Belgicos, inquam, quosdam rhythmos & versus edidit, quibus cives informare studet. Sed jam miserit ad te libellulum, opinor. Filia ejus Eugenia, lectissima animula, nupsit iterum Lazaro Bonvicino, Italo & Capitaneo. Deus bene vortat: qui & nobis adsit, mi Beverovici, mutuumque nostrum amorem diu continuet. Vale. Lovanii XVII. *Kal. Maias* CIↃ IↃ C XXXVIII.

Renum facultas αἱματοποιητικὴ Hydrope in Calculoso comprobata.

R.P. MARINO MERSENNO, *Theologo, & Philosopho incomparabili,*

IOH. BEVEROVICIVS S.D.

QVod post tot annorum intervallum, non omnem mei memoriam deposueris, Vir celeberrime, nihil mihi gra-

tius

tius esse potuit. Risi, quod credas me, ex disputationibus de fatali termino, non factum doctiorem. Vates esse possis. Videbis brevi partem tertiam, & ultimam, in qua Licetus, Naudæus, Manasseh Ben Israël, &, quod miraculo proximum, nobilissima virgo, Anna Maria à Schurman, quæ non modo in Latina, Græca, & Orientalibus linguis, sed in Theologia quoque, & Philosophia, etiam scholastica, ad stuporem erudita. Vel ex hac una epistola, uti ex ungue leonem, eam poteris cognoscere. Neque illi ignotum Mersenni nomen, ut cui rarò è manibus, quæ tu in Genesin erudite & accurate conscripsisti. Quod porro ad scriptum volumen D. Beecmanni; est id penes fratrem, qui Vlissingæ rectorem scholæ agit. Cavit ὁ μακαρίτης, ne quis hoc ante biennium ab obitu suo inspiceret, quod nunc pœne effluxit. Sed non facile ab iis, impetrari poterit. Quidvis enim hic ante hæredum discessum, & omni arte tentatum est. Reliquorum, quos desideras, hic penuria; nisi quod Marius eam curam suscepit. Vnum, quem mitto, impetravi à clarissimo Voetio, Theologiæ in nova Vltrajectinorum Academia professore, cum

cum in hanc urbem ad fratris funus venisset. Is octo annos hydropicus, nuperrime obiit. In cadavere nullum vitium nec in hepate, nec in liene repertum; sed omne in renibus. Dexter quatuor in sinu exiguos continebat calculos; majusculum in ingressu ureteris, omnem seri egressum impedientem. Sinister totus purulentus. Abdomen aqua citrina distensum. Quod egregie confirmat meam de usu Renum sententiam, Renes scilicet non secernendo tantum sero à sanguine, uti vulgo sentiunt, sed & generando sanguini, ut hepar & lienem, conditos esse; quam statui in libello meo de Calculo, quem velim (nam apud vos esse ex lireris D. Moreau Prof. regii, & aliorum intellexi) si tanti est, inspicere digneris. Et profecto si non esset alia Renum functio, cur tanta eorum in S. Scriptura mentio; cur Deus corda, & renes scrutari dicitur? Expecto hic ex profundis ingenii tui penetralibus aliquid à nullo explicatum, à nullo explicandum. Facile id futurum ei, qui multos quid conatos fuisse potius, quam præstitisse, operibus suis ostendit.

Οἶος πέπνυται· τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσιν.

Vale,

Vale, Vir reverende, & ſtudiis noſtris fave. Dordrechti, v. Kal. Quintil. CIↃ IↃC XXXIX.

Calculi malum literatis proprium. Surditatis, & ἀφωνίας cauſſa. Adſtrictæ alvus curatio Chirurgica.

IOHANNI BEVEROVICIO Doctori Medico Dordrechtenſi,

F. M. MERSENNVS S.D.

Hiſce meis literis, Beverovici doctiſſime, & ad reip. litterariæ perfectionem nate, teſtatum volui, quantum tibi ſim obſtrictus non ſolum de libro Puccii, quem ad me mitti curaſti à docto theologo, cui gratias refero, ſed quod tertiam partem de Termino vitæ ſis brevi juncturus, in qua viſurus ſim aliquid ab illa mirabili Virgine profectum, de qua jam tanta feruntur apud nos, ut miraculum ſapiant. Hinc animos ſumpſi tantos, ut etiam hac vice ad illam ſcribere voluerim. Accepi tandem tuum librum de Calculo, revera doctiſſimum, quem ubi perlegero, judicium meum habebis. De Renum obſervatione gratias habeo. Sta-

tueram

fueram apud me varia ad te remedia mittere, quibus hic nostri ad morbum Calculi uti solent: sed cum noverim quæ uni conferant, nocere alteri, supersedi, quod non dubitem te illa omnia scire & expertum esse. Necdum tamen, quicquid ebuccinent aliqui, repertum est ullum remedium, quo tuto certoque calculus in renibus, aut in vesica conteratur, aut in aquam verti possit, quam ægri postea absq; insigni dolore ejiciant. quod qui repererit, quanto magis ei debeatur, quam qui quadraturam circuli, vel motum perpetuum! Vtinam tibi viro ex omni parte eximio tantum illum thesaurum aliquando tandem invenire contingat, quod sane potius in votis, quam in spe. Scriptum mihi est à medico Turonensi, se aperuisse cranium hominis à nativitate surdi & muti, cui è tribus internis auris ossiculis, Incus deerat. Simile si quid observasti, quæso mecum communices. Nolui etiam hanc epistolam abire, quin noveris quid nostri Iudæi, chirurgi nominatissimi, ac in vulneribus curandis fœlicissimi, & audacissimi: Æger quis ob fœces recoctas nil in secessum emittere poterat, ille igitur podicem quadruplici scissione aperiens, intestinum

stinum extraxit, quod, fœcibus prius eductis, remisit ac restituit in locum pristinum, & æger sanatus est. Si mihi liceret per pacem aut inducias, aliquando libellos quosdam ad te mitterem, ut tuos inter labores medicos levarem animum, sed lationis pretia, nec non Dunkerkorum pericula, qui omnia suffurantur, deterrent. Tuum interim tibi obstrictissimum, tuique obsequentissimum me credito. Lutetiæ Parisiorum Kal. Sept. cIↃ IↃc XXXIX.

IOHANNI BEVEROVICIO
Senatori, Doctori, Philosopho, Medico Dordrechtano præstantissimo,

εὖ διάγειν.

IDea illa Veteris Medicinæ, BEVEROVICI *doctissime, ex selectissima priscorum Scriptorum, qui Medicinam ex professo tractare noluerunt, laboriosâ non minus quàm utili curâ concinnata, publici juris facta, dum Lutetiæ, vocatus ad curam Aulici cujusdam fistulâ desperatâ laborantis, anno superiore degerem, mihi forte oblata, in tui verè me traxit admirationem, quem statim ab ipsis literarum incu-*

incunabulis addictum Arti nostræ conspicatus sum: At indefessum illud studium, quo illam quidem jam ab antiquis πασέων ἐπιφανεστάτην agnitam illustrare dignaris, adjunctis variæ lectioni, Anatomicis & Physicis observationibus, in illo Libro *verè* singulari de Calculo, *quibus, quemadmodum & in* opere *de* vitæ termino, *præclarissimorum hominum non solum Medicorum, sed etiam Theologorum, I. C. Philosophorum & Mathematicorum Meditationum ornamenta subjicere voluisti, me penitus ad te colendum, amandum, & laudandum compulit. Nec est quod mireris in amorem tui tam subitò raptum exterum & ignotum hominem: Facit hoc in me illa cum natalitiis indoles concepta, quâ ὑγείας, qua οὐδὲν ἐν βίῳ κρεῖττον ἔχω, tanta dignitas apud me fuit, ut continua Antiquorum & Neotericorum Authorum lectione; continuis vigiliis, sectionibus animalium vivorum & mortuorum, collectionibus, sationibus plantarum, chymicâ mixtorum, adjuncta exegesi, ex manualibus experimentis, ipsis denique practicis morborum observationibus toto decennio, quod scholasticis laboribus, & laureæ successit Apollinari, in*

Exer-

Exercitibus, Xenodochiis, Campestribus, & jam à triennio in hac Civitate, tot inquam conversis hinc inde Meditationibus, cum alienis etiam celeberrimorum quorumque, qui in mei notitiam venerunt, illam apud me & alios conservare, ac quoddammodo fovere voluerim. Animorum hæc est admiranda sympatheia, dum ad unicum scopum magnis viribus contendunt. Nec tantum πάθημα *moras patitur: Et illa* σωθπίτεια *minus improbanda profectò, quæ audentes in sublime dũ vult attollere, boni publici faciem exponit, & in mutuâ conspiratione sententiarum nititur. Optavi igitur audentior factus tecum colloqui. R P.M. Mersenus, Vir humanissimus, nostri amantissimus occurrit: solamen amori nostro pollicitus est; & dum ipse scribit in istas regiones, me admonet, ut si quid ad te scribere velim, citò transmittam. Hoc itaque literarum ad te conscripsi, Vir Celeberrime, ut tuæ me participem amicitiæ facias. Medicinam inter sexcenta, quæ Practicis quotidie obveniunt negotia, de barbarorum hominum incultissimis arvis, in Sophistarum tribulos, & tricas, per verbosam quandam, non realem Philosophiam pro-*

protractam, hæsitantium quorundam ad amussim, in antiquorum somniis sine delectu, & avarorum timidorumque vere Empiricorum, quanquam dogmaticos & Rationales, si diis placet, pleno ore se venditent, incuriâ, parum hodie fructuosam in lucem veræ rationis per sensibilia experimenta Physicæ doctrinæ convenientia, & certas observationes, extrahentem, rerum in corporibus à te observatarum narrationibus adjuves: imprimis vero rescribas, num Lyncei illi tui in Anatomicis oculi, viderint aliquid peculiare in separatione salis microcosmici sero soluti, quod pituitam vulgò solemus appellare, dum motu continuo arteriarum, quas venarum anastomoses excipiunt in diastole, per poros illos patentiores in cerebro conspicuos, effunditur, unde Rheumatismorum scaturigines, dum in artus, eadem circulatione similiter, sic effluit; unde dolores Arthritici. Multa profecto patent jam quæsita; multa latent, dum apud me nondum rationem excogitare potui, quâ possem viventis animalis, vita ad aliquot momenta perdurante, cerebri sectionem perficere; nusquam hominis in cujus pedibus & manibus solis inter animalia possent

possent harum anastomoseωn usus agnosci, si in vivis secarentur, anatomen sperare. Aliorum ingenia forsan aliquid habent subtilius & accuratius: & vos qui perspicillorum ex tubulis beneficio rebus magnitudinem additis, per quam ipsa alioquin non visa nobis innotuerunt, ut Iovis satellites, aliquando, si Deus velit, cedro dignissimam divini Harvei doctrinam mihi jam ante aliquot annos cognitam, & demonstratam in libro Naturæ, istiusmodi miraculis, inventisque, ampliorem illustrioremque facietis. Vtinam id citò contingat! interea verò ne prorsus ignotus à te recedam, ut verè cognoscas, quæ sit mea ad veritatis Medicæ inquisitionem cura, perleges, si placet, primas & summas Pentagoni à me nuperrimè conscripti paginas: quæ si placeant, ac apud vestros Lugdunenses non habeantur, quod tamen factum puto, si similiter innotescat, quâ viâ id tutò præstare possum, totum librum mittam, ut me credas

V. Excellentissime BEVEROVICI
Tibi addictissimum

L. MEYSSONNERIVS D.M.

Lugduni ad Confl. Araris & Rhodani, Non. Iam. anni Gregor. Epochæ Dion. 1640.

LAZA-

LAZARO MEYSSONNERIO,
Artium, & Medicinæ Doctori Monspeliensi, & Medico apud Lugdunenses celeberrimo,

IOH. BEVEROVICIUS *εὖ πράττειν.*

QVi non tantum artis Medicæ promoves pomœria, sed & totius Philosophiæ, *ἰητρὸς φιλόσοφος, ἰσόθεος*, ejus literas, Vir Clarissime, exorientis amicitiæ tesseram, non possum habere non gratissimas. Equidem tenuitatis meæ mihi abunde conscius, vix unquam sperare ausus fui, ut quæ amicorum impulsu edideram, à tui similibus aliquando legerentur, multo minus ut probarentur; quare tanto plus affectui, & benevolentiæ tuæ me debere agnosco. Vidi folia aliquot lucubrationum tuarum, quæ reliqua legendi vehemens in me excitarunt desiderium. Facile enim mihi fuit æstimare *ἐκ τοῦ κρασπέδου τὸ λοιπὸν ἱμάτιον*. Ego etiam nuperrime edidi tertiam, & ultimam partem de Vitæ termino, in qua & Epistola nobilissimæ Heroïnæ, Annæ Mariæ à Schurman, virginis, quod miraberis, ad miraculum eruditæ. Misissem

ſem illam exoptatæ amicitiæ τεκμήριον, ſed ejuſmodi δῶρα reddunt tabellarii ἄδωρα. Credo Pentagonum Lugduni noſtræ eſſe, inde mihi facile comparare potero. Reddidiſti enim me tuorum ὀξύπεινον. Quare, cum libellus meus de Calculo brevi ſit proditurus auctior, ſi quid de hoſte hoc noſtro obſervaſti, velim mecum communicare ne graveris, Doctorum epiſtolis adjungendum. Vale, Vir clariſſime, & à tui cultore ſalve ægrorum Salus, quæ me nuper, pœne Orci victimam, reſpexit, quod hic ab amico poëta expreſſum vides. Dordrechti VIII Mart. CIƆ IƆC XL.

Viro & amico ſummo

D. IOHANNI BEVEROVICIO, urbis Dordrechtanæ Senatori, & Medico primario,

Amiſſa ferè vita & ſanitati reſtituto gratulatur

CORN. BOYUS J. C^tus.

Viciſti, Medicina; tuo nec ſola Medenti,
Quin unà Batavis conſulis alma meis.
Atque

Atq; hoc servato cuncti servamur in uno,
Cujus nostra diu vindice tuta salus.
Flevisti, Dordrechta, suum cum Falciger ensem
Stringeret, & diro dextra levata seni est
In doctum directa caput. Cum parcere Parca
Vlterius summo non voluêre viro.
Obstitit Omnipotens, versisque in prospera fatis
Longa jubet famulas stamina nere suas.
Nostrarum hæc vis sacra precum. Movêre Tonantem
Murmura, quæ fracto corde poëta dedit
In summum transmissa polum; quæ Curia, quæ Plebs,
Templaque continuis composuêre sonis.
Grata Deo nunc turba sumus, cui thura merumque
Fundimus, & sacris æstuat ara focis.
Inque parentantes quæ jam diffluxerat undas
Vena, recollectis plena redundat aquis,
In longos tibi fluxa dies; quos sæpe canendos
Vt possim vates sumere, sume novos.

Anno cIↃ IↃc XL.

IOAN-

IOHANNI BEVEROVICIO
Medicinæ Doctori, & Senatori,
Dordrechtano primario,

LAZARVS MEYSSONERIVS
εὖ πράττειν.

F*Amiliaris ille tuis literis χαρακτηρισμὸς adeò me occuparat, Excellentissime* BEVEROVICI, *ut omnis illa quam ad me fama detulerat tuæ valetudinis excessisset memoria, nisi Poëta tuus & amicus omni laude dignissimus, iterum gratulabundus Elegis occurrisset, & appendix illa quam epistolio subjunxisti, Orci faucibus ereptum fausto Numine, Reip. Senatorem, Ægris Medicum, Academiæ Patronum, toti Orbi Virum incomparabilem admonuisset. Certabant tunc inter se mœror & lætitia de jure lachrymarum nostrarum; posterior obtinuit, quas prior istius eventus ignara concitarat, eaque in remotiores Zoilorum fines abire jussâ fecit ut securus tibi gratuler sanitati feliciter, & in multos annos restituto,*

Ito beatus teque in his negotiis,
Sanctum Israëlis numen illud audiat.
Tibi sacratis adsit ex palatiis,
Te inquam Sionis ab arce fulciat potens:
Votis

Votis benignus denique aspiret tuis
Tanta ut coronet cœpta felix exitus.

Hæc aliena Musa mihi canit in tui gratiam ex Hebrais Davidis carminibus, dum cogitabundus apud me perpendo, quo beneficio, singularem illam tuam erga me benevolentiam pensare valeam. Non deest quod meo zelo satisfaceret argumentum, si convenire mecum posset epitheton illius Homerici medici, qui ἐπισταμένος περὶ πάντων ἀνθρώπων cum hoste tuo non infelici Panaceâ dimicare sponderet. Sed nec mihi adeo Suffenus sum, qui pumilio in gigantomachia vincere sperem, nec tantùm crevit apud me φιλοτιμία, ut immerenter ambire velim, quod supremæ eruditionis, & experientiæ viri videntur pudenter recusare. Audebo tamen, tanquam de sinu, quicquid in eo κειμήλιον est promere, ne tibi deesse videar; & qui cùm minimum possim, saltem ne ingratus audiam calculum votivum pro futura tua incolumitate adjicere. In magnis voluisse sat est, & dexteriùs ab amicis suscipitur imbecillis conatus, quàm repulsa. Hunc igitur nostrum sic accipe Vir humanissime, ut existimes omnes ingenii vires, & opellæ nostræ molimina

huc contulisse, quæcumque maximè tibi profutura esse credidimus, prolixiora forsan, quàm tua ferre possit patientia, & minus mellita, quam quæ tuo palato Atticis blanditiis assueto sapere queant. Molestias tamen, opinor, devorabis, si lecturus intelligas nihil nos esse scripturos, nisi ex iis quæ vel Sectorum Corporum αὐτοψία, vel ἀνάλυσις chymica, vel observatio Historica philosophorum, & Medicorum probatissimorum, cum nostra verissima, licet simplicissima, comprobaverit. Præter has enim, Magistrorum quantumlibet peritorum authoritates discordes, cum sensu pugnantes rejicimus, contemnimus, etiam frendentibus Zoilis, quorum plurimi hodie Hippocratici, Galenici, Hermetici, si diis placet, nihil minus sunt; aut nihil magis, quàm, ipsomet subscribente Galeno, ἐκ τῶν βίβλων κυβερνῆται. Sed ad rem propositam venio.

Et tecum hactenus sensisse circa causam materialem calculi, in memoriam tibi revoco; Priusquam siquidem lux illa tui Libelli clarissima his oris affulsisset, scripseram Pentagoni particularis Radio 4. pagina 86. sub finem in renibus ex sale simpliciter cum tartareis impuritatibus coagu-

coagulato Calculum fieri: Tu libelli tui capite 6. pag. 77. lineâ 61. ſuccum lapideſcentem, ex quo rudimenta calculi produci ſcribis, ex terreſtri materiâ juſtâ proportione ſali mixta conſtare. At vim illam coagulantem diſtinctè non exprimis, meâ quidem ſententiâ, licet ſubintelligi poſſit ex iis quæ poſt authoritatem Hippocratis afferuntur. Ego ſubobſcurè notavi loco citato, Spiritum videlicet illum naturæ ancipitis quem Mercurialem nominavi. Placet in tui gratiam ſimpliciſſimum dictum brevi commento illuſtrare. Sic enim de Spiritu illo coagulante ſentio, videlicet eum hunc eſſe, de quo plura dixi Pentag. Vniverſ. Rad. 4. quem ſi placet accuratè perlegere digneris. Sic enim capies, ni fallor, hunc eſſe qui in aëre matrice ſua ad nos fertur brumæ diebus, dum Sol in remotiori à Polo Tropici puncto, & vicinis ejus locis diffundit ignem cœleſtem (quem primum οὐρανὸν, à quo ſecundum terreſtre, centrale, Elementare procedere demonſtravi.) Siquidem enim ejus ad ignem halitum, quem nos ibidem obſervamus, & ad aquam dum fit glacies ſive naturaliter ex ſucceſſione tempeſtatum, ſive per artem transfuſo,

ut ita loquar, ſpiritu ex ipſa in novam aquam; Itidemque conſideres quæ ex Ortelio in deſcriptione Ruſſiæ deſcripſit Sennertus de gregibus & armentis illicò petrefactis ab aura quadam Septentrionali; Quibus ſi addideris quomodo ſe habeat ad ſalem in aqua, generationem lapidum omnium, & metallorum, meo quidem judicio, non ignorabis. Sic enim facile intelligere cœpi, qua vi lapideſcerent ligna in aqua clariſſima mihi viſa in Rutenorum agris & Gabalorum montibus, quâ concreſcerent ſtillæ in rotundos & ſubdiaphanos calculos in Specu Allobrogum, cujus nomen eſt, la Balme *ex hujus urbis finitimis, lacu ſubterraneo per ſaxorum in fornicem præruptorum rimas frigidiſſimas aquas effundente, quæ ſi per deſtillationem ſeparentur ab hoc ſpiritu, ipſo per ignem à ſale ſeparato, & in aërem matricem ſuam fugato, guſtu, tactuque non inſenſilem à ſcaturigine præbent differentiam. Id ſeriò & ſedulò nobis in examen revocatum minime dubites. Talem igitur ſpiritum etiam in microcoſmo ſtatuimus Pentag. prædicti Vniverſ. Rad. 5. in ſero deliteſcentem & in flatibus (ut aptiſſimo Hippocratis utar vocabulo) junctus*

ctus sali, cogit mucosas impuritates motu arteriarum, ostiolis venarum renitentibus, & earum angustia in diastole separatas, dum sanguis continuo circulatur, unde tandem in articulis tophi podagrici: vel tartareas, praeangustatis eisdem motus circulatoris, & excretionis viis, unde Calculi. Arbitror enim in cujuslibet venis & Arteriis cum sero hunc spiritum ferri, cum in quibuslibet tartarum expellatur arenosum, quod sordidarum matularum frequens minus credulos docebit inspectio: confirmabit Scholiographus Hollerii c. 48. *in lib.* 1. *de morbis internis; & Ioubertus noster in Provocat. Seideli Parad.* 3. *dec.* 2. *lit.* y. *ipsiusque Cardani exemplum, qui scribit comment. in Aph.* 79. *sect.* 4. *sibi ab annis* 30. *primo rufas, postea etiam albas arenulas quotidie & copiose, citra tamen omnem calculi suspicionem, prodiisse, & vix è decem unum esse qui ab hoc vitio sit immunis. Nec solùm in homine, sed etiam in bobus, assentiente Quercetano, ipsi quotidiana laniorum experientia lib. de Spagir. Prax. folliculus fellis calculos patiatur, cùm renes careant, & aliae partes; ita ut praesentiam coagulantis haud negare queas, qui*

calculos in aliquibus partibus secundum flatus aut aquæ πνεῦμα deferentis, generatos agnoscis. Qui fit igitur ut non semper generentur? Conformationis ego vitium accuso, quod calculosos facit, dum spiritus coagulans libere potest extra vasa, minus præsente ac imbecilliori extra sua regna igneo spiritu, qui à corde per arterias diffunditur, materiam in viis excretionis subire. Atque ut Lithiasi Renum peculiariter me accommodem, renum inquam, qui merito Hebræorum linguâ mystice Philosophicâ dicti sunt טחות *à radice* טוח *oblevit, induxit cœmento, vocabulo scilicet κονιατῶν, ut sciamus nullam corporis partem arenulis compactis magis obnoxiam. Dico*, Compactiorem (*sic ut loquar facit conuenientioris dictionis penuria*) caruncularum carnem, & minus raram; ipsosque arctiores subexcipientes ureterum canaliculos, cum valvulæ, quam Vesalius & Bauhinus in emulgente vena notarunt, renixu, in adultiori fovere, & κατὰ συμβεβηκὸς promovere terreæ & salsæ materiæ ex aquea coagulationem per spiritum mercurialem. *Cum enim effusum serum à dilato arteriæ osculo in venam intra spatium medium*

dium inter se & canaliculos prædictos (cum quibus minimè coalescunt, ut belle experitur Riolanus Anthropogo. lib. 2. c. 26.) lente stillet in ureteras, intercipitur cum terrea & salsa parte à spiritu, qui excitatur in sale, paulò remotiore spiritu igneo, qui in arteriis sanguini à corde comes est: vicinior tamen adhuc non tolerat fieri propiorem congelationem; unde novo aquæ diluvio succedente rursus solvuntur coagulata; inferiùs tamen coguntur iterum, & mollioribus partibus occurrentibus, ut in pueris & aliis humidioribus naturis, in vesicam præcipiti motu feruntur. Vnde raros videas pueros Lithiasi renum laborantes; frequentes pituitosos, & pingues calculo vesicæ vexatos; senes paucos, quod notat Gordonius in Lilio Medicinæ partic. 6. c. 12. quod longa consuetudo laxas à primordiis vias, laxiores servaverit, quæ senilis ætatis siccitati valeant obsistere. Cogita igitur malam istam conformationem partium procedere; vel vitio seminis, *sive parentum simili morbo laborantium, vel minus in vasa dilatabilis: Aut si id à partu contingat, assumptorum labe, styptico sale, i. cum multo Mercurio juncto redun-*

dantium, constringentium: Quod ferè in iis qui multis utuntur crassis cibis accidit; unde recte Hippocrates 4. de morbis, περὶ λιθιῶντος· Ἀρχὴ μὲν ἐγγίνεται ἀπὸ τοῦ γάλακτος τῷ νέῳ, ἐπὴν τὸ παιδίον θηλάζῃ γάλα μὴ καθαρόν. His omnibus adjunge qua tua mirabilis eruditio de noxis aquarum ex Hippocr. adjecit; qua quidem ipse cujusdam finitima Helvetiorum urbis testimonio confirmare possem: Qua pariter observant Medicina magistri circa puellas & mulieres ipsas, quas rarius laborare Lithiasi propter ductus patentiores scilicet & breviores contendunt. Hinc nihil mirum, quod antiquus ille artis nostra Antistes Aretaus λίθων εὐφυῆ χώρην dixerit. Et quod ignorata causa multa quotidie incassum obtrudat alioquin laudatissima remedia, quibus medici pleriq; istius avi, qui in tricas scholasticas potius quam in verba magistrorum suorum jurarunt & in propriam negligentiam, temere abutuntur; meri & impudentes Empirici, quamvis se dogmaticos plenis buccis venditent. Horum ut perversas semitas declinarem, postquam ex animalium vivorum, & mortuorum sectione; & eâ qua per ignem & aquam fieri solet corpo-

corporum resolutione, locum calculi in renibus, & ejus naturam ex principiis investigavi; per observationes historicas probatissimorum quorumque ad rationalem, veram, sensibilem, & experimentalem Praeservationem tendere proposui. Hac autem sequi debet, meâ quidem sententiâ, absolutissimam & praecedentem curationem, in quâ fere sunt omnes practici.

Locus hic non postulat, dum me vexant simul Epistola Laconismus, & prolixioris in tanta re necessitas orationis, ut de ratione dissolvendi calculi fusiùs ex philosophicis nostris disseram. id aliàs continget si DEVS *voluerit. Sufficit ut te admoneam, ad hoc opus necessaria esse tria tantùm: 1. praecipuum ignem naturae in corde accensum per arterias in corpus universum σύμπνοον diffusum. 2. Aquam ab eo calore fugante Mercurium impraegnatam. 3. Salem qui hanc attrahat, non quidem simplici sed oleoso admixtum: simplex enim non raperetur in arterias, & ad vias emulgentes, per cor, cùm sit adversarius ignis naturae, nisi pro comite haberet oleosum inflammabile igni amicum cujus beneficio trahitur, ac transit in renes. Inde fit ut aromatica, ut piper*

 longum

longum & semina calida præcipue calculum comminuere dicantur. Vt igitur in compendium multa contraham, unicum ad te mitto Pulverem, non à me, sed à Rustico quodam ex Allobrogibus Viennensibus invento, cujus usu se magnam excrevisse asseruit arenularum saburram, & per multos dies, unde prorsus à Calculo *liber jam elapso biennio viveret, curvebat tunc annus* 1634, *& cùm me præsente propinasset alteri cuidam, & vim Remedii securissimi mirabilem annotassem, usus sum imposterum felicissimè ex artis Legibus in quamplurimis, & mihi pro arcano hactenus reservavi, admiscens ejus compositioni alia simplicia è materia nostra Medica vulgari, blandiora habita ratione corporum, ætatum, tempestatum, locorum &c. Sic autem habet.*

D. D. R. C. F.

℞. Seminis nasturtii Babylonici ℥ j. piperis longi peniculum unicum. F. pulvis pro unica dosi.

Huic addo vinum nostrum diureticum Medicatum, quo liberati sunt multi, inter cæteros Nobilis quidam, cujus historiam cum aliis curationibus per vina Medicata nostra à nobis editam, ex integro libello

bello dilaceratam ad te transmitto. Misissem librum & totam Oenologiam, nisi suavior moles pretium fasciculo, tadio licet minus, adjicere potuisset, quod ceu rectè ad me scribis (dè melioribus tamen tuis) δῶρον istud meum, tibi plusquam ἄδωρον reddidisset. Simplicem igitur tantum dabo descriptionem è Gallico latinè redditam, prout extat Oenologiæ nostræ parte 2. pag. 87.

D. D. R. C. F.

℞. Radicum recentium Enulæ campanæ, ononidis, petroselini an. ℥ ii j. summitatum fœniculi, Hyssopi an. M i j. seminis dauci, Vrticæ an. ʒ i j. sem. milii solis, nasturtii Babylonici an. ℥ ſ. Baccarum juniperi ℥ i i j. fl. chamæmeli duppl. p. i i j. & in nodulo piperis longi ʒ i i j Cinamomi optimi ℥ ſ. contusis contundendis, & incisis incidendis omnibus, in doliolo fraxineo novo capaci conjiciantur, & affusis Musti albi optimi & tenuissimi Lugdunensibus poculis i v F. vinum Medicatum. dosis ℥ i j aut i i j cum aquis Parietariæ additis vel fl. sambuci vel violarum ipsiusque Hyssopi (cujus hîc facultas est admiranda) expurgato corpore. Iam

Iam ad Præservationem transeo, quam in duobus tantum præsidiis colloco. Vnum est, quod revellat materias tartareas & salsas copiosiores à renibus per intestina; alterũ quod laxiores faciat vias repurgatas & accendat in eis spiritus igneos naturæ ad evellẽdas penitissimè radices Lithiaseos resolutas, & spiritus coagulantes arcendos.

Ad primum pertinere puto venæ sectionem sublevantem per plenitudinis diminutionem, spiritus, & vim caloris nativi. Item Lenitivi purgantis usum v.g. Cassiæ fistularis, quem felicissimum tuipse ex Iacchino libelli tui capite II. *comprobasti. Hoc etiam Nicolaus Monardis observavit, medicus experientissimus. Sic enim ille* 1ª parte de las cosas que traen de las Indias Occidentales §. de la Caña fistola. y vsada a la continua antes de cena, o de la comida prohibe el engendramiento de la Piedra. *Et ego tuo temperamento magis convenire affirmarem, quem biliosi multùm habere ex plurimis notis, maximè verò ex ea qua correptus paulò ante annum* 1637. *jacebas Febre duplici tertiana, ut ad Excellentiss. Naudeum scribis, ipse conjicio. quod ut obiter dicam plurimum facit ad coagulationem* pro-

promovendam, cum oleum ſali mixtum extra viciniam arteriarum longius facile ſuſcipiat calculi formam, ut conſtat ex calculis illis felleis boum & aliorum animalium, item ex confectione Saponis. Vnde priuſquam ad poſterius præſidium tranſeas, videndum vt inteſtinorum via non ſolum ſint purgatiſſima, ſed etiam vaſa ipſis proxima, ipſique Renes, quod Succedens Therebintinæ uſus perficiet. Ac ne reliquum quod adjicere propoſueram omittam, dicam libentiſſimè me Caſſiam in uſum traxiſſe pro Naturis ferventioribus, & delicatioribus in laboribus Calculi hac ratione feliciſſime, quæ fortè tibi non fuerit ingrata.

D. D. R. C. F.

℞. Polypodii quercini optimi ℥ j ſ. fl. Sambuci p. IX. malvarum, & bugloſſi ſive recentium ſive ſiccorum an. p. v i j decoquantur in ℔ i i j aquæ communis non è gelido ſed aperto fonte prodeuntis, ad 3. partis conſumptionem, colaturam expreſſam trajice ſepties per manicam Hippocratis, ut vocant, quæ contineat contuſorum Caſſiæ fiſt. tubulorum cum pulpa minutim ℥ v i j. Percolatæ tincturæ porro adjice Syr. violati

violati violacei ex multiplici infusione violarum, (qualis describitur à Quercetano in Pharmacop. dogmat. & hîc vulgò habetur) ℥ viij pro quattuor dosibus matutinis, reserato prius podice, & crassioribus fœcibus leniente clystere eductis solo electuario Lenitivo, soluto in emollientium herbarum decocto cum oleo violaceo & Melle etiam ex violis violato in officinis dicto.

Diuretica rectè censes his catharticis non admiscenda, addo etiam tecum nec vehementer purgantia. Non etiam ejus sum opinionis qui sentiam, alias quam matutinis horis & longè à pastu assumendum hocce remedii genus, Luna declinante ad Solis conjunctionem, repetitis etiam dosibus ad septimanam non solum semel, sed etiam iterum secundùm vires &c. Sic incipientibus statim post Lunæ conjunctionem posset commodè, ubi eadem ad tetragonum oppositioni proximum pervenisset, Therebinthinæ usus præscribi.

At mihi multò majori commendatione dignissimum existimo posterius præsidii genus, in quo cardo curationis perfectæ, ipsius scilicet prophylaxeos. Habet hoc in

se quædam interna, quædam externa. Ex internis quidem alia per superiora corporis interiora subeunt: alia per inferiora submitti solent. Ex prioribus est Oleum Amygdalarum assumptum matutinis horis, & jejuno ventriculo. Hujus usu quotidiano Sexagenarium quemdam (nam parum concedi Balsamo ex sequentibus intelliges) sabulosam urinam excernentem vitam in multos annos traxisse Zacutus vester, Medicus celeberrimus, author est, Practic. admir. lib. 2. observat. 58. At magis arridet illud quod ex Avellanis exprimitur, cùm simplici earum, sed assiduo esu initio mensæ non solùm vir quidam qui Nephritim patiebatur, & non rarò lapillos per virgam mittebat, multisque frustra usus erat remediis, sed alii plures ita valuerint, ut morbum nunquam postea persenserint. Hujus rei testis est Amatus Lusitanus nusquam apud me mendax deprehensus, Centur. 7. Curat. 78. Verùm cùm crassior sit hæc oleosa materia, quæ spiritus igneos in omnibus advorare vix possit, bene consultum puto aliis eximiis Practicis, qui tenuioris substantiæ Medicamenta norunt, & felicissimè in praxin curativam traxerunt.

Ex

Ex illis est Valescus de Taranta cujus hæc sunt verba in Philonio anno 36. sua in Medicina Praxeos conscripto lib. 5. cap. 18. Expertus sum, quòd ille qui frequenter de mane sumit de salvia, comedendo duas aut tres cimas, aut sumit eas pistaras, cum vino subtili distemperatas præservabitur à lapide. Idem facit ruta, unde versus, Salvia cum ruta faciunt tua pocula tuta. Ego autem utor sic, quando arenulæ rubeæ apparent in fundo urinalis. *Qui in Rulandi Patris Thesauro leget curationem, (quæ est 15. Centur. 10.) R.P. Hieronymi Monasterii VVettenhusani antistitis, qui cùm multos annos perpessus esset Nephritidem & renum calculos cum magno dolore, & frustra variis esset medicis & medicinis usus, tandem curatus est assumpto dono Dei herbâ, in vino sublimato, & servatus annis aliquot liber & securus ab omni calculo, assumptis iis dosi dimidiâ. Is inquam, qui Rationalis artifex considerabit, qualis sit actio hujus medicaminis, resoluto ænigmate, quod solis imperitis obvelatum relinquitur, concludet illam esse quam desiderabamus in calculi curatione & præcautione. Neque enim aliud istud Remedium esse puto*
ab

ab eo quod describitur à Gabriele Ferrara chirurgo Mediolanensi experientissimo, Sylva Chirurgica lib. 3. pag. 280. *Latina editionis Francofurt. & quod inscribitur*, Liquor mirabilis ad provocandam urinam *& recipit Aqua vitæ rectificatæ* ℔ iiij. *fragorum* ℔ iij. *stent in Sole per* 25. *dies 3ª quaque die dosis est cochl.* j. *mane. Est* liquor Regalis *(inquit ille) &* multoties approbatus. *Alium adjungit non minimi apud me momenti:* ℞. *fl. sambuci recentium* ℔ ij. *Nucleorũ persic.* ℔ j *Nucl. ceras.* ℔ ſ. *destilla in B. M. Hujus* ℥ iij *alvum movent, urinamque magna quantitate provocant. Vnde æger, scribit ille, sentit subitò se à dolore liberatum. Ego vero ut libere fatear ex his omnibus pensitando continuò, olim usus sum, & hodie non infeliciter experior, quantum possit olei compositi ex 3ᵇᵘˢ partibus avellanarum & una quæ est quarta & ultima Nucleorum persicorum* ℥ j *aut alterâ, cum vini diuretici nostri & aquæ fl. sambuci an.* ℥ ij *vel* iij, *pro corporis mole & naturâ nullo præcedente cibo. Hortor vero eos, quibus hoc demandatum est, ut saltem quantum & quandiu poterit assumant butyri recentis solius pilulam satis*

magnam;

magnam; caveantque imprimis à cibis adstringentibus nisi fame omni edomitâ. Sic enim duo imo plurima contingunt bona: 1. trahitur faciliùs & breviùs facultas hac emolliens in venas & sanguini universo per longum usum conciliatur. Vnde etiam fero quod sic suscipit facultatem, relaxandi, emolliendi & reserandi vasa. Alterum bonum, quòd in hoc intemperatissimo seculo hac cautione possint agri genio innocentiùs indulgere. Hac si quidem ratione quâ constat assumptas uncias v j *cibi, &* v i j *potus bis in die sufficere ad appetitum naturæ nutritionem & augmentum partium promoventis, quod patet ex observatione Lessii Societatis* IESV *Theologi in Diatetico, quam nec Primirosius rejicit dum Libello de vulgi erroribus parte 3. cap. 3. ipsam in genere comprobat. Cùm inquam hoc fiat, reliqua superflua esse certum est, ac plurimùm per secessum in crassiores fæces abire, ita ut vix possint esse nociva, nisi forsan nimia consuetudine aut quantitate, qua nondum è corpore egesta posthaberent subsequentis pastus alimenta.*

Per ea verò quæ per inferiora submitti dixi, clysteres intelligo quibus non solùm

edu-

educuntur fœculenta recrementa ut supra, sed renum canales qualescumque sint laxiores redduntur. Anatomes siquidem peritis in confesso est, Colon intestinum adnecti reni dextro sub hepate, & dum contorquetur ad Rectum sinistro alligari: unde non possis optare convenientiorem admotionem remediorum ad mollitiem illam partibus in compacta sua natura quodammodo constrictis conciliandam. Hujus rei periculum frequentissimè & felicissimè factum à nobis non solum in paroxysmis hujus affectus, in quibus per enemata valentiora fœculentioribus recrementis eductis feliciter tertio loco, istius descriptionis clysterem injici curavimus.

D. D. R. C. F.

℞. Rad. altheæ ℥ ij. Malvæ, parietariæ an. m. iij fl. sambuci & chamæmeli duppl. an. p. xv. decoquantur in ℔ iij decocti omazorum, additâ dum fervere incipient stercoris bubuli recentis ℔ j: exacto horæ quadrante in colaturæ separatæ cum levissima expressione ℔ j dissolve diacassiæ pro clysteribus descriptionis Pharmacopœæ à Collegio nostro in lucem missæ ℥ j olei

olei chamæmelini & Amygdalarum dulcium an. ℥ j f. misce f. clyster injiciendus ut scriptum est.

Jussimus etiam aliquando ut sine electuario, vel vice illius dissoluto unguento resumptivo pararentur, & continerentur quandiu ferre possent ægri, addito pro decocto jure Capi decocti cum intestinis bubulis incoctis herbis emollientibus præscriptis, & frequenti hoc usu plurimùm levaminis adepti sunt plurimi, inter cæteros Canonicus quidam in ista diœcesi, vir optimus, qui præcedenti clystere post alios multos frustra injectos, Calculos plures dejecit. Hoc tamen laboris ægre suscipiunt Pharmacopœi quidam nostri delicatiores, stercoribus sua pharmaca, quæ gemmas tantùm, aurum, & moschum præferunt in apothecis suis conspurcare nolentes. Ad cætera quod attinet auxilia, nihil habemus quod quibuslibet Practicis non sit cognitissimum, de Balneis loquor oleosis aut aqueis, semicupiis, unguentis &c. Quamobrem cum tabellarii discedentis, Parisios euntis hora me vocet, abrumpo prolixiorem orationem inter ægrorum curas conceptam, raptim distrahentibus intervenientium negotiorum variorum occupa-

cupationibus, diversis temporibus nunc nocte nunc die triduo solo, quod mihi ad hanc diem abeuntis stati cursoris concessum est, conscriptam, rudi stylo exaratam, barbaris vocibus plenam, omninò non relectam, cui Aphorismum nostrum salutiferum & diateticum addere nequeam adjunxi eorum libellum distracta cum præfatione Epistola. Perleges si placet, & hominem qui tibi est ad omnia paratissimus amare perges. Vale vir excellentissime, & effice ut à Bibliopolis vestris citò erudita illius virginis litera cum tuis ad nos perveniant, quas avidissime expecto, & dum aliquid temporis à practicis negotiis suscipere valeo, id totum insumo commentariis conscribendis in Pentagonum universale, ex quibus quid de Vniversa Philosophia & Medicina Principiis sentiam, DEO *bene volente demonstrare conabor. Vale iterum. Lugduni ad Confl. Arar. & Rhod. Anni Epochæ Dionysiacæ* CIↃ IↃC XL. *Mensis Aprilis Gregoriani Nonis.*

Cla-

Clarissimo, Amplissimoque Viro, & Collegæ reverendo,

D. IOHANNI BEVEROVICIO, Senatori, & Medico Excellentissimo,

CORN. à SOMEREN S.P.D.

S*Vmmus Dictator* Hippocrates, *præceptor noster*, Ὁκόσοισιν, *inquit*, ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ. *Id est*, Quibus in urinâ arenosæ sunt subsidentiæ, his vesica calculo laborat. *Quanquam verò* Hippocr. *vesicæ tantum meminit, pro ratione antiquæ brevitatis, non tamen, ut ait* Gal. *excludit renes, quia & ii etiam possunt affici arenosis seu sabulosis subsidentibus. Quod & alibi idem divinus noster senex (cujus beatissimum & planè divinum ingenium, verba sunt Macrobii, fallere, nec falli unquam potuit) innuit, cum ait*: In renem dolor gravis (*incumbit scilicet*) quando cibo replentur pituitamque vomunt: cum vero dolores superabundaverint æruginosa (*scilicet vomunt*) & leviores fiunt, solvunturque dolores, cum cibo vacuantur: arenosæ rufæ subsident, cruen-

cruentum mingunt, stupor ejus femoris quod è directo est. *Quis non & hoc loco* Hippocraticam *meritò exosculetur brevitatem, quando paucis admodum verbis hoc ipsum dicat, quod alii integris aliquot paginis vix explicare potuerunt. Primum igitur calculi renum signum hic esse, inquit, dolorem in renibus gravem. Alibi tamen hunc renum dolorem acutum appellat. Quæ duo quamvis repugnare videantur, meo tamen (salvo tuo meliori) judicio ita possunt consociari. Duplex, ut nosti Vir doctissime, enim est gravitatis acceptio: Prima acerbitatis & asperitatis, propter quam fit acutus dolor; Altera ponderis, propter copiam: Acerbi doloris duo sunt tempora; unum in generatione, alterum in expulsione; ponderis unicum tantum, totum scilicet tempus quod est inter generationem & expulsionem. Vel dicendum gravem esse dolorem mansione calculi, acutum verò ubi in motu est. Nam ubi calculus renum egressus fuerit substantiam, tum non solum gravem, verum etiam acutum dolorem inducit.* L. dignot. pass. renum. *Annuit hoc idem auctor cum inquit: Demonstratum jam est cor, jecur, & renes intus*

intus non sentire. Sentit autem eorum quodque in superficie, ubi nervi sensiles feruntur, qui in internis nulli sunt. Sed quomodo ergò hæc dolorem persentiscunt? Quum gravatur cavitas, dolor tum fit, circum tenditur namque membrana externa, inde quod cavitas interna sit repleta, & sic extensa membrana dolorem inducit. In renum itaque substantia, dolor generatur, quando cavitas ex calculo gravata est, & circum tenditur, profertque consensionem doloris in superficiem, quippe quæ nervos sensiles habeat & membranam. Pergit idem auctor: Καὶ πολλῷ, *inquit*, μᾶλλον εἰς τοὺς οὐρητῆρας ἐρχόμενος ὀδυνᾷ, διὰ τὴν στενότητα καὶ δυσαισθησίαν τούτων. *Id est*, Multo tamen magis dolet, cum in ureteres ingreditur, propter angustiam & sensibilitatem eorum. *Gravem verò dolorem, Dictator noster, tum maximè accidere, inquit, cum illorum renes, qui calculo cruciantur, cibo oplentur.* σῖτος, *id est, Cibus non solum hoc loco denotat illud quod cottidie per os assumitur & comeditur, ex quo sanguinis satis magna quantitas indies producitur, sed etiam excrementum quod in intestinis cumulatè quotidie congregatur.*

testis

testis est locupletissimus Gal. Com. in lib. de vict. morb. acut. σῖτον, *inquit*, εἶπε τὸ ἀπὸ σιτίων περίττωμα περιεχόμενον ἐν τοῖς ἐντέροις, ὃ δὴ καὶ σκύβαλον ὀνομάζουσι καὶ κόπρον. *Id est*, Siton dixit ciborum excrementum in intestinis contentum, quod scybalum atque stercus vocant. σῖτος *igitur quatenus excrementum est in intestinis contentum, renum dolorem gravem comprimendo adauget. Sic & sanguinis in venis quantitas si in renes derivetur, eorum gravitatem facit auctiorem. Secundum signum ex quo calculus renum innotescit, est quod pituitam per os, ob multam ingluviem, ciborumque crassorum viscosorumque voracitatem rejectant, ex quibus omnibus magnus fit pituitosorum, frigidorum, lentorum, limosorumque humorum in ventriculo proventus, cum calculus non nisi ex crassitie & viscedine immodicâ humorum proveniat. Hi enim in renum cavitatibus exusti à calore immodico (& etiam à modico, sed longiori tempore) in calculi consistentiam transeunt. Tertium indicium quo ægrotantes calculo renum excruciari dignoscimus, est quod, ubi carnifex lapis ipsos extorquet, æruginosa evomunt, &*

allevantur, quia ob diros cruciatus ac tormina, immodicas vigilias, inediamque, præcipuè ubi ægrotus unà simul febricitat, cibus corruptionem in ventriculo induit, putredinemque contrahit, & ea bilis species in ventriculo producitur quæ ἰώδης à Græcis dicitur. Sunt enim plures bilis species, inquit doctissimus Fuchsius (vir multæ lectionis, sed non ita magni judicii) quarum cum aliæ in vasis, æruginosæ, ait idem auctor, ac porri figuram præ se ferentes in ventriculo magis generantur. Meo tamen (salvo tuo, vir Clariss. accuratiori) judicio etiam in venis æruginosa generatur bilis. Porrò leviores fiunt, renum lapide laborantes, quando bilem hanc æruginosam per os evomunt, quia hæc ipsa ventriculum suâ acrimoniâ ac mordacitate non parum vellicat. Solvuntur igitur dolores renum, & meliusculè se habent ægroti, postquam cibi è ventriculo, (sicut & ubi excrementa ex intestinis) evacuati fuerint. Cur in Nephritide tanta sit in ventriculo ἀνατροπὴ, id est, subversio, ut omnem fastidiant cibum, & injectum statim eructent, caussa est ventriculi & renum, ut nosti, vir doctissime, sympathia. Sympathia hujus,

quæ

quæ simplex est, caussa in communionem & continuitatem vasorum ac membranarum referenda. Nervuli à stomachico ad renem feruntur, & exterior tunica renes investiens, quam fasciam vulgus vocat, à peritonæo ortum ducit, quam ventriculi fundo continuari norunt omnes. Cibum verò multum, multorum excrementorum esse caussam nemo est qui ignorat, quare cibus per vomitum, excrementa dura, scybala dicta, per secessum dejecta, necessariò renum gravitatem mitigant, utpotè eosdem minus comprimentia. Ita si sanguinem ex venis paulùlum detraxeris, renum dolorem ac gravitatem solves. Quartum indicium, quo calculo vexatos, præceptor noster, dignoscere docet, est, quod sabulosa seu arenosa quædam, eaque ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ rubea, in urinis subsident. Atque hinc est quod in initio hujus epistolæ, Vir excellentissime, ex summo nostro Dictatore Hippocrate, *diximus.* Οἷσιν ἐν τοῖς οὔροισι ψαμμώδεα ὑφίσταται τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ, ἢ οἱ νεφροί. *Id est*, Quibus in urinis sabulosa subsident, iis vesica calculo laborat, aut renes. *Et auctor idem* l.dignot.pass.renum, *ait, Signum proprium & immutabile, quod*

 sine

sine medio affectum, calculum in renibus demonstrat, si sabulosa in matulâ subsistunt, tum exactè dignoscitur, calculum in renibus subesse; indicium hoc firmissimum & proprium. Quintum signum est quod sanguinolenta per urinas reddant; calculus enim meatus, seu viam per quam exire conatur in transitu, erodit, maximè si inæqualis ac asper fuerit, aut aperit, aut rumpit, aut dilatat vellicando. Sextum indicium, quia stupor ejus femoris, quod è directo est renum affectorum, illis accidit, adeò ut si lapis in dextro rene fuerit, dextrum femur: si in sinistro, sinistrum stupor prehendit. Et hoc est quod divinus noster senex κατ' ἴξιν *dixit, pro eo quod est,* κατ' ἰθυωρίαν, *hoc est*, secundum rectitudinem, *aut* è directo. *Cur autem torpor femoris è directo, calculo oppressis eveniat, caussa est, quia, ut ego, cum viris doctissimis Iacotio & Langio, Medicis excellentissimis, sentio, venæ & arteria scilicet emulgentes, à cavâ venâ & arteriâ magnâ ad renes, ab iisque per femora ad crura feruntur, ita ut renibus affectu, necessario & femora ob sympathiam afficiantur. Negat hoc tamen Anatomicorum nostri sæculi princeps, doctiss.* Andreas

dreas Laurentius, *hanc repletionem esse caussam stuporis: quia, ut ait, à renum calculo, ita non implentur venæ, ut musculos premant, cum tabidi quamplurimi, inquit, quorum venæ exhaustæ sunt, calculo renum laborent, & nihilominus stuporem in crure persentiscant. Pergit idem auctor, Adde, inquit, quod plethorici, quorum venulæ apparent turgidulæ, stupore crurum & brachiorum non laborant. Alia igitur est caussa, ait, eaque duplex. Prima est compressio musculi* ψόας *dicti, cui renes ambo incubant: at hunc musculum, ait, cruri flectendo dicatum esse, & in cruris interiorem partem inseri norunt omnes. Altera est, compressio, inquit, nervi, qui in cruris musculos omnes expanditur: fit autem compressio à duritie & pondere calculi, nam incipiens lapillus stuporem non parit. hactenus ille. Sed ratio neque mihi, Vir Clarissime, neque reverendo ac excellentissimo præceptori nostro* D. Ælio Everardo Vorstio, *in almâ quondam Lugduni Batavorum Academiâ primario Medicinæ Professori, & pro tempore sæpe Magnifico Rectori, unquam placuit. Nam in tabidis, qui calculo renum laborant, stu-*

porem seu torporem cruris è directo fieri, nemo Medicorum unquam animadvertit. Et in tabidis etiam turgent venæ à bilioso sanguine. Et in plethorico corpore adest stupor seu torpor crurum; & brachiorum gravitas. Eheu! Medicorum flos delibate, aliud habeo. Vidi ego jam nuper, in duabus doctissimis tuis epistolis, certare te (sed adhuc sub judice lis est) cum Clarissimo, Nobilissimoque D. Cl. Salmasio, *Viro ad miraculum eruditos An arenæ, aut sabulosa in urina emissa indicent calculum esse in vesica.* Avicenna, *Medicorum Arabum facilè princeps*, l. 3. Fen. 18. tract. 11. *de lapide renum.* Et in illo, *inquit*, in quo est sedimen arenosum in urina, non aggregatur lapis, quoniam materia non est retenta. *Sedimentum ergo arenosum in urinâ non facere calculosos, sed reddere homines à calculo sæpè immunes, innuere vult. Quomodo igitur, ut rectè à te animadversum, erit signum calculi? Multi enim, ut nosti, ab incunabulis arenosa seu sabulosa excreverunt, qui nunquam ab hoc hoste fuere excruciati. Quare non colligitur vesica* λιθιᾶν *cum in urina excreta apparent subsidentia sabulosa. Non tantummodò*

modò in ægrotorum, sed & sanorum urinis, præcipuè quibus hepar calidum, biliosum, aut aliquo modo adustum, sabulosa aut arenosa subsidere cottidie observamus. Multos enim mejere arenas vidimus, dum praxin, Vir Ampliss. satis frequentem una tecum per annos viginti quatuor, non sine honore mediocri, in civitate patriâ exercuimus, qui calculo renum aut vesicæ non laborarent. Et è regione autem multos calculo renum aut vesicâ laborare, qui tamen arenas neque rubras neque albas unquam per urinas emiserint. Sic & in renibus, & in vesicâ multi calculos habent, quorum tamen indicium per urinam sabulosa effundentem (verba sunt magni Salmasii) *non proditur. Rectè Vir Excellentissimus, & in eo habet omnes Medicos fautores ac patronos, imò auctores. Omnes enim Medici, qui ex ratione & experientia (quæ duo, juxta Gal. optimi sunt canes ad venandum) sapiunt, nobiscum hoc unà consentiunt. Quandoquidem frequens illa cottidiana exercitatio nobis apertè demonstrat homines arenulas aut sabulosa mingere, non tamen eos laborare renum aut vesicæ calculo, neque unquam laborasse,*

ſed ubi arenulæ, quæ antea excretæ, jam ſubſiſtunt, ſive ſiſtuntur, aut cohibentur in renibus aut veſica, movent majorem calculi ſuſpicionem, quia ibi retinentur jam, ac ſtagnant, ſignum eſt, in iis ob coagmentationem generari calculum. Sæpè latet carnifex hic in veſicâ, nec tamen arenulæ mejuntur, & maximè ubi lapis infixus eſt renum ſubſtantiæ. Quod magnum hoc Bataviæ lumen D. Eraſmus *in ſuo calculo, quem carnificem ac hoſtem ſæpè appellat, animadvertiſſe credibile eſt, cum nullam arenularum in ſuis urinis mentionem uſquam faciat, attamen & aliorum ſignorum meminerit, ac pleraque ordine ſatis ſuccinctò recenſeat: inquit enim:* Iam fere biennium eſt, quod calculo laborans, ſic concuſſus ſum vomitionibus, ut ex hoc tempore ſemper decreverit corpuſculum, quod antè ſolet poſt morbum ſarciri. Aliquot menſes, *ait*, ſat commodè valueram. Sed prærer expectationem velut ex inſidiis obortum eſt malum. Mirus urinæ fluxus, primum ſine dolore, mox cruciatus velut ex locis exulceratis, cum fluxu materiæ, veluti gypſatæ; mira copia. Medici non plus adferunt ſpei quam muſcæ.

Aut veficæ calculus, aut exulceratio, mors erit. *Hactenus ille. Vbi apertè demonstrat in urinis suis sabulosa, aut arenulosa non adfuisse, cum ipse satis superque perspicax (magni enim ingenii & acrioris iudicii vir fuit) hoc in proprio morbo facilè potuisset internoscere; præterquam quod medicos suos domesticos & cottidie adstantes apud se habebat, qui hoc ipsi proculdubio etiam facilè indicassent. Medico enim, ex lege* Hippocratis â, *providentia & prædictionis studium, ut mihi quidem videtur, optimum est. Verum certissima indicia lapidis renum sunt ea quæ supra à me, ex præceptore nostro*, 6. Epid. & l. de morb. internis, *tradita sunt, nempe: In renem dolor, inquit, gravis. Item in renem, dolor acutus. Horum utrumque verum est. Dolor hic renum ac lumborum sæpè extenditur ad costas illegitimas, & ad testiculum κατ' ἴξιν, id est,* è directo, *descendit reni affecto respondentem. Si itaque videamus ægrum reddere urinas arenosas seu sabulosas, idque cum dysuria, aut stranguria ac difficultate, & excrementa sæpè invitè profluere per anum cum tenesmo, doloremque percipere in pube ac perinæo, & præterea, cum*

urinas reddit, persentiscere pondus aliquod grave, quod veluti collum vesicæ obstruat, tum certò ausim præsagire lapidem in vesicâ latere. Sed certius erit indicium si catheterem in vesicam immittas, & sedulò in omnes partes vesicæ circundes exacteque explores. Arenulæ igitur cum urina emissæ calculum concretum, aut confirmatum lapidem in renibus non hærere, aut vesica, non solummodò indicant, sed ne quidem diathesin, aut dispositionem ad calculi generationem sæpe demostrant; at sæpissimè malum in hepate, & venis subesse significant. Has cum doctissimo Hollerio sic distingues. Quæ propter sanguinis, *ait*, in venis adustionem cum urinâ exeunt arenulæ, subtiliores esse solent, raroque subsident, sed ad matulæ urinariæ hærent latera. *Tales sæpè per ardentes febres per urinas redduntur, interdum etiam sanitatis tempore, in quibus scilicet calor hepatis est ferventior, ut supra à nobis dictum. Ideo urinæ ægrorum lapide laborantium albæ ac aqueæ apparent, quia obstructis renibus ab humore crasso, tenaci, lento ac viscoso, veluti per tenue aliquod cribrum effluunt, aut sanè quia vesica calculi frigi-*

ditate læsa urinam neque concoquit, neque renes trahendo expurgat. Insuper dixit Dictator summus Hippocr. ὑφίσταται, *hoc est*, subsistunt. *Nam gravia sunt & majora hæc sabulosa, quam arenulæ illæ quæ calore jecoris & venarum sanguinem exurente, una cum urinis profluunt, & hæ lateribus matulæ, ut jam diximus, adhærent, nec digitorum attritu eam asperedinem & gravitatem præ se ferunt, qualem proferunt sabulosa ex renibus aut vesicâ protrusa. Non sequitur, ut etiam à me supra allegatum, non fundit sabulosa, igitur non laborat ex calculo. nam quibusdam lapilli ita tenaciter infixi sunt renibus, ut nunquam sabulosa projecêent. Aperui ante annos circiter duodecim castissimam virginem, filiam Viri Amplissimi* D. N. Narrottii, *Invictissimi Arausionensium Principis Quæstoris, cui innatus erat maximus calculus, trium circiter unciarum pondere, in vesicâ, ita ut non solum totam vesicam, sed & unco suo incurvato ipsius vesicæ cervicem oppleret, nec unquam ejus in urinis aliquod sabulosum indicium apparuerat, cum me, præter alios multos Medicos, plus quam centies hoc anno in consilium vocassent,*

ac

ac urinas perpetuò adſtantibus ſæpè & aliis Medicis, inſpexiſſem. Frequenter tamen diro cum cruciatu putris quædam pituita puri ſimillima per urinas prodibat. Eſt igitur calculus glutinoſi, & lenti craſſique humoris lapidoſa coagmentatio, quæ ſocum & in rene & in veſicâ obtinet. Si ergò crebrò æger cum ſummâ difficultate, & quidem in fine mictionis, cogitur reddere urinas, urina verò hæc ubi lactea ſeu alba apparet, crebroque diverſis coloribus variegata: ſique accedant congeſtionis ac conglutinationis cauſſa, partiumque circumvicinarum pondus, ſique in medio profluxu intercipiatur, ac muccus ſeu gluten urinis innatet, guttaque ſanguinis aliquando in fine mictionis profluat, calculus veſicæ in vitio eſt.

Addam aliud. Clariſſimus & mihi in perpetuum reverendus Senex D. VV. de Beveren, *aliquoties hujus urbis Conſul, & olim Quæſtor totius Hollandiæ Auſtralis, ac jam ſenio fere confectus inter Proceres Generales deputatus, avunculus meus, piæ memoriæ, cum jam ſexageſimumquintum ætatis ſuæ annum ageret, poſt tot vigilias, ac curas graves, quas neceſſe eſt eum perpeti, qui ad clavum Reipub.*

Reipub. ſedet, incidit in hunc eundem calculoſum morbum, cum arenoſa aut ſabuloſa per urinas nunquam minxiſſet, & quidem hoc malum in ſenectute determinatis jam acceſſionibus, cum diro cruciatu ſæpè redibat & typis certiſque quibuſdam diebus ſubſequentibus eum excruciari ſolitum erat. Cujus mali cauſſam cum Gal. refero, tum in membrum mittens, tum in id quod recipit. Ita namque cum naturâ noſtrâ comparatum eſt, ut pars quæ magis robuſta eſt, inſita quadam vi id à quo læditur ad minus validam ac debiliorem deponat, & ab hac in aliam particulam magis debilem protrudat, donec ad infirmiſſimam fuerit per ventum. Fit enim in partibus humani corporis, ut noſti vir Clariſſime, idem quod in eâ depravatâ Repub. quam Ariſtot. ὀλιγοκρατίαν *vocat, in qua qui auctoritate ac opibus plus valent, minus potentes opprimunt, hique rurſus alios, donec ad plebeculam, ac ignobile vulgus fuerit deventum, quod cum nullâ auctoritate, aut poteſtate polleat, neceſſariò opprimitur, opprimere autem neminem poteſt. Sic partes nobiles, quæ principatum in humano corpore obtinent, quicquid in iis excrementi-*

mentitium ac superfluum fuerit in eas particulas deponunt, quæ minus valida, hæ rursus ad alias, donec ad minimas & ignobilissimas fuerit deventum. Fit autem hoc in vesicâ, non solum quia pars ignobilis est, sed etiam quia excrementitiis serosisque humoribus recipiendis ac expellendis à natura opifice est dicata, cui humori, vel à toto corpore, vel ab aliqua ejus particula aliquid cottidie adjungatur, quod simul ad vesicam unà cum sero istac profluit, & ibi paulatim congestum, coagmentatum, ac quasi coagulatum, tandem in lapidem lapidescit, ac vesicæ orificium occludit. Accidit tunc stranguria, vel dysuria, fervorque ac vellicatio in mejendo ab ægroto persentiscitur. Quæ omnia symptomata, vir hic Amplissimus, tamdiu percipiebat, donec humor ille tenax, ac lentus rursus in totum è vesicâ esset propulsus. Vesica etiam ejus ob senectutem, ac ex humorum talium receptione, debilis erat reddita. Ideoque proprium alimentum non benè concoquebat, neque probè digerebat. Præterea & aderat diathesis ac dispositio à parentibus orta. Hæ igitur, meo (salvô tuo accuratiori) judicio sunt caussæ, quor-

sum

ſum hoc malum per circuitus ita ſæpè redierit. Hæc ſunt, Clariſſime Collega, eruditorum ornamentum & ſeculi noſtri decus, quæ ſuper magni Hipp. *citatum Aphoriſmum dicere breviter decreveram. Vale, & ſtudiis noſtris favere, & me amare perge.* Dordrechti XIII. Ianuar. CIↃ IↃC XLI.

Viro ſummo & amico

D. IOHANNI BEVEROVICIO, Senatori, Medicoque Dordrechtano primario,

Cum magno SALMASIO de calculi arenulis certanti.

NEſcio quæ magnas turbant certamina mentes,
Atq; agitat doctos quæſtio crebra viros.
De miſera cœlum & terram miſcetis arena,
Creſcit & in moles calculus ille ſuas.
Iam nego Pompeios, nego peccaviſſe Cethegos,
Non mihi jam Gracchi, non Catilina reus:

Illi

Illi de toto moverunt prœlia mundo;
Ipsa triumphantis portio, Roma fuit.
Dant vobis hac bella nihil, dum laudis utrique
Plus satis, atque alio gloria parta modo est.
Si Batavo quisquam magnus, Salmasius illi,
Dum Patriam tundent æquora, semper erit.
Et tua te, Beverovici, si credis amico,
Dum Patriæ stabunt oppida, fama vehet.
Hoc gaudete pares pretio, pacemque quietemque
Arripite, & pronam pellite barbariem.
Scribite in adversas, quibus est mens tanta, tenebras,
Et populo lucem continuate meo.
Sic sic vestra meæ decorabunt tempora lauri,
Et longum vobis esse poëta velim.
Olim crassa suas dedit ignorantia rixas.
Nunc tantum doctos pax decet alma viros.

CORN. BOYVS An. 1641.

HISTORIA VESICAE monſtroſa, magni Caſauboni.

SVmmus, & Clariſſimus vir Iſaacus Caſaubonus corpus gracile & ſiccum à natura ſortitus erat, temperamento ex bilioſo in melancholicum plurimum declinante. Ignei vigoris & cœleſtis originis animam continebat fragile ergaſtulum, quod exili, nec importuna mole haud grave, hoſpitem ſui plane juris eſſe ſivit. hinc factum, ut literis deditiſſima mens, parvam admodum habuerit ſui domicilii rationem. Ita vir magnus non impalluit modo, ſed pœne inaruit chartis. Paucis, vel fere nullis magnis morbis obnoxium, tranſegit illud, quod ipſi Deus indulſit ætatis curriculum.

Et

Et castigata corporis exsucci conformatio, fecit ut ea non senserit, vel leviter expertus fuerit incommoda, quæ vitam sedentariam ut plurimum consequuntur. Arenosam aliquando saburram deposuere renes, non sine aliquo urethræ, inter mejendum, ardore. Nihil tamen effatu dignum, vel quod sedulam, aut iteratam medici postularet opem. Cœlum, solumque mutavit sæpius, ab urbibus & principibus viris doctrinæ non vulgaris nomine humanissime invitatus, & exceptus honorificentissime, ut pateat ipsum non uni assuevisse victus legi. Tandem à Iacobo primo Britanniæ rege accersitus, in florentissimo illo regno vixit per triennium. Pensum à maximo rege accepit grave, at humeris, qui antiquorum nodis atque ænigmatis sol-

ſolvendis innutriti erant, non impar. Theologicum aggreſſus opus, in Baronium ultra annum inſudavit. Huic abſtruſioris ſuæ eruditionis ſpecimini edendo, animum in varia diſtrahi, & pungentibus agitari παθήμασι non novum, ubi de aſſerenda veritate, & pariter de famæ diſcrimine agitur, præſertim in polemico ſcribendi genere. Quot evolvit illo temporis ſpatio, patrum antiquorum volumina? Quot horas in muſæo epularum immemor, & veluti raptus in ἔκστασιν, trivit vir optimus, qui terram calcans pedibus, cœlo mente affixus erat? Quot inſomnes tranſegit noctes, ut accuratiſſimum illud opus cuderet, & luci tandem daret, quod nunc in antiquitatis depravatores, quantumvis purpuratos, proſtat? Hic paullatim vires imminui,
corpus

corpus magis ac magis extenuari, diſſipari ſpiritus, & debilitari calor nativus, functionum omnium opifex, quibus ceſſantibus, vel ſaltem facultatum læſione depravatis, excrementorũ quotidiana germinatione ſuccreſcentium proventu, partes obrui, & naturam tandem fatiſcere neceſſe eſt.

Duodecimo circiter ante obitum menſe, qui vel ante quieverant, vel fugaci præſentia, obiter ſaltem moleſti fuerant, inter mejendum punctorii dolores, & urinæ ardores redivivi, cœperunt virum fatigare, primum longioribus intervallis, noctuque præſertim importuni, ita ut dulcem interrumperent ſomnum, & experrectum adigerent ad matulam. Rubrarum arenularum profuſio, cauſſa iſtius irritationis ſtatuebatur, neque ullis poterat æger

incom-

incommodis à ſtudiis avelli. urina tandem ardore difficultatem pariens, ſubinde ſiſtebat gradum, & non effundebatur, niſi mediocri ſaltem niſu, idque incurvato corpore, & facie prona. Tanta aliquando expultricis irritatio, ut qui parce olim, vel ſemel, tota nocte ſoleret urinam emittere, intra paucos menſes bis, ter, quater, quinquies, ſexies, & tandem infinitis vicibus cogeretur in eum finem ſurgere. Pectinis dolor, grave ano incumbens pondus, inter mejendum alvi exonerandæ cupiditas. Exeuntem urinam comitabatur dolor, cum per totum canalem urethræ, tum maxime in glande; cujus ſenſus erat quaſi multorum acuminum ſimul pungentium. ingens in dorſo aliquando calor, ad quem levandum, veſtem ſæpiſſime deponere cogebatur.

batur. Vrinæ, ut plurimum pallidæ, cum mucoſo ſedimento; poſt equitationem, vel violentius exercitium ambulationis, cum arenoſis granis craſſioribus, vel tenuioribus lapillis rotundis, prææduris plurimis, quorum nonnulli granum tritici, plerique milii magnitudine æquabant. Iſta ſymptomatum Syndrome, medicis calculi in veſica latentis ſuſpicionem injecit. Quem cum cathetere explorare libuiſſet, nullus iuſtrumento in veſicam aditus, ſed ita præcluſa via, ut non obſcura apparerent ὑπερσαρκώσεως meatum obſidentis indicia. Inter numeroſum iſtum Symptomatum concurſum, quæ vel athletico corpori peſſundando, ſatis erant, ſexto ante fatalem diem menſe, in parte hypochondrii ſiniſtra, inter albam lineam, (ſeu veſicæ regio-

regionem supra pubem) & ilia, efflorescere cœpit tumor, instar juglandis primum, qui paullatim auctus ad pugni magnitudinem, vel potius latitudinem excrevit, desinens in obtusum acumen; mollis erat, & qui fluctuatione, quæ contrectationem sequebatur, aquam subesse certo indicabat. Sicuti liber inter tussiendum, vel respirandum, musculorum abdominis motus, materiam sub iisdem contineri, tumoris circumscriptio, eandem non in ventris cavitate vagam, sed in quadam cysti concludi, arguebat. Si durius impressa manu tractaretur tumor, vesica in consensum tracta dolebat, & micturiebat æger. Id quod à partium vicinia, & vesicæ inter duas peritonæi tunicas sepultæ, cum tumore connexione fieri credebatur. Subsidebat non-

nonnunquam, & paucis post diebus ad pristinam redibat dimensionem. In misero isto statu vitam languidam mensibus aliquot traxit: donec instante ultima & fatali hora, sic acceleratus fuit viri piissimi interitus, ut sereno die, animi recreandi, & corporis exercendi gratia, rheda vectus, decem Anglica milliaria percurrerit. Reversus domum, noctu minxit frequentissime, aucti dolores, aucta δυσουρία, cum στραγγουρία, urinæ cruentæ cum sedimento mucoso, quod maxime tenacis & vitreæ pituitæ simile aliquid puris admixtum habebat. Invaluit inter mejendum desidendi cupiditas, exclusi calculi exiles quamplurimi, aucta uno verbo omnia. Invasit febris, quæ antea per intervalla inæqualia, licet levia, non tamen sine aliquo hor-

horrore, & inordinatis rigoribus occupaverat. Pugnatum iis, quæ acrimoniam lotii demulcere, mucum incidere, eique facilem, lenitione viarum, exitum procurare valebant. Vano ſane labore. Siquidem urinæ tunc olidæ, turbidæ, inſtar lixivii, aut cereviſiæ profluxerunt, ſine levamine: cum mictionem novum exciperet illico mejendi deſiderium. Ardorem internum ſibi moleſtiſſimum dicebat æger, & calidiſſimæ reddebantur urinæ, etiam ad tangentis manum. mucus erat dimidia lotii pars, aliquando etiam quicquid reddebatur, mucus erat, tam tenaci filo cohærens, ut vix divelli poſſet, & ex matula in pavimentum, lubrico & continuo contextu efflueret. Notatu autem dignum, quod poſt redditam ingentem iſtius albugineæ

pituitæ quantitatem, hoc symptoma per duos vel tres dies inducias dabat, nova egestione facta, denuo ut ante recurrens. Tam diris cruciatibus excarnificatum tenue corpusculum ad dies xx duravit, continua febri tabefactum, perpetua effluentis lotii, & fusæ alvi vacuatione, pumice siccius redditum, urinæ fœtore, quem ipse oris spiritus redolebat, infectum. Donec tandem felix animula, sui carceris impatiens, cui ab ipsis conformationis primordiis, iniquis conditionibus alligata fuerat, vocante supremo rerum conditore, ad suam migrans originem, corpus humo, amicis lacrymas, literatis raram eruditionem, omnibus probis eximiam pietatem imitandam reliquit die Veneris Kal. Iul. CIↃIↃC XIV. ætatis anno LVII.

Secto

Secto autem cadavere, post exquisitam singularum partium perscrutationem, sequentia fidelibus oculis objecta fuerunt.

Vrethræ inditus catheter argenteus, nullà arte, nulla vi, valuit in vesicam adigi, ita ut secta per perinei longitudinem urethra, manifesto apparuerit σαρκοειδὲς σῶμα, meatum occupans, foris intro resistens, sed ab interna parte foras obsequentius, collo vesicæ appositæ adstites, glandulæ prostatæ dictæ, quadruplo majores, quam naturalis ferret conformatio. Vesicæ corpus contractum, crassum, & admodum spissum, interna sui parte rugis quamplurimis, & veluti cuniculis exsculptum, quorum cavernulæ lapillis infinitis rotundis scatebant: collum interius, quod declive, levi canaliculo sine ulla

protuberantia naturaliter in urethram desinit, introrsum tumens, elatum instar podicis gallinæ, vel colli interioris ureri; ita ut in ambitu esset, veluti sulcus, seu cavitas, per quam circumduci poterat digitus, cujus magnitudinem facile admittebat colli orificium, per urethræ retractionem sursum factam formatum, quæ virgæ in arrigendo incurvationem invehebat. Ad sinistrum latus perforatum fuit vesicæ corpus, & pervium rotundo foramine, quatuor digitorum apices admittente in saccum sive ἔκφυσιν vesicæ, vel addititiam vesicam, quæ urina turgens, capacitatis erat ad vesicam sextuplæ. Habuit saccus iste tunicas tres, seu membranas, cum vesicæ membranis continuas, spissas admodum (ne quis ἀπονευρώσεις comminiscatur)

tur) cum infignibus nervis, venis, & arteriis. Situs talis, ut totam ὑπογαστρίου partem finiftram occuparet, ufque ad offa ilium; inftar veficæ, in ipfa peritonæi duplicatura latitans. Figura ejus inæqualis, ita ut infra foramen infima facci pars propenderet plurimum: ficuti fuperior peritonæo affixa firmiter, multum fupereminebat. ütraque vefica lotio turgens pleniffime. Aft in addititiæ fundo, infra foramen penfili, ingens faburra putris & olidi muci, five phlegmatis vitrei, quod cum tanto nifu & dolore à mifero ægro profundebatur. Vefica ipfa neque ulcerata, neque inflammationis præ fe ferens veftigium. Addititiæ interna membrana erofa variis in locis, atque ob inflammationem rubra, livida, nigra, gangrænæ proxima,

 quæ

quæ mortis certiſſima, & inevitabilis cauſſa fuiſſe videtur. Vreteres lati, urina turgidi: ſiniſter inter ſacci tunicas gliſcebat profundius, uterque autem deſinebat in veſicam veram, paullo ſupra collum. Ren dexter totus purulentus, ſanus ſiniſter. Partes cæteræ ſanæ, exceptis pulmonibus, quos corruperat & denigraverat ferina & perennis fluxio à capite, in ipſorum bronchia & ſubſtantiam continuo ſtillans, quam prodebat ordinaria tuſſicula, & in ultimo hoc morbo, conſueta raucedo ingeminata, etiam uſque ad aliquam difficultatem vocis edendæ.

Vitioſæ iſtius conformationis in numero, ſitu, & meatu monſtrum, quoniam doctorum animis exercendis ſatis eſt, atque amplum aperit campum diſquiſitioni

ſitioni medicæ; in hac lubet expatiari planitie, cum ut credant ἰητρῶν παῖδες quotidie nova occurrere, quæ ſub antiquorum ſpecie nobis imponere poſſunt, & conjecturæ acumen fallere, tum ut in obſervando ſeduli, in prædicendo & judicando cauti, in operando religioſi, atque à periculoſa feſtinatione alieniſſimi eſſe diſcant. Fatendum ignotam fuiſſe tot malorum cauſſam, & deceptos medicos omnes, quorum alii calculum prægrandem adeſſe, alii ulcus in veſica, quidam tumorem aquoſum, partim inter muſculos, & peritonæum exiſtentem, occupare autumabant. Rara non ſunt artis, & in conjecturis, quantumvis artificialibus, parum eſt fiduciæ. Errorem ſuum confiteri ingenui eſt. In rebus inauditis, & nulli viſis decipi non

turpe. Obſervata (licet prognoſi potius, quam therapeiæ idonea) poſteris pandere non inglorium.

Equidem ab ipſis conceptionis primordiis vim πλαςικὼ in hoc ſubjecto, inſolenti utique & gravi errore luſiſſe arbitror, dum concurrente nimia ad veſicam fingendam à parentibus decidua materia, eam cum ἐκφύσει & cum foramine in hoc additamentum ducente, formavit. Eodem plane modo, quo lienes, & teſticulos duos, & tres, ſextum quoque digitum non ſemel vidimus. Ita ſeminum confuſorum & ſanguinis materni affluentis ſuperflua quantitas, una cum vegeto calore, formas è poteſtate oblatæ materiæ educente monſtra gignit. Porro credibile eſt, iſtud additamentum, primis annis vel exile admodum fuiſſe, vel etiam ipſi veſi-

veſicæ ſic agglutinatum, ut vel nihil excipere, vel exceptum ſtatim refundere in naturalem alveum valeret. Incrementi autem ſeu dilationis ipſius primordia tum cœpiſſe veriſimile eſt, cum vir pius penſo graviſſimo nimium intentus, dies noctéſque libris aſſidens, permultos menſes transegit, tum ſiquidem lotii reddendi immemorem quotidie, imo quavis hora reddebat animi à naturalibus ad ſublimia avocâtio. Ita ut à corpore veluti abſtracta mens, nec incommoda ſentiret, neque muniis neceſſariis vacare, vel ad corporis vilia officia ſe demittere dignaretur. Si ii, quibus mens ægrotat, dolorem non ſentiunt, quid ni veſicæ pondus negligetur? Quoties in ferventioribus ſtudiis, calor & ſpiritus ad rationis arcem vi quadam rapti,
 cere-

cerebrum totum ſibi vendicant, neglectis, niſi quantum ad vitam ſat eſt, ut ita dicam, ignobilioribus partibus. Id videre eſt non tantum in melancholicorum, ſed in pia religioſorum, nec non in amantium ἐκστάσει. Iam verò motus principium quantumvis debile, ſat eſt ad incrementum. Indies aucta fuit iſta dilatatio, vireſque acquiſivit eundo, & concavum iſtud corpus membranoſum ductile, & facilis extenſionis, repletione crevit, inter peritonæi tunicas deorſum verſus primo, ni fallor, ob contenti fœculenti pondus, deinde ſurſum ſuam nactum dimenſionem, ad lævam hypogaſtrii primo extuberavit levius, deinde inſigni erupit tumore, quod videlicet ad inferiora dilatatio obice oſſium ilium, & pubis impediretur. Quæ ad laterum

terum mollitudinem erat facillima. Neque vero impune tulit istam extensionis libertatem ipsa naturalis vesica, cujus membranas cum additamenti tunicis continuas, his licentiosius expansis in se retrahi, & tandem corrugari necessum fuit. Sed quod gravius est, cum fibrarum transversarum & obliquarum beneficio, succedat quantitate gravius lotii expulsio; partis autem organicæ perfectio in legitima conformatione consistat, solutionem illam continui, actionum læsio, quæ inutilem vesicam reddit, consequuta est. Itaque per ureteres à calidissimis renibus ex toto corpore emulctum setum deducebatur quidem in vesicam: sed cum ea, nisi inæqualiter, in se comprimi non posset, ad expulsionem partim naturalem,

partim

partim voluntariam, antequam mejendi incesserit voluntas, saccum seu ἔκφυσιν oportebat impleri, etiam usque ad molestiæ importunum sensum, & consequutione necessaria, indies paullatim magis ac magis dilatati. hinc factum est, ut intra paucos menses à dilatationis principio in magnam excreverit amplitudinem, quum excrementi quantitas, & facultatis imbecillitas æquali passu quotidie invalescant. Interioris membranæ vesicæ corrugatio, urethram intro traxit, & collum ipsum corrugatum in formam podicis gallinæ expulit, quæ caussa una ex multis erat difficultatis in mejendo, unica autem, ni fallor, incurvationis virgæ in arrigendo, cum urethræ membrana nimis sequax, cavernosa corpora in arcum reflexa retineret. Idem

ab inflammatione tumorem abbreviantem procurante in gonorrhœa contingere solet. Calculos in vesicæ rugosis cuniculis infinitos creavit urinæ tartareum sedimentum. Ea siquidem & naturaliter in hoc subjecto, plurimo turgebat sale, & istius terreæ portionis separatio, sive tartari coagulatio, promovebatur, imo perficiebatur mora, quam excrementum præ languore, imo impotentia expultricis ob organi vitium, in cavitate facere cogebatur, proinde ac sui ipsius inspissationem, & homogeneorum ab heterogeneis separationem, vi caloris, nunquam feriantis experiri.

Cur vero in imo sacci fundo nullus calculus, etiam prægrandis, cum ei generando plurima materia suppeteret, coagulationi etiam proxima? Nempe quod in

isto

isto euripo intus lævi, non cuniculoso, perpetuus quasi esset urinæ meantis & remeantis æstus, cujus fluctibus pars eluebatur. At ut generetur per additionem partium calculus, quiete opus est. Adde quod defuit isti concretioni tempus; ei siquidem mors existentiam præripuit. Vlcus vesicæ qui statuerunt, decepti fuerunt excreto purulento, confisi quod à rene dextro putri inflammato, & calorem intolerandum lumborum excitante, profluebat. Vlceratus sane erat saccus, salsuginosi tartari & lotii putris & statione fœtidi, amurcæ acumine. Quæ materia cum in hujus additamenti declivi, atque infra foramen multum propendente & demisso fundo diutius stagnans hæreret, erosionem pariebat, à qua immunis erat vesica, per quam

quam momentaneus ſaltem dabatur, ob ejus anguſtiam tranſitus. Mucum autem, ſive mucilaginoſum phlegma, ſeu fœcem tartaream plurimam continebat ἔκ-φυσις, veluti iners actioniſque omnis expers quoddam additamentum. Quod præter eam ſeparationem, quæ ab ipſa urinæ ſubſtantia fiebat, etiam conditione ſuæ ſubſtantiæ membranoſæ, fundebat viſcidum excrementum, non minus quam ipſa veſica vel calculo irritata, vel urinæ mordaci ſale corroſa, eodem plane modo, quo puncti limaces, ſalivam ex proprio corpore in ſe contracto, expreſſione rejiciunt, viſcida eſſe ſolent ſpermaticarum partium, inprimis verò membranarum, excrementa. His poſitis, & diligenter perpenſis haud obſcurum eſt, quænam fuerint Sympto-

ptoma-

ptomatum caussæ, quibus vir tantus ad acerbam, & crudelem necem excarnificatus fuit. Sed cur inter mejendum oleti faciendi cupiditas, quæ ut plurimum, grandioris calculi vesicam occupantis est signum παθογνωμονικόν; Cur ano incumbens pondus, quod fallaci conjectura vel oculatissimis medicis imposuit? Nempe ab ingenti προστατῶν tumore, quarum corpus inter mejendum intestinum rectum premebat, & gravitate molestum naturam ad exonerandam alvum sollicitabat, idque eo violentius, quod pari nisu per musculorum abdominis introrsum factam contractionem comprimendo, urina & crassiores fœces exprimantur. Tumor autem istarum glandularum, an fuit naturalis in homine, cui vasa spermatica ampla, & qui plurimos susce-

ſuſcepit liberos? An potius eum fecit urethræ contractio, colli veſicæ violenta ſurſum attractio, quæ latitudini addit, quod demit longitudini? An dolor, calorve, quorum proprium eſt, ad partem affectam trahere, multo magis ad glandulas, quæ laxæ, molles, ſpongioſæ, recipiendum pronæ, ad expellendum ſunt ineptiſſimæ? Tot tantorum malorum hydram non potuit non conſequi mors, quæ multorum accidentium populoſa caterva ſtipata, lento pede, virum felicius extingui digniſſimum, tandem jugulavit. Hæc habe, Clatiſſime vir, à tuo Brovardo.

De eadem Vesica RAPHAELIS THORII EPISTOLA.

VIr Amplißime, nescio quo pacto sensim delabor in pigritiam, nec forsan adhuc arripuissem calamum, nisi dolor adegisset acerbißimus ab extincto magno literarum lumine Casaubono, quem tabido morbo liquefactum rapuit prima dies Iulii. Dysuria diuturna confecit florem Doctorum; ex causa abdita, vix antea visa, vel audita. Signa omnia calculum in vesica attestabantur & mentiebantur. Nam aperto abdomine pro calculo inventa est vesica monstrosa conformationis ab utero matris. In sinistro latere vesicæ prominebat ἔκφυσις *vastæ capacitatis, sese attollens usque ad sinistrum os ilii, ejusdem substantiæ continuæ cum ipsa vesica, ut videri posset altera vesica naturali*

turali adjuncta. In eodem finistro vera vesica latere foramen erat ejus magnitudinis, ut facile admitteret quatuor digitorum apices, pervium à vera vesica in adnatum saccum, quo refluebat lotium: ubi diutius retentum, putredinem, inflammationem, tabem & interitum tandem attulit. Accessit & renis dextri purulentia: unde aucta pernicies restagnante illis in locis fœdissima illuvie. Hinc orificium vesicæ interius tumefactum ex assiduo conatu: hinc viæ angustiores: hinc refluxus totidem fere in venas: hinc spirituum infectio, & postremo animæ purissimæ ab importunis fœtoribus profligatæ exitus placidissimus. Quæres? & bene, qui potuit vivere ad eam ætatem cum organo necessario tam male conformato? Accipe responsum. Illa ἔκφυσις in primo ortu toto ambitu contingebat vesicam proxime, & foramen illud pervium occludebat, ut loco naturali moram

faceret

faceret urina ad debitam emictionem. Progressu vero temporis continuo urinæ appulsu, & forte longiore retentione, (ut attentis ad seria quandoq; contingit) membrana illa adnata abscessit paulatim ab illo ostio, inque diem magis ac magis in ventrem accrevit (ut videmus superfluas partes incrementum facile suscipere) donec sex vel septem postremis vitæ annis esset saccus ille pro urinæ alveo secundario: unde pars tantum urinæ aliqua regurgitabat in vesicam, & inde in ureterem, residuo semper aliquo fluctuante in illo marsupio. nam ab illo tempore conatu fuit opus ad exprimendum lotium: ejus rei magnum argumentum est, quod veræ vesicæ corpus contractum erat densius quam pro natura modo, profundis rugis inæquale ex desuetudine dilatationis. Ex ea partium ad excrementorum expulsionem perturbatione, omnis corporis œconomia collapsa est, & vir magnus inter

leti

leti cruciatus extinctus per dolores ad astra penetravit, ea constantia & alacritate, ut spectantibus omnem mortis metum expectoraret. Dab. Londini Anno MDCXIV. *Idibus Iulii.*

FINIS.

33